

308944 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 4.

చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ ఆగస్టునెల 21 వ తేది మంగళవారము

No. 118

నంపుటము. ౪.

సింగళనామ సంవత్సర భాద్రపదమాస శుద్ధ చవితి ౪.

సంచిక ౧౧౮

A Majic Cure for Scorpion Sting. సర్వవృశ్చిక విషసంజీవిని.

(8జిప్టర్ల ప్రేమ మార్కు)

586

దాఖముతో వచ్చువారు సంజీవినితో పోవుదురు.
గుణము లేదని రుజువు చేయువారలకు రూ 100 ఇవ్వం.

ఇది ప్రతి కుటుంబమునం దుండే
వలసిన ఔషధము. ఆంధ్ర,
యూనాని, ఔషధములచే పా
ద్యగాంచబడియున్నది. ఎన్ని దినము
లుంచినను చుండు గుణముమాడదు
లేలునకు మాత్రమే కాక ఎలక
కుక్క, పాము, జిట్టి మొదలగు
విషజంతువుల కాటులకు నుపయో
గించును. బెలపాకెట్ 1-కి 0-8-0
పోస్తేజి 0-8-0. 1 డజన్ పాకెట్లు
వెల రూ 5-0-0. పోస్తేజి బేటం.

ఒకేసారి 2 ప్యాకెట్లు తెప్పించుకొనువారికి పోస్తేజి ఇవ్వం
కర్తవ్యము 100 కి 25 రూపాయలు కమీషన్ నియ్యబడును.

చిరునామా:— ధనలక్ష్మి కంపెనీ,
1-6 కెంకపేట మేడ్చి, వీధి, సాకారుపేట పోస్టు, మదరాసు.

సర్వజీవన్. (840)

ధాతువునై మందులన్నిటికి తల్లి

ఈ దివ్య ఔషధము సంజీవితో సమానమైనది. దీని
నేపించినచో నీరసవృద్ధి, బలమును, ధాతువునై కలిగించును.
2. సమస్త మేహములు, నిక్కాక, నిస్సత్తువ, కుష్ఠవృద్ధి,
స్పష్టపైలను యింకా మాత్రవార్తలములకు సంభవించెను
అనేక వ్యాధులను పోగొట్టుటలో గాఢమృత్యుని. (8) రక్త
మును శుభ్రపరచి వృద్ధిబొందించి దేహమునకు కాంతి
తెచ్చును. 4. నగములకు సత్తువనిచ్చును గాన సర్వజీవన్
అనెదరు. ఇది శ్రీలు, పురుషులు, బాలురు వృద్ధులు అంద
రును ఉపయోగించవచ్చును. యీ ధాతువునై చూడము
యొక్క మహత్తు నేపించినవారికే తెలియనగును.

వెల టెన్సు 1-కి-2-0-0. పోస్తేజి ప్రత్యేకము.

ప్రాఫెసర్. జి. యస్. నాయుడు,
కలియుగభీమ,
బంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా)

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము
చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి నెల 0-8-0.

తలనొప్పుల నూన్చును.

పార్శ్వపు నొప్పుల బార
దోలును. వాయువు
పోగొట్టును.

సువాసనగలిగి యుండును.
ప్రతియింట నుండదగినది.

వనమూలికలచే హిందూ దేశ మందు

తయారు చేయబడు మంచిమందు.

నీవిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనము, డిపో, బొంబయి ఆండ్ మదరాసు.

ప్రకటన

శ్రీ మైలవరం బాల భారతీ సమాజంవారు
బెజవాడలో ఈనెల 26, 27, తేదీలను ప్రక్కడ,
కృష్ణలీల, నాటకములు బహు రన్యముగా ప్రద
ర్శించెదరు. క్రొత్త సీనరీ చూపబడును.

కే. పట్టాభిరామయ్య సెక్రటరీ
(854) బాల భారతీ సమాజము, బెజవాడ.

ఇంగ్లీషు

మోటరు యంత్రవిద్యాల

3-24 పాటర్నోడ్డు, మాంబురోడ్డు.

ఆంగ్లముచే ఆంగ్లములకు ప్రశ్నా కర్యములు కలుగ
జేయబడును. 820

ప్రెవారికి దరఖాస్తు చేసికొన వలయును.

ఆదిపచ్చికాన లేక జిన్న

తులం 1 కి రూ. 3-8-0

శేపాళేశ్వర కస్తూరి, మంచిది తులము 1-కి ...	30-0-0
కుంభమ పువ్వు తులము 1-కి ...	2-0-0
పచ్చకర్పూరం ,, ...	2-0-0
గోగోజనము, చుంది ,, ...	7-0-0
రసభస్మము తులము 1-కి ...	0-10-0
బాలామృతము సీసా 1-కి ...	0-12-0
తాంబూలమాత్రలు, సువాసనగా నుండును 50-కి	0-8-0

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు, బొంబాయి.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయల్పొమ్మలు. ఫిలుములు - డిరాబు - గ్యాసుడేవ
యూ - బొమ్మల కాళ్లు - గాగడి పుస్తకములు విక్రయించె
తమ కార్టలలాగు కావలెనా? (892)
వి. ఈశ్వరప్ప లిండు నెచ్చు, విశాఖపట్టణము.

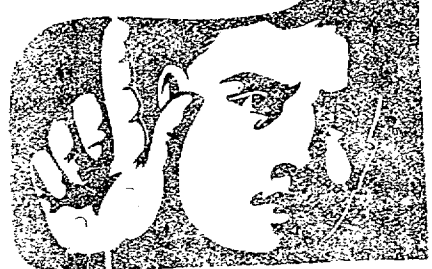
అనిలైన్ చాయలు - లగ్గి కేడ్ (బెర్లిన్)
బెన్ జో - పర్ పరై వ్ (బెర్లిన్)
కాంగోరెడ్ (బేయర్)
టిన్ను 1-కి టెన్సులు 8 గలది.
పర్ పరై వ్ 4 (B.N.) కీ సెవాచాయ
టిన్ను 1-కి అవున్నలు 20 గలది.
కొనుట వైవిధ్యము:—
సాలే మహమ్మద్ హాజీ, యిబ్రహీం కంపెనీ,
791 నెం 248, 249 ఎస్ ఫ్లెట్, మద్రాసు.

హెచ్.టి. మహమ్మద్ అందు కో,
[723] మదన్ పురా, బెనారస్ సీటీ.
కాశీలోనుండు అనేక పట్టు, జరి విచిత్రమయిన
మంచినస్తువులు వీరుబహుచవుకగ సప్లయిచేతురు.
ఒకసారి ఆర్డరు యిచ్చిచూచినచో తమకే
తెలియగలదు.

అద్భుతనివారిణి.

126

ప్రాఫెసర్ జేమ్సుగారి
ఎజెక్యూట్ టానిక్ నెరల్సు

ఇది బలహీను
లకును నీరసు
లకును మందు.
నిద్ర లేకుండు
ట, జ్ఞాపకము
తక్కువగను,
మెదడు బిమ్మ
గా నుండుట,

పనియందెంతమాత్ర మిచ్చలేకుండుట, నిస్సత్తువ, బలహీనము,
ఆయాసము, కుష్ఠనష్టముపోగొట్టును. విద్యార్థులకు, ఉపాధ్యాయులకు
గుమస్తాలకు వర్తకులకు, సుసోన్యాధులకు, మొద
లగు వారికి ప్రశస్తమైనమందు; బలమును గలిగించును. అనేక
శేలమంది ఇందుచలన బాగుపడినవారు. నీవుకూడ నేటిదినమే
ఒక బుడ్డిని కొని దానిమోస్తరు ఒకమారు పరీక్షింపుము.

25 మాత్రల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-4-0

40 ,, ,, 2-0-0

నవీనము! పరిమళ ద్రవ్యముల గాఢ సకలము!!

ఆటో దిల్ బహార్

నట శిశువుగాను కొంతకాల ముందునట్టి ఆశూర్య
వాసనయును వచ్చెను. ఆకాశవాణి సారాయి మొదలగువాటి
యొక్క సంబంధము బొత్తిగాలేదు. చేతిగుడ్డలో గాని చొ
క్కాయి వైనగాని 2-3 చుక్కలు విడిచినంతట ఒక నందన
వనము మధ్యలోనుంటే యెంత సుఖమయిన వాసనను ఆను
భవించ నచ్చునో అంత ఆనుభవించును. ఇతర వాసనలు యే
వేనియందేనా యీ ఆటోదిల్ బహార్ యొక్క వాసన ప్రాధా
న్యముగా నిలుచును. ఈదినమే ఒకబుడ్డికి వ్రాసి పంపును.

వెల 1/2 డ్రాము బుడ్డి 1-కి రూ 0-8-0 } వి.సి. చార్జీ
,, 1 డ్రాము బుడ్డి 1 కి ,, 0-12-0 } రూ. 0-4-0
,, 1/2 ఆవున్నబుడ్డి 1-కి ,, 2-0-0 } ప్రశ్నకము

ఆంగ్లంయింగ్లీష్ డ్రగ్ లిండు కెమికల్ కంపెనీ.

నెం 155, జుమ్మామసీదు వీధి, బొంబాయి.

మద్రాసు యేజంటు:- మెహతా పురుషోత్తం మూర్తి

వైవానిబాదు గోడ్, మద్రాసు

తామ్రమైనము [8జిప్టర్ల

ఇది రాగివలన
తయారు కాబడ
లేదని రుజువు
పర్వతల సమస్త
లకు 100-0 0లు
యినా

గుణమియ్య
ని యడల
యొక వెల్లిం
చిన సామ్యు
తిగి యిచ్చి
నేసెదము.

అన్ని చర్మరోగములకు, మచ్చలకు, పావలకు విశ్వామధము.
ఇది యెట్టి కఠినమేహవ్యాధుల నయినను ఆతియూతము నయి
నను శీర్షించిన సుఖవ్యాధులచే కలుగు పొడల నయినను రాను
వాణమునలే ఖండించి యావననంతులగా కేయును.

1 కకం 100 మాత్రలు 10 0-0 2 కకం 100 మాత్రలు 4-0-0
సకము బుడ్డున్న ఇవ్వబడును.

యస్. వి. యస్. రాజు లిండు సన్స్

(778) 27, ఎలిఫెంటు గేటు వీధి, మదరాసు.
ప్రాంచి:-లక్ష్మీనరసాపురం అనపర్తిపాట్లు, గోదావరిజిల్లా

కోయంబత్తూరు బ్రాహ్మణేతర సంఘావేశము

అధ్యక్షులగు పి. రామా రాయణేంగారి
(ఎం. ఏ.) యువన్యాస సంగ్రహము

(గత సంచికానుబంధము)

హోమయూరను మనమేల వ్యతిరేకులము?

ప్రస్తుతకాలమున బ్రాహ్మణేతరలందరూ హోమయూరను ప్రతికూలుగ నుండుటకు గతంచేమి? మన మందఱమును యుత్సాహపూరిత మానసులగు సంస్కృతము. హోమయూర యొక ఆర్యముగ నుంచుకొని, క్రిమానునాణ మగు రాజకీయ సంస్కరణములనల దానినంద యత్నింప వలయునని వన ఆధిప్తాయము. బ్రిటిషు గాజనీతిజ్ఞులు నూడ యీ ఆర్యమును మనమనోహరిన నెలకొల్పి ప్రోత్సాహపరుచున్నారు. కావున, హక్కుముతోడను, ప్రైవేటుతోడను, యోజితోడను, మనము నేచియన్న మొదల యీ ఆర్యము మనకు శత్రుకాండను. తత్వము మే హిందూదేశము నకు స్వపరిపాలన మొనంగిన యెవల. బ్రాహ్మణేతరజాతులన్నియు తమ పూర్వపు దానినత్యము నకు పాలగుటయు, బ్రాహ్మణేతరుల గుర్తికీ గానకులగు వారే బ్రిటిషువారి స్థానము నాక్రమించుటయు తటస్థంప గలదు. వ్యూత్తర హక్కుద్యమమును, మనవు కానించిన భగత్తిని జాతీయ కార్యకర్తాధానమున, ఆంగ్లభాషను ఆస్రాముఖ్యములలో చేర్చి సంస్కృతి భావన పునరుద్ధరింపవలయు ననుటయు, మున్నగు ప్రయత్నములన్నియు ప్రాచీన పరిస్థితులను మరల నెలకొల్పటకే చేయబడుచున్నవని నాదృష్టికి వచ్చును. ఇదియన్నియు హిందూదేశమున బ్రాహ్మణుల పరిపాలనమునకు తోడ్పడి, వారి ఆధిక్యము మరల నెలకొల్పినటులు సంభవములేదు. ప్రస్తుతము బ్రాహ్మణులకోరు మతి, సాంఘిక, రాజకీయ సంస్కరణముల గాంచి దూర దర్శులగు బ్రాహ్మణేతర నాయకులందరూ యిప్పుట్టున వైకమత్యముతో కక్షంపక పోయియుండెదల, యీ సంఘములు శక్తి సీమములై పోవునని ఆధిప్తాయపడిరి.

మన తీర్మానమునకు కారణములగు విషయము లిక్కడ ననేకములు గలవు. పూర్వము జాతీయ మహాసభ మిత్రవాదుల నాయకత్వము క్రిందనుండి గౌరవముగ కృషిసల్పుచుండెడిది. వీని ఆజ్ఞలకు ప్రభుత్వము వారు లొంగియుండుటకై సాత్విక నిరోధము నుపయోగించెదమని చెబరించు నాచారము, చానికీ లేదు. ఆ మహాసభ సంప్రదించున న్యాయ సమృత్తి విధానముల ననుసరించెడిది. దాదా భాయి కొకోత్, నరసింహ జనామహతా, ఘోకలేగార్లు జాతీయమహాసభను క్రమవర్ధకులనడపించిరి. ఇందుకంప్రకార ప్రాతినిధ్యము గానున్న యీ కర్ణాటకా విధానములనెల్లగును మిగుల నాత్రుతతో త్రిలింగంపు చుండెరి. వీని కా కర్ణ క్రమముతో నేకీభవించున వారునైతిమ; వారి ఆధిప్తాయములను గౌరవ పూర్వకముగ నాచుచుండ వలయును. కాని జాతీయమహాసభ విద్యాధికులకు వలయు విషయములను గూర్చి యేయోచించువు కాలము వెదలబుచ్చుచున్నది. జనసామాన్యము నకు పునఃకృష్టికరములగు విషయములంతగ నిండు తిలకింపబడుటలేదు. సాంఘికసమగ్ర లిందు కర్ణితములైనవి. భారతదేశము జాతీయత సందేహయుండెదల, యెక్కుడు జ్ఞానసంపన్నములను, నాగరికత్వవర్ధము నందినట్టియు సంఘములు జనసామాన్యముతో కలసిమెలసి వర్తించుండవలయునని, మీరందరును భక్తియం గుంచుకొనవలయును.

ఈగవ్యనుగూర్చి జాతీయమహాసభ యుద్దాసీనత సందియుండుటచే, జనసామాన్యభివృద్ధి నభిలషించిన వారందరికిని మిగుల విచారము వొడచుచున్నది. అందుచే హోమయూరను ఆర్యమ ముద్దహించకపోయిపట్టికీని, జాతీయతా నిర్మాణమున జాతీయమహాసభా విధానములతో నేకీభవింపనివారెల్లరును యీ బ్రాహ్మణేతరద్యమమును మొదలిడియే యుండురు. ఆధునిక పద్ధతుల ననుసరించి, యొకకక్షమువారు ప్రత్యేకముగ విప్లవభావము గాంచుట ఆభివృద్ధిగా నేరదు. కాని దేశములోని అన్ని జాతులను యొకముగ కర్ణదయము గాంచుట యే నజమగు ఆభివృద్ధి యనబడును. జాతీ భేదములు గల దేశమున సంప్రదించున ప్రజా స్వామ్యాభిప్రాయములకు తావు లేదు. అన్ని జాతులను ఆభివృద్ధి గాంచుటకు తగిన సౌకర్యముల నొసంగి, మార్గ నిరోధకములకు రూపుమాపి, దేశభివృద్ధికి పాటు పడుట యే యీ ప్రజా స్వామ్యాభిప్రాయ తత్వము. మనము ద్యమము ప్రజా స్వామ్యాభిప్రాయ పూరితమైనది. ఈ యుద్దేశము సంప్రదముగ ఫలవంత మగుటకు, మన ఆధ్యాత్మికాభివృద్ధికి పాటు పడుచున్నామని నేరిడికొని, మనలను బానిసలుగ చేసిన వారి ఆధికారము నుండి మనము తప్పించుకొన వలయును. ఈ నూతనోద్ద్యమ ప్రారంభమున కిది యొక కారణము.

కోయం బత్తూరు నివాసులగు పి. కింజుల కోనేక కాళిదాసులుండ నచ్చును. బహుశః యీ పత్రికమున నున్న నోహులేని ఆర్యము సరణులగు వారికి తోడ్పడుటవలన మీకు నష్టము కలిగియుండవచ్చును; మీ ఆధిప్తాయములు ప్రబలమగుటకు వలనుపడకపోవచ్చును. మూడు, నాలుగువారములకు బూర్వమిచ్చట జరిగిన యొక స్థానిక విషయమును నేను మీకు తెలుపబూ నెదను. శ్రీ వెంట్లెండు ప్రభువుగారు తమకుచేసిన మహోపకారములకు కోయం బత్తూరుమండల నివాసులందరూ తమనాయకుల యాజమాన్యమున తమకృతజ్ఞతను వ్యక్తిపరమ నొక సమావేశమున గావించునెంచిరి. ఆసమయమున హోమయూర వారులేమి చేసిననుకొంటిరి? మన అందరికంపెను హోమయూర వారులే శ్రీవారికత్తుడు కృతజ్ఞతను నాపవలసిన కారణమున్నది. వెంట్లెండు ప్రభువుగారు దూరస్వభూతులగు పరిపాలకులు. మీరు విద్యాధికుల ఆర్యములకై యెంతగాంచి యుటకై ప్రయత్నముల గావించుచున్నారు. బాగతీయ ఉన్నతన్యా యమూర్తులగంభ్యుల అయిదువంతు హెచ్చుఅగుటకు వీరే కారణభూతులు. వీరిప్రోత్సాహమువలననే ప్రభుత్వమువారి కార్యదర్శికి నొకభాగతీయము నియమింపబడెను. రివిన్యూ బోర్డులో నొకభాగతీయ సభ్యుని నియమించుటకు వీరే కారకులు. శ్రీ విద్యాభివృద్ధికి వీరసాధారణసానుభూతిని వ్యక్త పంచి, శ్రీ కళాకాలను స్థాపించిరి. పారిశ్రామికాభివృద్ధికి తోడ్పడి, మీరు ముప్రదర్శనములు మున్నగునానిని నెలకొల్పియున్నారు. ఇట్టి మహోపకారముల కన్నిటికిని శ్రీ వారికి కృతజ్ఞత్యములకై జూపుటకుబదులు, హోమయూర వారులు వారిని అసాధారణముగ నెదిరింపుచున్నారు. వీరి యుపకారముల మరచి, వెంట్లెండు ప్రభువుగారి అధికారకాల పరిమితిని హెచ్చుచేసినందులకు ఇండియా కార్యదర్శిగారికి వందనములన్నించుటకై సమావేశమైనవధునజరుగకుండగ చేసిరి. ఇట్టి వాదల్యంభాగ్యకు లైనప్పటికిని, మీరు అసంఖ్యాకులగు వారల తీర్మానముల గారించుటకు బదులుగ, వాని నలత్యముచేసిరి. ఇట్టి చిన్న విషయములలో నైతము బహుళ సంఖ్యాకులు చేపట్టిన తమ ఆధికారమును చూపవలసిన యవసరము కలిగినది. ఇంక నేదేశమునగూడ వాచాలత కలదను కారణమున స్వల్పసంఖ్యాకుల కిట్టి యధికార మొనంగబడలేదు. ఈ విషయన, మన హక్కులను, మన విధులను పూర్ణముగ గుర్తెరింగి, మనము బహుళ సంఖ్యాకుల మగుటచే మన నిజస్థానము నాక్రమించుట న్యాయమని తీర్మానించుటకు మనమును, మన ప్రభుత్వమువారును కారకులు. కోయంబత్తూరు మండలవాసు లిల్లు ముందంజ చేసినందులకు ఈ రాజధానియందలి బ్రాహ్మణేతరులందరూ కృతజ్ఞులు. ఏదియేటుల జరిగినను భావిసంతతివారు మీ పట్టుచాల కృతజ్ఞతను చూపగలగుదురు. మనము సక్రమవిధానముతో పనిచేసిన గాని మన పనికొనసాగదు.

ఉద్దేశ్యము.

మనది కేవలము సాంఘికోద్ద్యమము. బ్రాహ్మణేతరుల నందరి నొకసంఘముగ చేయగోరెదము. ప్రస్తుతమున్న సాంఘికభేదములనన్నిటిని మనము తొలగింపగోరెదము. ఆంగ్లపరిపాలనాధిపత్యముల సర్వజ్ఞులను అంత్యజుడును గూడ సమానముగ ననుభవింపవచ్చులు కావలెను. కానముఖ్యముగ నిన్ను జాతులవారికల ఆసౌకర్యములను మనము తొలగింపవలెను. మనము మతసంస్కృతముగాము. సంఘసంస్కృతము. అందులకు విద్య ముఖ్యముగ కావలెను. సామరజనులకు జ్ఞానాభివృద్ధి లను కలిగింపవలెను. విద్యాధికులు తమ సంఘమువారి విద్యాభివృద్ధికి మాత్రమే ఇంతవరకు పని చేసిరి. పాటక వర్ణములకు చేరిన శ్రీపురుషుల విద్యను నేక్షించిరి. గాన మన మిప్పుడే కార్యమునకు గడంగవలెను. కాన సుఖభవనము జరుగుటకే గాక దేశము ధనవంతమగుటకు గూడ సాధనములగు కల్పకలను మన మిప్పుడు పానురజనులకు నేర్పవలసియున్నది. ప్రాథమిక పారిభాషిక పారిశ్రామిక వ్యవసాయక విద్యల నభ్యవసరముగ మనము నేర్పవలెను. జనసా దేశమున ప్రత్యేక స్వాతంత్ర్యములు గలవారు తమ స్వాతంత్ర్యములను వదలుకొనిరి. కాననే ఆ దేశమున నంత స్వల్పకాలమున నభ్యధికమగు నభివృద్ధి కలిగినది. మనము గూడ నట్టి ల్యాగ మొనర్పవలెను. పానురులకును శ్రీలకును విద్య నేర్పవలెను. ఈ విషయములందు దొరతనమువారు మన కెంతయును తోడ్పడ గలుగుదురు.

విద్యానిధి.

బ్రాహ్మణేతరులు సహజముగ భీషంపన్నులు గాగను నింది నిరాధారము. మనకు సౌకర్యములు లేవు. ఉండినో మనము వెనుకబడువారము గామని నేను ఖండితముగ నుడువ గలుగుదును. ఇందులకు మనము ధనమును సమకూర్పవలెను. ఈనిధికి మనలో జమించారులు మున్నగువారును దొరతనము వారునుగూడ తోడ్పడగలుగుదురు. విద్య వ్యాపించిన సమ భావము విస్తరింపగలదు.

ఆర్థికము

మనము దేశమును ధనవంత మొనరింపవలె నని ప్రాచీన విధానములను పరిశ్రమించి నూతన విధానములకు గడంగవలెను. ప్రజలలో ఆత్మవిశ్వాసమును స్వయంసహాయమును కలిగింపవలెను. పరిశ్రమలను వాణిజ్యము నభివృద్ధి మొందింపవలెను. పోటీవలన చిన్న పరిశ్రమలను గృహపరిశ్రమలను అంతరించినవి ధనలోపములేదు గాని ప్రజలకు సహాయములేదు. బొంబాయిలో ముదట ప్రారంభింపబడినపుడంతగా ధనము నిక్షేపింపబడలేదు. కాలక్రమమున సహకారాని విధానములకలన వారిధనము కోట్లకొలది వినియోగింపబడెను. ఈరాజధానిలో ధనవంతులెందరో యున్నను వారు తమధనము నట్లు వినియోగింపలేదు. నాటుకోటిపెట్టు చాల ధనవంతులు. వారు తమధనమును దేశ శ్రమలకును సుత్రములకును వినియోగించి దృఢకాయలుగ సోమరుల నొక సంఘమువారిని పోషించుటయును వినియోగించుచున్నారు. ఇట్లే విద్యాధికుల లాభమునకే పలువురు ధనవ్యయము చేయుచున్నారు గాని పామర జనులను గూర్చి ఎవ్వరు నాలోచింపలేదు. పరిశ్రమలు నూతన విధానమున నభివృద్ధి నొందిన వ్యవసాయముగూడ నభివృద్ధి నొందును ఇది చాల ముఖ్యనిషయము. ఇది స్వలాభము నర్థించియే మనము చేయవలెను. మనము ఉత్పాదక సంఘములకు చేరిన వారము.

స్వపరిపాలనము

ప్రస్తుతము హోమయూర పనికీరాదు. బ్రిటిషుపరిపాలనము లాభకరము కాదని హోమయూరలనిన నందురు గాక లాభకరమని మనకు సంప్రదించినవిశ్వాసము కలదు. కావలసిన సంస్కరణములు బ్రిటిషువారి అధికారమును తగ్గింపకుండ మనకు పరిపాలనమునందధిక ప్రవేశమును కలిగించునవిగా నుండవలెను. స్వపరిపాలనము నాదర్శకముగ మనము నంగీకరింతుము గాని అధిక్రమక్రమముగ లభింపవలెను. మనము కోరునని ముందు తీర్మానములవలన, మీకు తెలియగలవు. మనకు చాల గాజకీయ స్వాతంత్ర్యము లొసంగబడును. అధికారవిభజనము కాసన సభ్యుల సంఖ్యను హెచ్చించుట స్థానికస్వపరిపాలనమును పూర్తిగ మార్చుట మున్నగునవి జరుగగలవు. సంఘవ్యక్తి ప్రాతినిధ్య మామోదింపబడునని నినుటకు సంతసించుచున్నాము. అట్లు జరిగినగాని వీలులేదు. ప్రభుత్వోద్యోగములు గూడ తరమువారిగా నియమింపవలెను. మనకు ప్రభుత్వోద్యోగములును గాజకీయములును జీననాధానములు కాజాలవుగాని అట్టి అధికారముండిన గాని ఏసంఘము నభివృద్ధి నొంద జాలదు. ఈసంఘాభిమానమును మతముల పట్టుదల యనంతమైపియ్యట ఆర్థి సంఘములవారును కలసి పనిచేయుటకు వీలుకలుగును. దొరతనమువారే గాజకీయ సంస్కరణములను ప్రారంభించుచున్న మనమిప్పుడు వారిని కోరియుండము. అయిందలలో తప్ప నిపుడెవరును అట్టి ఆందోళనయు జరుపబడుటలేదు. మనదేశమున మాత్రమే మనమిత్రు లట్టి గూండోళనమున కిదియే తగిన సమయమని ప్రారంభించిరి.

ఆంగ్ల ప్రభుత్వము-మన కక్షకము.

న్యాయ ధర్మ స్వాతంత్ర్య సంరక్షణము కొరకు మిత్ర మండలివారు వారి మిత్రులును పోరునలుపుచున్నారు. బ్రిటిషువారి విజయమే మనకు చాలముఖ్యము. కాన మనము సర్వ కష్టలను వినియోగించి వారికి తోడ్పడవలెను. వారిబలమువలన నే మనకేంతవరకు యుద్ధమువలన కలుగు తొందరలేమియు తెలియుటలేదు. భారతీయ సేనలోని మన సోదరులు రణరంగమున పోరి మనకు చాల యశమును గడించుచిరి. అట్లు రణరంగమున కేగని వనముగూడ నిర్వర్తింపదగినవిధి కలదు. బ్రాహ్మణేతరులమగు మనము యుద్ధనిధికి యుద్ధయుణమునకును ధనము మొసంగుచున్నాము. మీరందరును ముమ్మానుసేనలో విస్తాగముగ చేరవలెను. విద్యాధికులను దేశక్షేమక సేనలో చేరగోరగా వారంతగా చేరరయిరి. అయినను మనకుపుడే ఆప్రస్తుత విషయము. మీరిప్పుడు చేరితిరేని మీప్రాచీనుల కీర్తిని నిలుప గలుగుదురు.

సమాప్తి

నేడు హిందూదేశము సంక్షుభితమగు సముద్రమునలె నున్నది. ప్రస్తుతము మనము సమయజ్ఞులమై చరింపవలెను. ల్యాగమును సేవయును మన ధర్మములుగా నుండవలెను. ఎట్టి ల్యాగమైన నిపుడధికము కాగలదు. స్వలాభముగాని తాత్కాలిక సౌఖ్యము గాని మనలను నిరుత్సాహపరుచునవి కాగూడదు. మనము నాగలిని బట్టితిమి. వెనుక చూడకుండ పని సాగింపవలెను. మన నాయకులు ధీమంతులు. దొరతనమువారు మన మేలు కోరువారు గాన మనము పురోగమన మొనరించి విజయమును బడయవలెను.

దేశసంరక్షక బలము

భారతీయులు

నర్. పి. ఎన్. శివసామియ్యయ్యగారు మా కిటుల వ్రాయుచున్నారు:-

తెలంగాణ పటాలమునకు వెయ్యిమంది సైనికులందఱును. ఆగస్టు 11 వ తేదీనకు సైన్యమునకేర 1157 దరఖాస్తులు చేరినవి. ఈ దరఖాస్తుదాతలలో నెంత రసత్తులుందురో చెప్పజాలము. జూలై మాసము వరకు చెన్నపురిలో 85 వ దరఖాస్తుదాతల పరిశీలనపడిరి. సైన్య సేవార్లు లిందులో 22 వ మాత్ర ముండెరి. తక్కినవారి దరఖాస్తులు త్రోసి వేయబడినవి. దరఖాస్తుపైని వీరిలో 38 రకు భాతికొలత సరిపోయినది గాదనియు, 4 వ తక్కువ పాడవుండెననియు, 7 వ భాతి, పాడవులలో లోపముగ నుండెననియు, మున్నగు సమాచారము తేలినది. ఈ ఫలితములబట్టి సైని వివరింపబడిన 1157 మంది దరఖాస్తుదారులలో నెంద రెక్కువారగుదో యూహించవచ్చును. అత్యధికముగ వెయ్యిమంది సైనికులు జత పడరు. సైన్యములో చేరుటకు దరఖాస్తు పెట్టుకొన నొసగబడిన కాలపరిమితి యీ నెల 28 వ తేదీతో సంపదగును. గనుక అస్పృహదీయులగు యువకులెల్లరును సైన్యమునకేర ప్రార్థితులు. తలిదండ్రులును, సంతతుకులును, తమ యువకులను రక్షణ సైన్యములకేర ప్రోత్సహించుట గాక!

సైన్యమునకేర నిచ్చించియుండు యువకులు కొందరు నన్ను విశేషముగ ప్రశ్నించియున్నారు. వీరి ప్రశ్నల కన్నిటికిని యిది వరలో సమాధానమిచ్చియున్నాడను. గాని సహసాధానముగ నడుగబడు కొన్ని ప్రశ్నముల కిటు సమాధానమిచ్చుట సమంజసము.

జీతీయ ప్రైములు.

శిక్షణ కాలమున ప్రతి రిక్రూటునకును నెలకు 11 రూ॥ లు జీతమియ్యబడును. నామిత్రులగు యువకులీ మొత్తమును జీతముగ బావింపక, జీవనాధారముకొరగ కొనగబడుద్రవ్యపుని యోచింపవలయును. భారతీయ సేనలలో యాహారదాగ్ధముల కొనగు విధానము మనవారలకు సరిపడదని యోచించి, ఆహారదాగ్ధములకు మారుగ నెలకు కొంత ద్రవ్యము నెయిచ్చుచుండవలయునని దొరతనమువారికి విన్నవించితిని. నావిన్నప మామోదితమయ్యెను. ప్రతి సైనికునకు నెలకి సంబంధమున ను మారు 7 రూ॥ లీయబడవచ్చునని తలచెదను. తమ జీతమునుండి రిక్రూటులు ఆరేడురూపాయలు వేసికొనినచో వారు సుఖముగ భుజింపవచ్చును. మరణికుల నెట్టి జోక్యమును కలుగజేసి కొనబడదు. మాంసాహారమును గొనువారికి ప్రత్యేకపు ఏర్పాటులు చేయబడును.

వైద్య పరీక్ష.

తమ దరఖాస్తు లంగీకృతమైన సంగతి తమకు తెలియలేదని దరఖాస్తుదాతల ఫిర్యాదు చేయుచున్నారు. నిబంధనల నన్నిటి పాటించిన ప్రతి రిక్రూటు మొక్క యి దరఖాస్తు సైనికాధికారులు సున్నించిరి. వైద్యపరీక్ష జరిగిన పిమ్మట తక్షణితిములనుబట్టి సీలంకగీరించునదియు, తేనిదియు నిశ్చయమగును. వైద్యపుపరీక్ష శిక్షణమె జరుగునట్లు ఏర్పాటు లొనర్పబడును. దరఖాస్తుదాతల కీ.ంగ.తి నోటిసుల ద్వారా తెలియజేయబడును. కళాశాల విద్యార్థులు కొందరు సెలవుదినములలో దరఖాస్తుల నంది యున్నందున, వారలకు కొంత యిబ్బందియున్నది. వారు ప్రస్తుతిము వేరొక మండలమున నుండుట తటస్థింపవచ్చును. గనుక వీరి సౌకర్యము నిమిత్తము ప్రతిమండలపు ప్రధానస్థానమునందును వైద్యపుపరీక్ష జరుగునట్టి ఏర్పాటు చేయబడెను. జిల్లా ప్రధాన వైద్య ఉద్యోగి వీరిలను పరిశీలించును. లేక సివిల్ సర్జనుల ప్రతిస్థలమునందును వైద్యపుపరీక్ష జరుగవచ్చును.

తరిఫియతు స్థానములు.

తరిఫియతు స్థానములు మరీకొన్నిటి నేర్పరపవలసినదని ప్రజలుకోరియున్నారు. గాని జోధులు లభ్యముకాక యుండుటచే నొక స్థానమునకంటె నధికముగ నేర్పాటు చేయవీలులేదని దొరతనమువారినియున్నారు. శంకరక్షక బల భారతీయ శిక్షణ స్థానముగ తిరుచినాపల్లి నగరమేర్పాటు చేయబడినది. తరిఫియతు కాల మెప్పుటినుండి ప్రారంభమగునో చెప్పజాలముగాని సెప్టెంబరు అక్టోబరు మాసములలో ప్రారంభము కావచ్చును.

శిక్షణ కాలము.

కళాశాల విద్యార్థులకు శిక్షణ కాలమును గూర్చి కొంత యాత్రము గలదు. వీరిలకు 1918 సం॥ మార్చి ఏప్రిలు మాసములలో పరీక్షలు జరుగును. తరిఫియతులోనున్నచో, వీరి విద్యార్థ్యసమయకు భంగము కలుగును గనుక వీరి శిక్షణకాలము యందు జనవరి మాసములో పున ముగియు నిమిత్తమేర్పాటులు చేయబడును. న్యాయశాస్త్రార్థ్యవతులకు కొందరు విద్యార్థులు అక్టోబరు మాసమున పరీక్షకు వెళ్ళవలసి యుండును. గాన వీరు రెండవ భాగపు సైనికులలో జేరవచ్చును. జనవరి లగాయతు యాభాగపు సైనికులు శిక్షణకులగును. తిరుయకాసమును జూయిని నూవిద్యార్థులు శిక్షణకాలమును నిర్ణయించు కొనినచో, సాధ్యమగునంత వరకు వీరి సౌకర్యము లాగయబడును. వైద్యపరీక్ష జరిపి, పరీక్షకు లెందరు రిక్రూటుల నెన్నుగుట, వారి సంఖ్యనుబట్టి శిక్షణభాగము లేర్పాటు చేయబడును. పరీక్షలో 500 మందియె అర్హులని శిక్షణ చేయబడినచో, రెండుభాగముల క్రింద వీరిలకు శిక్షణ మొనగబడును. మూడవ భాగముండనేరదు. కనుక న్యాయశాస్త్రార్థ్యవతులు మూడవభాగ సైనికుల శిక్షణము వరకు వేచియుండ నవశముండక వోవచ్చును.

విశ్వవిద్యాలయ పటాలము.

విశ్వ విద్యాలయము వారు 250 మందిని గూర్చినచో నాపటాలమును విశ్వవిద్యాలయ పటాలమున పేరిడబడును. విశ్వవిద్యాలయపు టుడ్యోగులనుండి యీ పటాలమునకు ద్యోగుల నేర్పరపవలయును. ఇట్టియద్యోగులలో ఆధున మొకడైన ఆంగ్ల ఉద్యోగియై యుండవలయును. ఒక ఉద్యోగి యధీనమున నుండవలసినంతయందని యొకకళాశాలగూర్చిన యెడల ఆ కళాలకుండి యొకవ్యక్తి నాపటాలమునకు ఉద్యోగిగ నేమింపవచ్చును. మోటారు బై సి కి లు వర్గమును గూడ జేర్చదొరతనము వారు సన్నద్ధులు. పరువారుగురు స్వంతబై సి కిలుబండ్లతో వచ్చినయెడల నీ భాగమేర్పాటు చేయబడును. విశ్వవిద్యాలయ పటాలమున సైనికులు జేర్చుటలో నీ క్రింది విధానమునవలంబించవలసినదని దొరతనమువారికి నూచింపబడెను. వృత్తివిద్యలనొసగు కళాశాలలలోని స్నాతకులు (2) కొత్తగ కళాశాలలనుండి వెలువడిన స్నాతకులు, (3) ప్రైవేటుగ జరుపుకొనుచుండిన అందరు గ్రాడ్యుయేటులు. ఇంతియ గాక యూనివర్సిటీ పటాలపు సైనికులను జనేరకండి, ఏప్రిలు 15 వ తేదీ (1918) వరకు శిక్షణ మనకు కప్పింపగూడదని కోరబడెను.

స్వదేశ సంస్థాన పౌరులు.

ఇట్టివారి బలమున చేరకూడనట్లు ఇండియా దొరతనమువారి తలంపు. కాని తమ నిశ్చయము తిరుగ నాలోచింపవలసిన దని దొరతనమువారికి విన్నవించబడెను. అధునము విద్యార్థులను మున్నగు కార్యములపై బ్రిటిషు ఇండియాలో నున్న పౌరులైన నీ సైన్యమున జేరవీయవలసిన దని దొరతనమువారికి విన్నవించబడెను. అనుకూలమగు సత్తెరవులు వెలువడినచో, నది ప్రకటింపబడును.

దొరతనమువారి సేవకులు.

దొరతనమువారి సేవకులు సంక్షణబలమున చేరి, శిక్షణమునకుగాని యుద్ధ సేవకు గాని కప్పింపబడినయెడల సివిల్ ఉద్యోగముల నిండు జీతము లిచ్చి నేయబడును. నైగా వీరి యుద్యోగపు హక్కు భంగపడదు. ఆక్టింగు ఉద్యోగములకు గూడ నిట్టి విధానమె వర్తింపజేతురని నా తలంపు గనుక సైన్యమున జేరుటవలన విద్యార్థులకుంటే దొరతనపు టుడ్యోగులకే చాల లాభమున్నది. విద్యార్థి బలమునకంటె నీ సైన్యములయందు ఉద్యోగిబలము నిశేషముగ నుండవలయును.

ఇనుపదారి యద్యోగము.

దక్షిణ ఇండియా ఇనుపదారి యద్యోగుల పిష నామున దొరతనమువారు యుకొన్ని సౌకర్యములు నొనర్పినట్లు తెలియవచ్చినది. మదరాసు దక్షిణముపరాష్ట్ర యినుపదారి యద్యోగుల విషయమున గూడ నిట్టి సౌకర్యము లొనర్పబడును.

దొరతనమువారి సేవ నిమిత్తము ఉద్యోగుల నేర్పరచు సమయమున, దేశసంరక్షణ సేనయును దరఖాస్తుదాతల గడపిన కాలముగూడ గమనింపబడును.

యూనైటెడ్ భారతీయ వ్యవస్థాగార్భివ్యయను దృష్టిపథమున నిడివిన రేదకులముగ దేశసంరక్షక బలమున విరివిగ జేరును గాక. — మదరాసు మెయిలుపత్రిక.

సాంఘిక పునర్నిర్మాణము.

విషపుగోరు గారి అధ్యక్షతక్రింద 'ఆత్మసద్గుణగమున' జరిగిన సభయందీటు నిర్ధారణ చేయబడినది.

- (0) ప్రతిమానపునకును జీవనస్వాతంత్ర్యము గలదు. ఆనగా అన్నరత్న గృహములుండ వలెను. పారిశ్రామికముగ ప్రతివ్యక్తికిని నేతనమును బడయుట కష్టతగలదు. నేతనమునగా నామ మాత్రముగాదు. సామాన్య జీవనమునకు తగిన నేతనము.
- (2) కాన పనిచేయు వర్తులగు వారికందరకును పనులు లభించవలెను ప్రతివ్యక్తికిని విశ్రాంతికి హక్కుగలదు. విశ్రాంతివలన పనినిబాగుగా చేయగలుగుటకును పౌరధర్మములను నిర్వర్తించుటకును గూడ వ్యక్తికవశము కలుగును.
- (3) మత-నైతిక-వృత్తి సంబంధములగు విద్యలను నేర్చుకొనుటకు ప్రతివ్యక్తికిని అర్హతకలదు.
- (4) ప్రతివ్యక్తియును ఇతరుల హక్కులను సాటింపవలెను. ప్రతివ్యక్తియును తన ధర్మములను నిర్వర్తించవలెను. అట్లు నిర్వర్తించినచో తనకును సంఘమునకును గూడ నష్టము కలుగవలదు.
- (5) ప్రతిపౌరుకును నైతికమగు నాత్మవిశ్వాసమును కలిగి మిత్రత్వమును నిశుద్ధతను చేకూర్చుకొనవలెను.
- (6) ప్రతివ్యక్తియు నేటి కాలముక పని చేయవలెను. అది శిరోస్థితికిని శారీరమానస ఆర్థిక విషయములకును చాల సఫలము.

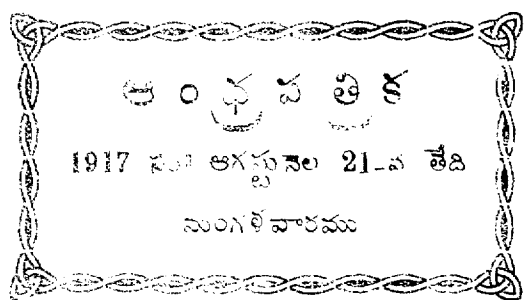
ప్రస్తుతావశ్యకములు

- (7) మానవ వ్యక్తిప్రతి పాటింపబడుటలేదు. స్త్రీలును విద్యుతును పురుషులును కేవల ధనాన్వనసాధక యంత్రములుగ పరిగణింపబడుచున్నారు. పారిశ్రామిక పిషయములందు బుద్ధి పూర్వకముగ మానవ జీవితములు నింపజేయబడుచున్నవి వీరిలో చాలమందికి కావలసిన మేరకైన నన్నవత్త్రములు దొరుకుట లేదు.
- (8) నగరములలో చాలమందికి పనులు గొరుకుటయే లేదు. నిర్వాహారత్వము చాల చెడుగులకు మూలము.
- (9) చాలమందికి విశ్రాంతిలేదు.
- (10) గృహస్థ జీవనము సరిగజరుగుటకు చాల నష్టంతరములు కలుగుచున్నవి. వివాహితుల గృహస్థధర్మములగూడ సరిగ పాగుటలేదు.
- (11) విద్యా సంస్కరణము లవనరము. సత్ప్రవర్తన మలవడుటకును ఆత్మసంయమన మునకును తగిన శ్రద్ధపుచ్చుకొనబడుటలేదు. విద్యలకుపాఠ ధర్మములను సరిగ నేర్పుట లేదు. ఉన్నత - సాంఘిక - గృహస్థత్వ విద్యా విషయములను నేర్పుట కేర్పాటులు సరిగలేవు.

ఈ లోపములను తొలగించుటెట్లు!

- (1) జీతములను చాల హెచ్చింపవలెను. పురుషులతో సమానమగు పనిచేయు స్త్రీలకు పురుషులతో సమానముగ నేతనముల నియ్యవలెను. పగిలిన విద్యాసము గలిగి పనివాండ్లను యజమానులను పనిచేయవలెను.
- (2) మటుంబాభివృద్ధికి తల్లి మూలాధారముగాని స్త్రీలను పనిపాటులలో విస్తారముగ నియమించుట హానికరము.
- (3) పాత్రముల ఫలితము మానవసంఘ సౌఖ్యముగా నుండవలెనుగాని అధికవస్తు నిర్మాణమాత్రముగ నుండనూడదు. వివాహములకును గృహస్థ జీవనమునకును అధ్యంతా కరములగు సాంఘిక పారిశ్రామిక ప్రతిరోధములను తొలగింపవలెను.
- (4) విద్యా విషయమున విద్యలకు నుంచి యాహారము నిచ్చుటకును ఆరోగ్యమును కాపాడుటకును యత్నింపవలెను. ఉపాధ్యాయులస్థితిని బాగుచేయవలెను. ఒక్కొక్క లెగతెలో హెచ్చుచుండి బాలురకు బోధింపరాదు. నీతుల నుపనేతంపవలెను. పాతశాలను వదలు వనుసును హెచ్చింపవలెను.
- (5) మద్యపానాది దుర్వ్యవహారములను మాన్పించుటకు తగినగృహ సౌకర్యమును, విద్య నేర్పుటయు, ఉద్యోగములను సమకూర్చుటయు, సత్సహవాసమును కలిగించుటయు, మంచి శాసనము లొనరించుటయు నవసరము. వ్యభిచారియు నడండుటకుకతినశాసనముల నొనరింపవలెను. ఇంద్రియ నిగ్రహణమును చిన్నతనమునుండియు బాగుగా నేర్పవలెను. ధనకుటులు ధనమునుగర్వము చేయరాదు. సుఖలాల సత్వము పాపమని సకల మతములును నిరసించినవి.

శ్రీ సునస్వతి నికేతనము: — గుంటూరు నందిలి కళాయంతులలో గొందఱు యువకులు కలిసి సై నేయతో నొక గ్రంథాలయమును, పతనమందియు నెలకొల్పిరి. దీనికి క్రొవీ నుబ్బారావుగారు అగ్రాసాధిపతిగను, చదలవాడ నెంకట రత్నంగారు కార్యదర్శిగను నున్నారు.

బ్రాహ్మణేతర సభ.

(-o-)

బ్రాహ్మణేతర సంఘములలో కైకమత్తము వెంపొందించుటకు బ్రాహ్మణేతరసభ సమావేశమగుట యవసరమని నుడివియుంటిమి. ప్రాచీన కాలమునం దెచ్చి బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరుల నడగవ్రొక్కుటకు ప్రయత్నించినదియు, యీ దినము నెరుకును యటులే గావించుచున్నారనియు గోషవాక్యములు నెలువనుచున్నవి. ప్రాచీన కాలచరిత్రుల జచ్చించుట కిది సమయముగాదు. కాని చిట్టిమ ప్రభుత్వము క్రింద సాంఘిక కాభివృద్ధి గావించుకొనుటకు సమానావకాశములున్న యిక్కాలమున ప్రాచీనచారిత్ర ద్రవ్య దూషణమునకు గడంగుట దేశీయల యైకమత్తమునకు సహకారిగాజాలదు. ఏ యద్యమమున కయినను మాతినానెట్లొక, ఆదర్శము ప్రస్తుతముగా నుండదు దుర్బలము. ఉద్యమనిర్వహణమే కష్టసాధ్యముగను. కాని రాను రాను ఉద్యమమునకు బలము కలిగినకొలదిని, కార్యచరణయందాసక్తి గలిగిన కొలదిని, ఉద్యమస్వరూపము స్పష్టముగనుండును. బ్రాహ్మణేతరోద్యమము జాతీయోద్యమమునకు భిన్నమని కొందరు భయపడిరి. కాని మేము ప్రభుత్వమునుండియు నట్టి భయమున కిన కానిము లేద. చూపియుంటిమి. మహామదియోద్యమప్రవృత్తి గమనించిన వారికి జాతీయోద్యమ మేయద్యమము నైనను తననైపున కాకర్ణించి జాతీయోద్యమ మహాప్రవాహమున గలిపికొను నని నువ్వై మును యుండవచ్చును. అట్టి సందర్భితయందే బ్రాహ్మణేతరోద్యమము గూడ నిలిచి యున్నది. జాతీయోద్యమము తన యాకర్షణశక్తి నీ యుద్యమముపై ప్రసరింప జేయుచున్నది. ఈ యాకర్షణమును దప్పించుకొనుట కేయద్యమమునకును సాధ్యపడదు. అహింసాసంఘాధ్యక్షు లగు కిరంగరాయుడు గారి యుపన్యాసమే యందుకు సిద్ధపడును. “చిట్టిమపరిపాలనము క్రింద స్వపరిపాలనమును బడియుటకై నుదారస్వభావముగల సంస్కరణముల సధికముగ కచ్చుటకు తరుణ మోసన్నమయి దని నాకు గట్ట నమ్మకముగల” దని మీరు నుడివియుండిరి. అగ్రాసనాధిపతిగాను “మేము గూడ ఆతురత గల సంస్కర్తలమే. హోదాయాలు ఆదర్శముగ గలవారమే. కాని ఈ యోద్యమము సాంఘిక, రాజకీయ సంస్కరణముల మూలముననే బొందనగునని యభిప్రాయపడుచున్నా” మని యుపన్యసించిరి. స్వపరిపాలనాశయలు గూడ స్వపరిపాలనమును వెంటనే యొడిగి వేయమని నుడువుటలేదు. ఏరుగూడ గమ్యస్థానమును జూచుటకు స్వపరిపాలనా శత్రుణములవలన మనయే నుడువుచున్నాము. కాని స్వపరిపాలనమే తమ గమ్యస్థానమనియు, ఆ గమ్యస్థానము జేర్చుటకు యత్నిములను యుద్ధానంతరము ప్రారంభించెదమనియు వాగ్దానముజేయ ప్రభుత్వము వారిని మీరు గోరుచున్నారు. అందుచే బ్రాహ్మణేతర ప్రముఖులును స్వపరిపాలనాశయములును నుడువు వాక్యములలో విశేషభేదము గాన్పింపదు. సమాన వెదకిపై యభయమును సోదరులవలె రాజకీయసమస్యల జచ్చించుట కెట్టి అభ్యంతరము

గాన్పింపదు. ఇంతియగాక రామారాయనింగారు ఘోకలే సంస్కరణప్రణాళికపై తమ యభిమానమును జూపిరి. ఈ సంస్కరణములు విప్లవకరములు గావని యభిప్రాయపడిరి. కాని యీ సంస్కరణములకును ప్రజాప్రతినిధులు గోరిన సంస్కరణములకును ఎత్తుతత్వమున విశేషభేదము లేదని ఇదివరకు జూపించితిమి. ఘోకేగారి సంస్కరణములు సవ్యము లని బ్రాహ్మణేతరసభాధ్యక్షులు వచ్చిచునంతటి స్థితికి వచ్చిన బ్రాహ్మణేతరోద్యమము, జాతీయోద్యమమునకు విరుద్ధముగ ప్రవర్తించుచుని యూహించుట సమాజసముగ గన్పట్టును. ప్రాచీనచరిత్రుల ద్రవ్య బ్రాహ్మణుల నిందించుటతో దృష్టిజెందక, ప్రస్తుతకాలమున తమ యుపేక్షాభావమే విద్యారోపమునకు గారణమని బ్రాహ్మణేతరసోదరులు గమనింప మొదలుపెట్టెను. శుభసూచకము. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షు లీ తీరున నుడివియుండిరి. “మనము దీక్షకాలము ముగియగ నుంటిమి. మనము సాత్త్వికవిద్యాభ్యాసము విషయమై దీసికొన దగినంత శ్రద్ధ దీసికొనలేము. ఫలితమేమన, మొదట విద్యను ప్రారంభించినవారు ప్రదేశము సంతను ఆక్రమించిరి. అందుచే మనకన్న ముందంజవైచిన వారిని గలిసికొనుట పరమధర్మము. మన ముక్తిని మనమే సాధించుకొనుట ఈ సమస్యాపర్యవహణమునం దవసరము.”

ఏ సంఘమునైనను ముందుకుదీసికొని వచ్చుటకు విద్యయే సాధనము. ఈధర్మ మొత్త త్వరలో గ్రహించిన సంతముఖ్యము. ఇంకను ధనమనసరిము. విద్యానిధిని నెలకొల్పి చల్లపల్లి కుమారరాజుగారి ప్రయత్నములకు తోడ్పడుట సమాజసము. బ్రాహ్మణేతరనాయకు లొక విషయమును ముఖ్యముగ గుర్తింపవలెను. స్వప్రయత్నములపై నాధారపడి యుండుట పురుషధర్మ మయినను, ప్రభుత్వసహాయము లేక విద్యావ్యాప్తి త్వరలో సాధ్యము గాదని మా యభిప్రాయము. నిర్బంధ ప్రారంభించితవిద్య నెలకొల్పబడిన గాని, ప్రజాసామాన్యమున విద్య వ్యాపింపజేయుట కష్టతరమని సామాజ్య శాసననిర్మాణ సభ్యులుగ నున్న రామారాయనింగారి కనుభవైక వేద్యమే. కీర్తిశేషులగు గోపాలకృష్ణ ఘోకలేగారు ప్రజాసామాన్యభావిభాగ్యోదయము నే మనోద్ద్యేషించుచు కొని ప్రారంభ విద్యాశాసన తీర్మానము ప్రవేశపెట్టగ, నది యంగీకరింప బడలేదు. విద్యావికాసము భారతీయు లెల్లరు, గాంచవలయుననినను, అట్టికార్యములకు ప్రభుత్వవారినిధనము వెచ్చించు నటుల జేయుటకు ప్రజలకు పలుకుబడి యుండవలెను. స్వపరిపాలనాసూత్ర మిదియే గదా! ఇంక విపరీతిమెద్దియో రామారాయనింగారు వినుస్కొన బ్రాహ్మణులు. విద్యయనిన సాహిత్యవిద్య మాత్రమే గాదనియు, పరిశ్రామిక, ఆర్థిక, వ్యవసాయవిద్యలు గూడ నిందు జేరియున్నవను రామారాయనింగారి యభిప్రాయము జాతీయ విద్యానిధి మములకు సరిపోవుచున్నది. ఇట్టిస్థితిలో జాతీయవిద్య యన్యకారణమనియు, బ్రాహ్మణుల యధికార వ్యాప్తికి సాధనభూతి మనియు యగ్రాసనాధిపతిగారు సూచించుటకు గారణమేమో యూహింపలే కున్నారము. జాతీయవిద్యయనిన కేవల సాహిత్యవిద్యయే గాక, జాతీయవిద్యములను ప్రబోధించువిద్యయని నిర్వచనము. ఈ విద్యయందు ప్రజల జీవనోపాధి కపసరమగువిద్య చేరియున్నది. భుక్తి, ముక్తి కల యిదియే జాతీయవిద్యయొక్క పరమావధి. బ్రాహ్మణులు, బ్రాహ్మణేతరులు గూడ వడంగము, కిమ్మరిము, చేతిపనులు మొదలగు పరిశ్రమల నభ్యసించుచుండగా, నిక మనుధర్మశాస్త్రోపయోగ

మునకు తా నెక్కడిదో మాకు గ్రహ్యము గకున్నది. రామారాయనింగారు సామాజ్యశాసన నిర్మాణసభలో సభ్యులుగ నుండినపుడు విద్యన దేశభాషల ద్వారా సెకండరీచాతశాలలలో బోధింప నవసరముగలదనియు, ఆంగ్ల భాషను రెండవ భాషగా నంగీకరింపవలయుననియు, తీర్మానముక పాదించిరి. ఈ విషయమును సంగ్రామానంతరము రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు బంపెదమని విద్యాసభ్యుడు పలికినమీదట ని తీర్మానమును అగ్రాసనాధిపతిగారు సంతోషించుకొనిరి. జాతీయవిద్యక మూల సూత్రము విద్యను దేశభాషలలో బోధించుటయే. విదేశీ భాషలలో విద్యను నేర్చుటచేతనే జాతీయఅంతఃకర్ములు సుకుచితమై, జాతీయవికాసమునకు భంగముకలుగుచున్నదని జాతీయవిద్యాశిక్షామానుల వాదము.

తృతీయాంశము జనసభ కగ్రాసనాధిపత్యము వహించి రామారాయనింగారు జాతీయ విద్యానిధియముల సూచి ఇటుల నుడివియుండిరి. “విద్యాధనము కలవారు వ్యావస్థాగము జేసి, వేనోళ్ల బొగడగిన పుష్పపురుషులు, ఆ గురుకులమువారు, ఆరవిందవాళ టాకూరుగారు ఆఫగ్రాసను కళాశాల యుపధ్యాయులు, ఆ మనయాంధ్రజాతీయ కళాశాల యుపధ్యాయులు, ఆ కొవ్వూరి యాంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయపు ప్రోత్సాహకులు పోయిన త్రోవంబోవుచు, దేశమున విద్యాబీజముల వెదజల్ల వలయును.” దేశభాషావిద్యనుసూర్పి ఆంధ్రముహాజన సభ యందు యుపన్యసించుచు “జాతురకు ప్రవేశపరీక్షయగుటకు పూర్వమునా నాంగ్లేయభాషయందు యథోచితజ్ఞానము కుదురుటకు మునుపే ఆంగ్లేయభాషా మూలముగ భాషేతరపాఠములు చెప్పుటవలన బుద్ధి కలతపడి మందగించును. విషయజ్ఞానము మట్టగించును. ఆంగ్లేయభాషాపరిచయము సయితము సలక్షణముగ వృద్ధి కాజాలదు. స్వభాషాపరిచయ మడుగంటును. ఈ విషయమే భారతీయసామాజ్యసభలో నిటీవల నేను ప్రస్తావింపగ సభ్యులలో గొందరు భిన్నాభిప్రాయాలయినను ప్రభుత్వమువారు మాత్రము చాలవరకు నాతో సాభిప్రాయులైరి. ప్రస్తావాంశము సర్వరాష్ట్రములయందును త్వరలో ననుష్ఠానమునకు వచ్చి విద్యార్థులకు బుద్ధివికాసమును భాషాభివృద్ధిని కలిగించుటయే గాక జనసామాన్యమునకుపయుక్త మగు దేశభాషావాఙ్మయమును బలపరుప గలదని నాయభిప్రాయ” మని నుడివియుండిరి.

ఆ సభలోనే “జాతీయవిద్యను, జాతీయశిల్పములను, జాతీయ కళలను, జాతీయ క్రీడలను, ప్రోత్సాహపఱచుట ప్రతియంధ్రునకును విధియని యీ సభవారి యభిప్రాయ” మను తీర్మాన మేక గ్రీవముగ నంగీకరింపబడినది రామారాయనింగారి దృక్పథమిప్పుడు మారుట కేమి కాఁగలమా తెలియరాకున్నది.

బ్రాహ్మణేతరు లనుపదమున కింకను నిర్వచనము జేసినటుల దోచదు. అటుల జేయుటయు ప్రస్తుతస్థితిలో గష్టసాధ్యమే. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులు బ్రాహ్మణేతరులలో మహాగ్నుదీయులు, క్రైస్తవులు, హిందువులు గూడ జేరియున్నటుల యుపన్యసించిరి. మరి కొంద రీ నిర్వచనమునకు సమ్మతించరని మా యుద్దేశము. ఈ విషయమే టులున్నను బ్రాహ్మణేతరులు సమావేశమయి సంఘాభివృద్ధికి పాటుబడుట శుభసూచకము. విద్యారోపము గ్రహించి విద్యావికాసమును వ్యాపింపజేయుటకు యత్నించుట ప్రశంసార్హము. ఏ సంఘము ఆ సంఘాభివృద్ధికై పాటుబడినగాని, భారత

జాతీయంగు అభివృద్ధి గాంచనేరదు. ఈ కృషిలో వైషమ్యముల కెడములేకుండ జూడవలయును. రాజకీయ విషయములలో అన్ని సంఘముల వారును గలసి పనిజేయుట యవసరము. బ్రాహ్మణేతర సభవారు జాతీయాదర్శమునుండి వీడక జాతీయాభ్యుదయమునకై పాటుబడెదరని విశ్వసింపుచున్నారము.

సంగ్రామము.

స్థాండ్యులో జగ్గనుల స్థితి దుర్భరముగ నున్నది. స్థాండ్యు జగ్గనులనుండి బాటిపోయిన, బెజ్జియము విమోచనము విశేషదూర ముండదు. ఆంగ్లేయులనావికాదళము బెజ్జియముతీరము వాక్రమించి జగ్గనుల బారద్రోలగలదు. ఈ విషయము కంగను గెజెట్ మొదలగు జగ్గను పత్రికలు గుర్తించి భోలేదు. లూసుపొగమునందు ఆంగ్ల ప్రెంచి యవస్థుండన మారంభమై త్వరలో ఎప్రెసుకు తూర్పునను నుత్తరమునకును బ్రాకెను. లాబెస్సి యొకటియే యా ప్రదేశమున జగ్గనులకు రక్షణ స్థానముగ నున్నది. స్థాండ్యులోను, నుత్తరప్రాన్య భాగమునందును నలుపది ప్రాంత ప్రదేశము జగ్గనుల కచాయకరస్థితియందున్నది. జగ్గను వీ భాగమునుండి వెనుకకు బోవుటకు గూడ ఏలుండదు. లాంగుమార్కు విజయములతో నుత్తరబెజ్జియమున రక్షణస్థానముల యొద్ది మిత్రమండలివారికి స్థానము చిక్కినది. తెన్సుపత్తనము మిత్రమండలి వారిచే ముట్టడింపబడినది. పట్టణమునకు తూర్పు కరిసరములు మిత్రమండలిస్వాధీనమునందున్నది. ఈపట్టణము ఆంగ్లేయుల స్వాధీనముగల కెంతయో కాలము పట్టదని స్పష్టపడుచున్నది. కందక యుద్ధము అంత్యముగచున్నది. కందకములలో గూర్పుని తమ రక్షణస్థానముల రక్షించుకొనుటకు శత్రువులకు సాధ్యమగుట లేదు. ఎలనన, భూభాగము క్రింద మార్గములనేర్పరచుటకు సాధ్యమగుటలేదు. నీరు ఊరుటచే కందకముల వదిలి బహిరంగ ప్రదేశమున యుద్ధముజేయువలసిన యవసరము కలిగినది. నూతన బహిరంగయుద్ధమున ఆంగ్ల ప్రెంచి సైనికు లారితేరిన నారు. వీరికిగల పుష్కలమగు మందుసామగ్రితోను, సునువ్యవస్థతోను జగ్గనుల బారద్రోల గలరు. ఎప్రెసువద్ద 500 గజములను మిత్రమండలి లాగికొనిరి. స్థలము కొలదియైన ను 2114 మంది ఖయదీలు పట్టుకొనబడిరి. శత్రునిహతు లనేకులు గలరు. పశ్చిమ రంగమున మిత్రమండలివారికి విజయములు ప్రోత్సాహకరములుగ నున్నవి.

ఇటలీవారు ఐసాజనో రంగమున తీవ్రముగ యవస్థుండనమును జరుపు చున్నారు. బ్రిటీషిని పట్టుకొనుటయే మిత్రమండలి వారి ముఖ్యద్దేశము. ఇటాలియను సేనానాయకుడగు కెజోర్నా గారి విధానము విమోచనముల నుండి యగ్నిగోళముల వైచి రాకపోకల కభ్యంతరము గలుగజేయుటయు, శత్రువులపై ఫిరంగులవదిలి జననష్టము గావించుటయు, నైయున్నది. రుష్యారుమేనియావారి నైవ్యములందు క్రమవికాస మేర్పడినది. రుష్యసైనికులు పూర్వమువలె వెనుకకుబోక నిలిచి యెదిర్చి శత్రువులను ముందు రానియకుండ సంగ్రామము సలుపుచున్నారు.

ప్రధానమంత్రియగు లాయమజ్జిగారి యుపన్యాసము జగ్గను ప్రజలలో గల యపోహల బోగొట్టుటకు దోడ్పడినది. జగ్గను ప్రజలిపుడే సత్యము గ్రహింపుచున్నారు. కైజరుగారు జగ్గను సౌకాదళమును పరిక్షించుచున్నారను వార్తచే, జగ్గనుల సౌకాదళ మికమిదట బయట

పడునని యూహించుట కవకాశమున్నది. అట్టి తరుణమునకు మిత్రమండలివా రెదురుజూచుచున్నారు. సముద్రముపై సౌకాయుధమునకుజగ్గనులు గడంగినచో, ఆంగ్లేయుల సౌకాదళము దానిని పరిమార్చుటకు సిద్ధముగనున్నది.

జగ్గనులు సంధికొరకై గావించిన కుతంత్రములు జయముగాంచలేదు. పోవుగారి సంధిసూచనలను రుష్యవారంగీకరింపలేదు. ఇదివరకు అమెరికా రాయబరిగనున్న గెగార్లుగారి సంవత్సరారంభమున జగ్గనుచాన్సలరును బెజ్జియము విషయమై యడుగూ, తమకు లీజు, నామూరు, మొదలగు కోటలన్నియు వససర మనియు, లేవుపత్తనములు వైలుగొట్ల తమకు గానలయుననియు, దేశముపై నక్తకాధికారముతాము కాపింపవలయుననియు చాన్సలరుగారు నడివియూడిరట ! ఇట్టి ద్రోహబుద్ధిగల జగ్గనులతో సంధికిగడంగుట శరవప్రదము కాజాలదు. జగ్గనులయపద్రవము ప్రపంచమునందడుగువరకు సంగ్రామము కొనసాగించి, వారిపై సంపూర్ణవిజయము గాంచుటయే సంధికి మూలాధారము. స్వల్పరాష్ట్రముల స్వాతంత్ర్యము స్వచ్ఛందముగ తిరిగి ప్రకాశించినపుడే, ఆంగ్లేయులు తమ శివభము నిర్వహించినవారగుదురు. అట్టి తరుణ మాసన్న మగుచున్నదని సంగ్రామచైఖరి దెలుపుచున్నది.

మాంటాగూగారి ప్రకటనము : నూతనదృక్పథము దేశస్థితి సందిగ్ధావస్థయందుండ, మాంటాగూగారి నియామకము, హిందూదేశపు యుక్తజనునకు గౌరవభూతమగునని మాకు గల విశ్వాసమును మొదటి నుండియు దెలుపుచునే యుంటిమి. ఆ విశ్వాసము నిరాధారముకాదని మెసపోటేమి యా నివేదికముపై వారొసగిన యుపన్యాసమే బలపరచు చున్నది. ఇంతకన్నను నేటి తంత్రీవార్తలలో గాన్నించు మాంటాగూగారి ప్రకటనము, సందేహమునస్కుల సూదియముల బూర్తిగ బారద్రోలు నని యూహింపవచ్చును. ప్రస్తుత స్థితిని మాంటాగూగారు బూర్తిగదెలిసికొనిరి. ఈ స్థితిని బాగుజేయుటకు ప్రజల యాశయముల దృష్టిపరచుటయే మార్గమని మాంటాగూగారు గ్రహించిరి. ప్రభుత్వశాఖయందును హైందవుల నియమించి స్వపరిపాలనా సంస్థాపనలను క్రమక్రమముగ ప్రతిష్ఠించి, హిందూదేశమున బాధ్యతగల ప్రభుత్వమును స్థాపించి, హిందూ దేశమును బ్రిటీషు సామ్రాజ్యాంతర్యాగముగ గావించుటయే చక్రవర్తిగారి ప్రభుత్వవిధాన మని మాంటాగూ గారు స్పష్టికరించిరి. దేశీయమహాజన సభవారు ప్రభుత్వాదర్శమును దెలుపవలయునని కోరిన సంస్కరణము కొంతవరకు ఫలించినదని చెప్పవచ్చును. వైససూచించిన గమ్యస్థానమును జేరుటకు ప్రయత్నములను వెంటనే ప్రారంభింపవలయునని గూడ మాంటాగూగారు ప్రకటించిరి. ఇందుకై హిందూ దేశాధికారులును, బ్రిటీషు దేశాధికారులును కలసి యాలోచించుట యవసరమని దెలుపబడినది. ఈ యుద్దేశముతో మాంటాగూగారు హిందూ దేశ ప్రభుత్వమును, రాష్ట్రప్రభుత్వములలోను, ప్రజాసంఘములలోను ముచ్చటించుటకై, హిందూ దేశమునకు బయలు వెడలెదరు. మాంటాగూగారి సలహాలు తిరిగి పార్లమెంటులో చర్చింపబడును. తమ దృష్టిపము మూలనటుల సూచించుటకు భారతీయులనైవ్యములతో కమిషనులనిచ్చుట కభ్యంతరముల ఏరుదొలగించిరి. ప్రస్తుతము తొమ్మిదిమంది హైందవసైనికోద్యోగులకు కమిషను లీయబడును. ఈ సంస్కరణ మత్వవసరమని ప్రజాప్రతినిధులును, దేశీయమహాజన సభవారును తమ విధానములలో సూచించియుండిరి. ఇందుకు

దోష నిర్బంధవిధానముల గూడ దొలగింప మాంటాగూగారు ప్రార్థితులు.

మాంటాగూగారి యుదారహృదయము మెసపోటేమియో విషయక చర్చలో వెల్లడియైనది. ఆ యుపన్యాసము జదివినపుడు, కాంగ్రెసు నాయకుని యుపన్యాసమని భ్రమబడునటుల జేసెను. మెసపోటేమియోలో విజయము సమకూరిన దినములలో అప్పటి యుద్యోగుల నిందితులకన్న నా విధానమునే సంస్కరించుట యవసర మని మాంటాగూగారు జాటిరి. సంగ్రామారంభము నందు హైందవుల శోభాబు దీసికొనక, యొక్క మూడు విధానమున మార్పుగావించి బాగాదు మీదికి హైందవ నైవ్యమును బంపుటచే, యవజయము సంభవించినదని మాంటాగూగారు సూచించిరి. ఆంగ్లదేశపు ప్రభుత్వమునందును అధిని వేశ రాజ్యప్రభుత్వము లందును కాలారుగ్యముగు మార్పులు గలుగుచుండ, హిందూదేశ ప్రభుత్వమూత్ర మట్టి మార్పులజెందక, చలనరహితమై యున్నదని మాంటాగూగారు సెలవిచ్చిరి. హిందూదేశ సమస్యలను పార్లమెంటులో చర్చింపుచున్నపుడు, పార్లమెంటుసభ్యులు సభను విడిచిపోయెడి వారనియు, మిగిలియున్న వారు నిందాపాత్రులుగ నెంచబడెడివారనియు, మాంటాగూగారు నడిపిరి. అందుచే ప్రభుత్వ కార్యదర్శిగారి శీతమును పార్లమెంటువా రొసగునెడల, యిట్టి యుదాసీన భావము వ్యాపించుటకు ఏలులేదని ఘంటాపథముగ మాంటాగూగారు జాటిరి. అందుచే పార్లమెంటుసభ వారు ప్రభుత్వకార్యదర్శిపై తగిన యధికారము జూపవలయునని వీరు దెలిపిరి. రాజప్రతినిధిగారిపై కార్యదర్శిగారి యధికారము విశేషముగ నుండకూడదనియు, రాజ్యాంగప్రభుత్వమును ప్రజలకు బాధ్యత వహించునటుల జేయుట యవసర మనియు సెలవిచ్చిరి. బాధ్యతగల ప్రభుత్వస్థాపనమే మాంటాగూగారి యాశయము. ప్రభుత్వరూప మేతీరుననుండవలయునో మాంటాగూగారు వ్యక్తికరించియుండిరి. వీరి యాదర్శము సంయుక్తరాజ్యాంగ ప్రభుత్వ స్థాపనము. ప్రతిరాష్ట్రము స్వపరిపాలన గలదిగ నుండవలెను. వీటిపై హిందూదేశ ప్రభుత్వ మధికారము వహింపవలయును. అవసరమైనయెడల నూతన రాష్ట్రముల నిర్మింపవలయునని మాంటాగూగారి యభిప్రాయము. ఆంధ్రరాష్ట్రవాచల యాదర్శమునకు మాంటాగూగారి యభిప్రాయము సరిపోవుచున్నది. అందుచే ఆంధ్రరాష్ట్రాదర్శములు దూరదృష్టిగలవని తేలుచున్నది. ఆంధ్రనాయకులు చాకచక్యమీసమయమున గనుపించవలెను. మాంటాగూగారు హిందూదేశమునకు రానున్నారు. వారితో ఆంధ్రులు స్వపరిపాలనావిధాన మేతీరున నుండుట సమంజసమో నివేదించుట యవసరము. అందుకు చిప్పటినుండియు నాలోచించియుక్తముక్తముగు విధానము దయారుజేసి మాంటాగూగారి యెగుట చుంచుట ముఖ్యవసరము. ఆంధ్రరాష్ట్రము గూడ ఈ తరుణమునందే బొందుట సులభ సాధ్యము. ఇట్టి యవకాశము తిరిగి గారు. కాల మొకరికై వేచియుండదు. అందుచే ఆంధ్రనాయకులు త్వరలో మేల్కొనుట యవసరము.

హిందూదేశ ప్రభుత్వ విధానమును సంస్కరించి, శాసననిర్మాణ సభల ననుసరించి రాజ్యాంగ ప్రభుత్వ విధానము జరుపుట యుక్తమని మాంటాగూగారు ఉపన్యసించిరి. మాంటాగూగారిని హిందూదేశమునకు ప్రతిపూర్వముగ నాహ్వానము జేయుచున్నారము. వీరివాక మొక్క యవకాశమును భారతీయులు పయోగించి, తమ వాంఛలను సహేతుకముగను తృప్తికరముగను నివేదించి, కార్యసిద్ధి బడయ నోరుచున్నారము.

స్థానిక వార్తలు

(౧)

క్రాంతి వర్తమానము:— వి. న్యాయశాఖ, ఎస్. రామస్వామి అయ్య, కె. లక్ష్మీనారాయణగార్లు హైకోర్టు వక్తలుగా నెన్నుకొనబడిరి.

కార్యోచేదన సభ:— ఈనెల 28 వ తేదీని సాయంకాలము ౫ం ౧-15 ని॥ కార్యోచేదనసభ జరుగును. ప్రెసిడెంటు హెల్మింగ్సన్ రిపోర్టును చర్చింపబడును.

పోలకు దుంపతులు:— పోలకుగారును, పోలకు సతిగారును ఈనెల 23వ తేదీకి చెన్నపురికి వచ్చి చెన్నపురి రాష్ట్ర ప్రత్యేక చర్యలసభ నలంకరించెదరని తెలియుచున్నది.

న్యాయాధికారి కృతీకా సంపాదకులు:— శనివారమునాడొక గుర్రముదెరంగునామ హుస్సేను గారిని క్రింద బడద్రోసెను. వారికి చాల దెబ్బలు తగిలెను. వైద్యకాలము దుండబడిరి. నేను కొంచెము సులువుగ నున్నదని తెలియుచున్నది.

ఉపన్యాసము:— రేపు (23-8-17) సాయంకాలము 5½ గంటలకు తిరువళ్ళీకి హిందూ హైస్కూలు భవనమున ఎస్. వి. రంగాచార్యగారు తెలుగు భాషయొక్క ప్రస్తుతపు స్థితినిగూర్చి ఉపన్యసించెదరు. మ॥ వావిలొలను సుబ్బారావుపంతులు గారు సభాధిపత్యము వహించెదరు.

జుల్మానా:—యంత్రశాలల పరీక్షకోర్టుగి యగు కోర్టు వైద్యులు ఈనెల 4 వ తేదీ సాయంకాలమున పూన మల్లికోట్టపై బోవుచు తమ మోటారువైసికిలుబండిపై మరియొకనిగూడ నెక్కించుకొని వెళ్ళినందుకు ప్రధానరాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారిచే 10 రూ॥ లు జుల్మానా విధింపబడెను.

జుల్మానా:—తిరువనంత పురములో వారమున కొక తూట దేశభాషలో వెలవకు 'సంభాషిణి' పత్రికాసంపాదకులు తమపత్రికయందు ఒకరి గౌరవమునకు హానికలుగు వ్యాసములను ప్రకటించినందున తిరువనంతపురము మొదటి తరగతి మేజిస్ట్రేటుగారిచే 25 రూ॥లు జుల్మానా విధింపబడెను.

ఉద్యోగులలో మార్పులు:—ఇబ్రహీము మహమ్మదుగారు రాజధాని 4 వ మేజిస్ట్రేటుగ ఎగ్ మూరు పోలీసు కోర్టుకు నియమింపబడిరి. ఎల్. వి. కామయ్యగారు రెండవ రాజధాని మేజిస్ట్రేటుగ నియమింపబడిరి. ఎం. బజ్జలాసా హేబుగారు కార్యోచేదన రివిన్యూఆఫీసరుగ నియమింపబడిరి.

'న్యూఇండియాపత్రిక' ధరావతు:— పి. కె. తిలంగుగారు ఏ. వొరస్టామిఅయ్యగారితో గూడ నిన్నటి దినమున (20-8-17) ప్రధానమేజిస్ట్రేటు వారి కోర్టునకు బోయిరి. 10000 రూపాయలు ధరావతు చెల్లింపవలెనని మేజిస్ట్రేటుగారు తిలంగుగారిని కోరిరి. తిలంగుగారు తక్షణమే పదివేలును చెల్లించిరి.

మరణము:— మైలాపూర్ వాస్తవ్యులగు మహావిద్యావంతునిగావల మొదలియారు గారు యీ నెల 17-వ తేదీ ఉదయమున క్షిప్రమృత్యులైరి. వీరు ద్రవిడమున ఆసమాన పండితులు. శివ సిద్ధాంతశాస్త్రము బాగుగ తెలిసినవారు. అవసాన కాలము నాటికి వీరికి 84 సంవత్సరముల వయస్సుండెనని తెలియుచున్నది.

తపాలు:—గతనెల 19-వ తేదీని ఇంగ్లాండు నుండి హిందూదేశమునకు బంపబడిన తపాలు గత యాదివారమున బటువాడా జేయబడెను గాని గతజూలై నెల 12-వ తేదీని ఇంగ్లాండునుండి పంపబడిన తపాలింకను హిందూదేశమునకు రాలేను. వీటినిగురించి జనరలు తపాలాఫీసు వారు తమ కేసు యను తెలియజని చెప్పిరి.

ఒక సవరణ:—నిన్నటిదినము ప్రవాసదిన వర్గంతిని గూర్చి ప్రకటించబడిన దానిలో గుంటూరురిపోర్టునందు స్వదేశీ హోమురాలు, అనువానినిగూర్చియు జిల్లాజడ్జిగారు పంపిన

సర్క్యులరునుగూర్చియు లక్ష్మీరాజు నరసింహారావుగారు మూట్టాడిరియు, వెలగపూడిసుబ్బారావుగారు బలపఱచిరియు ప్రాయశఃపడి. వెలగపూడి సుబ్బారావుగారు అనుటకుబదులు తీలం సుబ్బారావుగారు అని యుండవలసినది. చదువరులు సవరించుకొన బాధ్యులు.

నల్లమందు దుకాణము సోదాచేయబడుట:— చింతాద్రిపేట నాగావకోవెల వీధియందు మాదరియను స్త్రీ యొకతె నల్లమందు వర్తకము చేయుచుండెను. ఆమెనుందు లో కల్తీచేయుచున్నదని పోలీసువారి కనుమానము గల్గి మొన్నటి సాయంకాలము (19-8-17) ఆమెదుకాణము సోదా చేయబడెను. అందు చాలాభాగము కల్తీచేయబడినందుచే గాని కల్తీలేనియును అధికముగ లేదు. ఆమెపై పోలీసువారు కేసు చేసిరి.

ఉపన్యాసము:—గౌరవనీయులగు రావు బహద్దూరు బయ్యా నరసింహేశ్వర శర్మగారు నిన్నటిసాయంకాలమున మహానరభా వందించున కాలగ్రామ సంస్కరణముల గూర్చి సుబోధకముగ నుపన్యసించియుండిరి. గౌరవనీయులగు శ్రీనివాసశాస్త్రి గారు ప్రాసవాధిపత్యము వహించిరి. ఉపన్యాసాంతము కొంత చర్చ జరిగెను. రాజ్యాంగ సభికులను, కాన నిర్మాణ సభ్యు లెన్నికొనుట సయంజము గాదని కన్పాద రంగయ్యగారు వాదించిరి. గోవింద గానునయ్య, నరేశ్వర, సత్యమూర్తి మొదలగువారు కన్పాద రంగయ్యగారి వాదమును ఖండించిరి. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు సంస్కరణ విధానముగల ముఖ్య విషయముల నూచించి, మిగిలిన విషయముల గూర్చి కొంత రాజీకలోబడినను నష్టములేదని యుపన్యసించిరి.

తిరుబండపంతులు, పానీయములు.

చెన్నపురి ఆరోగ్యస్థితినిగూర్చి వ్రాయుచు, తమవారికి నివేదికమున చెన్నపురి హెల్మింగ్సన్ గారు యాభిప్రాయము వ్రాయుచున్నారు. నేనుక సయమున ఒకకొట్టెను విరిచి చూచుకప్పటికి ఆంధ్రోక చచ్చిన బల్లియుండెను. సోదాతెమొ నేను మొదలగు పానీయములను నేను స్వయముగ సోదా చేసి చూచిన పప్పుడు ఒక కం పెనీ వారి సోదాలో చచ్చిన దోమ లుండెను. మరియొక కంపెనీవారి తెమొనేకులో దుమ్ము నలుసులు మరికి మున్నగు నవియుండెను. సోదా కంపెనీదార్లపై హైకోర్టులో కేసులు చేయబడగ సోదా, తేము నెడు మొదలుగాగలవి తిరుబండ పంతులు కానందున కంపెనీ దార్లను శిక్షించుటకు వీలులేదని హైకోర్టువారు తీర్మానించిరి గాన కార్యోచేదన వారు యీ కంపెనీ దార్లను ఏమియును చేయజాలరని వ్రాసిరి. ఇండియ గాక బహులందు కోట్ల కొలది దోమలకు నివాస స్థానములగు మరికికాలముపై కొంచెమెక్కుగ బల్లమువేసి వాని పై మిఠాయిలను పల్లెములలోచేర్చి వానిపై గుడ్డతైన కప్పక కోడ్డుదూళి కెరుగుగంచెదరు. వానిని పలుపురు కొని భక్షించుచున్నందున రోగములు వృద్ధియగుచున్నవి. పట్టణమందున్న కాఫీకల్లబుల్లు ఒకమాదిరిగ మంచిస్థితి యందున్నవనియుగాని మహమ్మదీయుల టీకల్లబుల్లు మాత్రము చూచుటకు భయము కలిగించుచున్నవని వ్రాసిరి.

భూపేంద్రనాథబోసు మున్నగు వారిపై తేబడిన ఆభియోగము నేడు (21 వ తేదీ) మరల హైకోర్టువారు విచారణ నేయదొడంగిరి. (ప్రతివాది తరపున హైకోర్టులో ఎడ్వకేటులో నొకరగు మా॥ చక్రవర్తిగారి సాక్ష్యము తీసికొనబడినది. తానును, మైమెకొసింగుమహారాజుగారును దర్శంగ మహారాజుగారును మరి కొందరు ప్రముఖులను భ్యాంకి తరఫున పనిచేసెడి వారమని చక్రవర్తిగారు నుడివీరి. భ్యాంకి సభలను గూర్చి మరికొన్ని విషయములను తెలియజేసిరి. వీరి సాక్ష్య మింకను పూర్తియవలేదు. నాటికి కోర్టు చాలింపబడెను.

ఇటలీవారు ముద్రప్రదేశములను ముట్టడించుట.

లండను, ఆగస్టు 19:—ఆస్ట్రీయనుల వాయువాగ్ర లిట్టు ప్రకటించుచున్నవి. శతాబ్దములనుండి విసాంజో ప్రాంతమును తీరమంతయు ఆస్ట్రీయనుల అనుభవములో నున్నది. దీనిని నేడు ఇటలీవారు ముట్టడించిరి. 1½ రోజులవరకు ఫిరంగుల పోరునకు పుంపియిచ్చి ఉదయమున మిగిలివాక, సముద్రమువద్ద కేతురీ పదాతులు తలపడినవి. రణముఖమున 6-కిలో మీటరులవరకు దూరణయద్ధము జరిగినది.

హిందూదేశమున రాజకీయ సంస్కరణము.

మాంచేగుగారి రాక

సింలా ఆగస్టు 20:—నిన్నటి సాయంకాలపు ఇండియా గజెట్టులో నిట్లు ప్రకటించబడెను:—పార్లమెంటు ప్రజలసభ యందండియా మంత్రి గారు నే డిట్లు వెలువరించిరి:— ప్రతిపరిపాలనా భాగమునందును భారతీయుల సంఖ్యను వృద్ధి జేసి, స్వపరిపాలనాప్రతిష్ఠాపనముల నాదేశమున వృద్ధిబొందించుటయే వొరతమువారి రాజ్యాంగవిధానమై యున్నది. ఈ విధానముతోడ నిండియావొరతనమువారు పూర్తిగ నేకీభవించి యున్నారు. (కమక్రమముగ సామ్రాజ్యమునకు లోబడిన సంపూర్ణ స్వపరిపాలనాస్వేచ్ఛ హిందూదేశమున కలవను తీరున నచటి రాజ్యాంగమును చక్కజేయవలయును. ఈవిషయమున తక్షణమే కొన్ని యేర్పాటుల జేయవలసియున్నది. ఏర్పాటు లేతీరున నుండవలసినదియు నిశ్చయింప, ఇవటిపాలకులకును ఇండియాలోని పాలకులకును సంభాషణము జరుగవలయును. కనుక నేనుఇండియా రాజప్రతినిధి యాహ్మదముహమ్మద్ న నచటిబోవ శ్రీజార్జిచక్రవర్తిగారియనుమతితోడ నిశ్చయింపబడెను. నితిగతులను రాజప్రతినిధితోడ ముచ్చటించి, ప్రతినిధి సంఘములు మున్నగువర్గముల యభిప్రాయముల నారయుదును. వొరతనమువారి రాజ్యాంగవిధానము కమక్రమముగ కార్యరూపకమై, పురోవృద్ధి కలుగును. భారతవర్షమును మరక్షిత మొనర్చి, పురోవృద్ధి నొడగూర్చుట, ఆంగ్లవొరతనముపై నను, ఇండియా ప్రభుత్వము వైనను ఆధారపడియున్నది. కనుక ఎట్టి సందర్భములయందు దెట్టిమార్పు లొనర్పవలయునో తీర్మానింప నీవర్గము కధికారమున్నది. మాచనములో బహిరంగముగ చర్చింపగుటకు తగినట్టియవకాశ మిచ్చి, పర్యవసానములు కాలక్రమమున పార్లమెంటు సభకు తెలియజేయబడును.

భారతీయులకు కమిషను ఉద్యోగములు

సింలా, ఆగస్టు 20:—ఇండియామంత్రియొద్దనుండి వచ్చిన యీక్రింది తంత్రివార్త ఇండియాగజెట్టులో ప్రకటించబడెను:—వైస్రాయలులో నివసకు భారతీయులకు కమిషనుఉద్యోగము లిచ్చుట లేదు. ఈ యాంశమును వొలగింప వొరతనము వారు నిశ్చయించిరి. భారతీయులైకోవ్యోగులకు 9 రకు కమిషను ఉద్యోగముల నీయ నిశ్చయింపబడెను. వర్తమాన సంగ్రామమున కీర్తి నార్జించిన తొమ్మిండుగురు నీయుద్యోగములచే గౌరవింప నేర్పాటులు జరుగుచున్నవి. వీరుల పేర్లు లండను గజెట్టులో ప్రకటించబడును. ముమ్మందు భారతీయులకు కమిషను ఉద్యోగముల నిచ్చు విధానముల గూర్చి ఇండియా కార్యదర్శి భారత వర్ష పాలకవర్గముతోడ చర్చించుచుండెను.

రెడ్ క్రాసు సంఘసహాయార్థము శనివారమునాడు రంగూను టర్బుక్లబ్బువారు గుఱ్ఱపునుండెముల, నివయమై సభ జేసిరి. ఈపండుములచే 6000 రూప్యములు దొరుకునని అంచనా నేయబడినది.

పోవుగారి సంధి సూచనలు

రుషియనుపత్రికల ఆభిప్రాయములు.

వెట్రోగ్రాడు, ఆగస్టు 20:—పోవుగారి సంధిసూచనలన్నియు జర్మను మిత్రులకు ఉపయోగకరముగ నుండుట చేతను, క్రొత్తగ మరంత ఎక్కువగ శత్రువులు బలసంపన్నులగుటచేతను రుషియను పత్రిక లేవియు వీరి సంధిసూచనలను ఈయకొనుటలేదు

విసాంజోయద్ధము జరుగుచునే యుండుట

కోపెకేహేగ్రా, ఆగస్టు 20:—విసాంజోయద్ధము గొప్ప పట్టుదలతోను తీవ్రముగ జరుగుచు నేయున్నదని ఆస్ట్రీయనుల సాయంతనపుపత్రికలు ప్రకటించినవి.

ఇటీవలి సమాచారము:—(ట్రెయినినిమిత్తము ఇటలీయవస్కందనము చాల దారుణముగ జరుగగలదని తోచుచున్నది. సుప్రసిద్ధ మగు మిత్రమండలివారి చతురోపాయములను జనరలు కాడ్గోర్నాగారు చూపుచున్నారు. రణరంగమునంతను భీకరదవానలమువోలె శతఘ్ని బాల్లలను మిన్నంటునట్లు ప్రజ్వరిల్లజేయుచున్నారు. వైస్రాయలుపై బాంబులను కురిపించుచున్నారు. వెనుకనుండి రాకపోకలకు వీలులేకుండగ అవాంతరములను కలుగజేయుచున్నారు. ఇంతవరకు పదాతులు పోరినట్లు ఇటలీవారు తెలుపలేదు.

విద్యాభ్యాసాధికారుల సభ.

రాజప్రతినిధిగారి ఉపన్యాసము.

విద్యాభ్యాసాధికారుల సమావేశమునకు వచ్చిన సభ్యుల నందఱిని సంతోష పూర్వకముగ నాదరించుచు వాచందము కలసి విచారించి నాహ్వానింపబడినంతయునందు తమకు విశేషాభిమానముగలదని రాజప్రతినిధిగారు నొక్కినొక్కి వక్కానించిరి. రాజప్రతినిధిగారికి కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనము లర్పించుచు నటరాజును గారిట్లు పలికిరి. శ్రమయని యెంచక నేటియందయ మిచటికివచ్చి ఈ సభను జేసినందులకు ఆసాధికార సభ్యుల తరపున నేను మా కృతజ్ఞతను నేను తెలుపుటకు సభ వారంగీకరింతురని తెలచుచున్నాను. ఇట్టి ముఖ్యతరుణము లందు హిందూ సామ్రాజ్యమును మంచి యభివృద్ధి మార్గమున నడపింప వాయునకు మహాకష్టతర భగ్యమును నిర్వహించ నాజ్ఞాపింపబడిన రాజకీయజ్ఞుని కీ సమయమున ననేక బాధ్యతలుండునని మే మెఱుఁగుదుము. అందు నిమిత్తమే నేటి దినము మీ రచ్చటికి వచ్చినందులకు మేము విశేషాభిమానము నొందుచున్నాము. మీరుఇచ్చటమాకు జెప్పిన ఉత్సాహకరవాక్యములు ఈసభ కార్యక్రమ విజయమున కెంతయు శుభ సూచకముగనుండగలదు. విద్యావిధానమున కంతయు బునాది యనదగు మాధ్యమికవిద్యనుగూర్చి చర్చించు మహాకార్యము మీద మేమిచట సమావేశమైతిమి. విశ్వవిద్యాలయపు విద్య నుగూర్చి పరివిధములుగ జనులు కేకలు చేయుట వలన నిది కొంతకాలమునుండియు కృశించుచున్నది. నేటియందయము మీరిచటికి విచ్చేసినందులకు నేను ఈసభవారందఱి తరపునను మరియొకమానకృతజ్ఞతాపూర్వకవందనము లర్పించుచున్నాను. దేవభద్రగారు ఉపపాదనమును బలపరిచిరి.

లండనుగరమున తాము ఏర్పాడకంటె సభికులుగ విద్యా విధానములందు సంబంధము గలిగియున్న సంగతిని సంగ్రహముగ తెలియబరచుచు, విద్యార్థియ యనునందలి ముఖ్యంశముల ప్రాముఖ్యతను వివరముగ జెప్పించుచు, సభాసంతరము తమ రాజప్రతినిధి గృహమునద్ద వారి యందఱితో సభ్యము గావించుకొనెదమని వారు తెలియబరచిరి.

ఆంగ్లభాషా బోధనము.

రాజప్రతినిధిగారి యుపన్యాస సంగ్రహమును నీక్రింద బొందుపరచుచున్నాము.

మన విద్యావిధానములను గూర్చిన కొన్ని ముఖ్యంశములను తర్కించుటకు మీ రిచట సమావేశము కా నాహ్వానింపబడితిరి. మీ యాలోచనలమీద కొంత ప్రాబల్యమును జూపు నిమిత్తము నే నీసభను తెరచుటకు రాతేను. మీరు చర్చింపబోవు ఆంశముల నేనెంతప్రాముఖ్యముతో జూచుచున్నదియు మీరు తెలియబరచునిమిత్తము ముఖ్యముగ నే నిటకు వచ్చితిని. మీ రిప్పు డాలోచింపవలయు ఆంశమును కేవలము విద్యా విషయద్వ్యక్తినియనుబట్టియే యాలోచింపవలయు ననుముఖ్య సూత్రమును మరల మీరు నొక్కినొక్కి చెప్పనిండు. దానితక్కినద్యక్తినియనుబట్టియే జూచవచ్చును. కాని మీ రెటుల చేయవలసినదని మేము చెప్పజాలము. మేము మీ రాలోచింపగోరున దేవున ఆంగ్లభాషావిధానము నటులనేయుండ నంగీకరించుచు, మీ పాఠశాలలం దిప్పు డెటులలోనున్న ఏర్పాట్లలో ఇంగ్లీషు బోధనము గూర్చియు, ఆంగ్లభాషను బోధక భాషగా మూలములును గూర్చియు, ఏదైన నభివృద్ధిచేయదగియున్నదా అను సంగతిని మీ రాలోచింపవలయును. అటు లాలోచించుటలో రెండు సంగతులను జ్ఞాపక ముంచుకొనవలయును. (1) విద్యార్థులకు బోధించిన పాఠములను వారు సులభముగ గ్రహింపవలయును. (2) ఇప్పుడున్న జ్ఞానముకంటె ముఖ్యమికవిద్య పూర్తి యగునప్పటికి వారెక్కుడు ఆంగ్ల భాషా జ్ఞానమును గలిగియుండవలయును.

దేశ భాషలు.

ఈసందర్భమున దేశభాషలను బోధకభాషలుగ జేసి ఆంగ్లభాషను రెండవభాషగ హిందూదేశపు మాధ్యమిక పాఠశాలలన్నిటియందు నుండవలయు నని 1915వ సంవత్సరపు మార్చి నెలలో సామ్రాజ్యశాసన సభయందు దొక తీర్మానము ప్రవేశ పెట్టబడినది. సంగతి మీరు జ్ఞాపక ముండవచ్చును. యుద్ధానంతరమునకును ఈ విషయమును గూర్చి స్థానికదొరతనములవారి నేమియు ప్రస్తావింపకుని అప్పుడు ౨౦ చొక్కొద్దుబట్టగు గారు చెప్పియుండిరి. వెనుకనుండి స్థానిక దొరతనములవారి నేయేయంశముల నాలోచింపగోరిన బాగుండునో ఆసంగతులను ముందుగా నీలోచన నాలోచించు

నిమిత్త మీ సభ యాహ్వానింపబడినది. అందువలన మీ విచారణకార్యములు చాల ఖచ్చితముగ నున్నవని మీరు గ్రహింపగలరు. అయినప్పటికిని మీరు ఆలోచనచేయుటకు విశేష ప్రోత్సాహకార్య మున్నది. మీరు ఆమూల్యము లగు సారాంశములను జెల్లిపెద నని నేను నమ్ముచున్నాను. ప్రస్తుతము పాఠశాలలం దాచరింపబడువిధానముల ననుసరించియే మీరేవీయో తీర్మానముల గావించెదరు. అయినను ఈ సమస్యయొక్క విశాలోక్షణముల పూర్వచరితమును మీ కిప్పు డించుక తెలియపరచుట సంగతము కాదు.

మెకాలేగారి నూచనలు.

1885-వ సం॥ ఫిబ్రవరి 2-న తేవీని మెకాలేగారు హిందూదేశ విద్యా విషయమున గొన్ని నూచనలను జెలియబరచిరి. అవన్నియు సమగ్రతేము లేకుండగనే ఆంగ్లభాషానుకూలములుగ నుండెను. అయినను మెకాలేగారు మాత్రము దేశ భాషల ప్రాముఖ్యమును మరచిపోలేదు. దేశభాషలను నాగరికవంతములుగ నొనరించుట కొకతరగతి ఏర్పాటు గావలయునని వారు న్దేశించిరి. దేశభాషలను పాశ్చాత్యభాషల ననుకరించి కాస్త్రుచదువులతో నభివృద్ధి నొందించి క్రమక్రమమున నవి జనసామాన్యమును విద్యావంతులుగ జేయ నుపయోగింపవలయునని వారు న్దేశించిరి. అనంతరము 1884వ సంవత్సరమున యాస్టు ఇండియాకంపెనీ డైరెక్టరుల కొద్దనారు హిందూదేశ ప్రజలవిద్యనుగూర్చి గవర్నరుజనరలు గారి కొకయుక్తరము అందు దేశభాషల స్థానమున ఆంగ్లేయమును ప్రవేశ పెట్టవలయునని వారి యుద్దేశము కాదనియు, ప్రజలకన్ని సంగతులూక్క దేశభాషల మూలముననే విశేషముగ జెలియుటవలన వాటి ప్రాముఖ్యతను మే మెల్లప్పుడును బాగుగ గుర్తెరిగియున్నామనియు, ఏ సామాన్యవిద్యావిధానమునైన నాంగ్ల భాష అనవరమున్నచోట్ల నెల్ల తప్పక బోధింపబడవలయుననియు, గాని అటుల బోధింపబడునపు డాజ్ఞియొక్క దేశ భాషాభ్యాసమును జాగ్రూకతతో జూడవలయుననియు, దాని నటుల జాగ్రూకతతో జూచునపుడు దేశభాష ద్వారా నేర్పనవచ్చు పాఠములనెల్ల దాని మూలముననే నేర్పవలయుననియు, ఇతరపాఠముల నాంగ్ల భాషా మూలకముగ గ్రహించునంతటి జ్ఞానము విద్యార్థుల కాంగ్ల భాష యందు గలిగినప్పటి నుండియు ఆంగ్లభాషయే బోధకభాషగా నుపయోగింపబడుచు వ్యాప్తిజెందవలయుననియు, ఆంగ్లభాష తెలియనట్టియు, కొలదిగా మాత్రమే యెరిగినట్టియు జనసామాన్యమునకు దేశభాషల మూలముననే విద్య గలుపబడవలయుననియు, అందువలన హైందవులకు పాశ్చాత్యజ్ఞానమును గలుపుటకు ఆంగ్లభాషయు దేశభాషలుగూడ అవశ్యకములే యని మేము నమ్ముచున్నామనియు వారు తెలియ బరచిరి. 1882 వ సంవత్సరము నందలి విద్యాసంఘమువా క్రిమియమును గూర్చియేరియు నొక్కిజెప్పలేదు. కాని ఉన్నతతరగతుల వరకుగూడ దేశభాషల మూలముననే విద్యగలుగించి బాలుడెక్కుడు తెలియజేయు గలిగియుండురని వారభిప్రాయబడిరి. 1902 వ సంవత్సరపు భారత విశ్వవిద్యాలయ సంఘమువారు ఆత్మగృహత తరగతులవరకును, అనగా ఎం. ఏ. తరగతివరకును గూడ దేశభాషల బోధింపవలయును. 1904 వ సంవత్సరనందలి దొరతనమువారి తీర్మానము ప్రకారము 13 ఏండ్లలోగా ఆంగ్ల భాషను బోధకభాషగ నుపయోగింపవలదని శాసింపబడినది. అనంతరముగూడ దేశభాషలను విడువగూడదని వారు తెలిపిరి.

ఉత్తరవిద్య ఆంగ్లభాషా మూలముననే గలుపబడవలయుననియు, పాశ్చాత్యజ్ఞానము దేశమున దేశభాషల మూలమున వ్యాపించుటకు గాను దేశభాషల నభివృద్ధికి తేవలయుననియు మెకాలేగారు చెప్పిరి. 1854-వ సంవత్సరపు లేఖ ఇంగ్లండుకముగ నుండెను. దేశభాషలను ఆంగ్లభాషా భాషాంతరీకరణములచే నుత్సాహింపవలసిన దనియు, ఆంగ్లభాషను కొలదియందీకే నేర్పవలసినదనియు, పాశ్చాత్యజ్ఞానమును భాషాంతరీకరణముల మూలమున వ్యాపింపజేయ వలయుననియు వారు తెలియబరచిరి. కాని ఇప్పుడు, ఆంగ్ల భాష దేశమున దృఢముగ బాదుకొనినది. విద్యాధికు లందఱును ఆంగ్లభాషయందు డెక్కుడు అభిమానమును గలిగియున్నారు. ఆంగ్లభాష హిందూదేశమంతట సామాన్యవాసుక భాషగ పరిణమింపవలెనను తప్పక పరిణమింపవలెను. దేశ భాషలు విడిచి నెట్లుబడుచున్న వని దుఃఖించువారలయెడ నారు విశేషసానుభూతి గలదు. కాని ఈ సమయమున నాంగ్లభాషను నెరికివైచి ఆ స్థానమున దేశభాషల స్థాపించెదమనుట సమంజసము కాదు. అని ఆచరణీయమగు రాజకీయ

సమస్యల దాటిపోవుచున్నది. దొరతనమువా రాసంగతి నాలోచించెద మన్నను కార్యము లేదు. ఈ యంశమును గూర్చి భారతీయులలో నెంత విశేషముగ నభిప్రాయభేద మున్నదో యాలోచింపుడు. 1915వ సంవత్సరములో ప్రవేశ పెట్టబడిన నైపుదహరించిన తీర్మానవర్ష ఆ ఆభిప్రాయమును దృఢపరుపగలదు. ఇంతయెగాక దేశమునందనేక భాషలుండటయు దేశ భాషలను బోధకభాషలుగ నుపయోగించుట కధ్యంతము కలదు. ఇకముందు వంశ పారంపర్యముగ ఆంగ్లపాఠశాలలోనే గాక ప్రజలయిండ్ల యందును గూడ నది తెలుచుగ వాడబడును. ఈ నెర్దయంశమును మీరు విచారించ నక్కరలేదు. నే నిదిగూడ మెకాలే జెప్పినటుల ప్రస్తుతవిద్యా విధానమును మార్చివే యుటకుల అధ్యంతరముల నూచించితిని. పరిసంగీకరించిన ఇంక మనము చేయగలుగునదేమి? మనవిద్యావిధానములతో సంబంధ మేమియు లేకుండగను, మన విద్యావిధానములందు సంబంధముండియు దేశభాషల నభివృద్ధిచేయుటకు మంచిసమస్యలు లభింపగలవని నేను నమ్ముచున్నాను. ఇప్పు డాంగ్లభాష యెట్లు బోధింపబడుచున్నదియు మనము జాగ్రత్తగా పరిశీలింపవలయును. కారణ మేమైనను ప్రస్తుతపు సాధారణవిద్యాలయములయందలి ఆంగ్లభాషాజ్ఞాన మించుకయు తృప్తికరముగలేదు. ఈ యంశమున మీరు మాకు తగిన సహాయమును జేయవలసి యున్నది.

బోధకభాష.

మనపాఠశాలలో దేశభాషయు ఆంగ్లభాషయుగూడ బోధకభాషలుగ నున్నవని మీరెఱుఁగుదురు. దేశభాషయే అధికముగ బోధకభాషగ నుండవలయునను తప్పదభిప్రాయము విశేషముగ తృప్తిచెచ్చుచున్నది. పాఠశాలలందు విద్యగలుచుటవలన బాలుడు కలయునంత అత్యధికలాభము నొందవలయును. అను అంశము జ్ఞాపకముంచుకొని దేశభాష ఆంగ్ల భాషాబోధకాధిక్యతల నిశ్చయింపవలయును. ఇందునుగూర్చి పాఠశాలలో బోధకాభ్యాసముగలవారితే తగినయోచన చెప్పగలుగుదురు. నాకట్టి యుపాధములే మికి నేను చాల విచారించుచున్నాను. మీ కట్టియుపాధను మున్నది గనుక మీరు తగినయోచన చెప్పగలరని నమ్ముచున్నాను. మిమ్ము జేయగోరుచున్న ఈ పనిని గర్వింపకుడు ఈచ్చి అంశమునం దెంతయో ప్రాముఖ్యతగలదని అనుభవ పూర్వకముగ జెలుపుచున్నాను. ప్రస్తుతము ఎక్కుడు ఆంగ్ల భాషాజ్ఞానముతో విద్యార్థులు మాధ్యమికవిద్య నెట్లు పూర్తి చేయగలరో ఆసంగతినే మీరు బాగుగా నాలోచింపవలసి యున్నది.

బ్రిటిషువారు ముందు కేగుట

దుర్భేద్యములగు పాలములు కళకుగుట

లండన్, ఆగస్టు 19:—బ్రిటిషు వారిట్లు ప్రకటించుచున్నారు:—వైస్రెసు-పోయెలు కాన్వెన్షన్ రహిత ద్వార కొంచెము శత్రువులతో నెనగి మైలునకు వ్యాపించియున్న రణముఖమున 500 గజముల వరకు ముందు కేగితిమి. నేరుగ కొన్ని ప్రదేశములను స్వాధీనము జేసికొంటిమి. మరి కొన్ని పాలములను గూడ వశము జేసికొంటిమి. శత్రువులకు గొప్ప నష్టములు కలిగినవి. మానవ్యములు అతి స్వల్పము. వైస్రెసుకు ఈకార్యముగ గురువారము నాడు 2,114 మందిని బందీలుగ జేసితిమి. మాకు శత్రు నిహాసములను నేల గూల్చితిమి. 4 గింటిని క్రిందకు నోదోలితిమి. మునిమానములు 8 కానించుట లేదు.

వరాసువారు విచూనములతో తీవ్రముగపోరుట

17 శత్రునిహాసములు నేలగులుట

లండన్, ఆగస్టు 20:—వరాసు వారిట్లు ప్రకటించిరి:—వైస్రె, నెర్నీ, మ్యాసి కిరుప్రక్కలను ముఖ్యముగ బెగ్నానో ప్రాంతమును క్రింగుటపోరు చాల ఘోరముగ జరుగుచున్నది. క్రేమున్నై 600 మైలులు వరకునది. పొరువొకను మృతి నొందెను. మావైమానికులు 11 శత్రునిహాసములను తగుల పెట్టిరి. 6 గింటిని గొప్పనష్టములపాలు గావించి క్రిందకు కూలు నట్లుజేసిరి. డెక్-నర్ మ్యాసు, కాక్టీమార్కుఫోటు లిటరు విల్చి, డ్రెంకుకాన్వెన్షన్ ద్వారము మునుపదారులను మావైమానికులు బాంబులచే ధ్వంసముజేసిరి. మంసుకొల్లు మున్నగునవి కూడ వ్యాంతి వెల్లిదద్ద పూజెనని.

బ రో వా మ హా న గ్ర మ ము

ఇండియాస్వపరిపాలనము - ఇండియా మాంత్రి ప్రకటనము.

(o)

ప్రజాభిప్రాయములనునుగూడ మాంత్రిగుగారు ఇండియాదేశమునకు రానుండుట.

(o)

సేనలో కమిషనులు - లొమ్మిదిమంది భారతీయుల కియ్యబడుట.

(o)

విధానము ఆలోచనలోనుండుట - కేనడావారి విజయము జగ్మలకు ప్రబలవస్తువు.

జగ్మలకు 15 సారులు తలపడినాడుట బ్రిటీష్కొరకు ఇటలీవారు తీవ్రముగ పోరుట.

(రైటరు ఏ జెన్సీ.)

ఇంగ్లండు

రైల్వే పనిచాగ్డ చాంఛితములు.

లండన్, ఆగస్టు 18:— లోకమొట్టొక్క ఇంజనీరుల యొక్క యజ్ఞులను సంఘమువారు గోజు-1-కి 8 గంటలు పనితప్పు ఎక్కువగ నుండగూడదని కోరిరి. వీనిని దొరతనమువారు నేడు చర్చించెదరు. వీరి అభిప్రాయములను యితర రైల్వే సంఘము వారు ఆమోదించలేదు. దొరతనమువారు తరపున వార్తాసంఘమువారు వీరికోరిక నెరవేరజాలదని తెలియజేసిరి. గోజు 1-కి 8 గంటలు చొప్పున పని జరిగినచో మిగిలిన పనిని చేయుటకు వీలు లేనందున ఇట్లు జేయుటకు వీలులేదని తెలియజేసిరి. ఎవరో కొంతనందే ఈ యినుపదారులపని విషయమై కలవర మొనర్చుచున్నారనియు చాలమంది ఇతరుల లెక్కను ఇట్టి ఆక్షేపణలను జూపుటలేదనియు వార్తాసంఘమువారు తెలియజేసిరి. ఎవరైన నో ఆల్బర్ట్ స్ట్రాక్లీ గారి నీవిషయమై చూడదలచుకొన్నచో ఆదివారమునాడు వారిని సందర్శించవచ్చును. యుద్ధానంతరమున కొంతకాలమునరకు రైల్వేలు దొరతనమువారి స్వాధీనములోనే యుండునని స్ట్రాక్లీగారు వెనుదవారింపబడిన సంఘమువారికి తెలియజేసెను. వివాదములన్నియు అడుగంటినచో దొరతనవా రీవిషయమై సానుభూతిని జూపెదరు. స్ట్రాక్లీగారిని దర్శించిన పిదప స్థితిగతులేవియు మారలేదని కాగ్యరకొరకు తెలియజేసిరి.

ఘోరమగు ట్రాముబండి విపత్తు.

10 మంది బంపిలు హతులగుట.

లండన్, ఆగస్టు 20:— 10 మంది బంపిలు హతులైరి. 40 మంది క్షతగాతులైరి. ఈయవాంతరములు వోవరు దగ్గర తలఫించినది.

పరాసు-బ్రెటు దేశములు

అభినందనవాత్సలు

పారిసు, ఆగస్టు 20:— ప్రెసిడెంటు పాయింట్ కేరు గారి పుట్టిన దినోత్సవమునాడు జాతిసార్వభౌము డిక్రింది తలెచావ్రను అభినందనవాక్యములతో నంపిరి:— బ్రిటిషువారి తో కలసి కష్టపడినందులకు పరాసువారి కష్టములు గ్య్వలో గట్టెక్కగలవు. పోయింట్ కేరుగారు బ్రిటిషువారి దిగ్విజయములను కొనియాడుచు జాతిసార్వభౌమునకు ప్రత్యుత్తరపాకముగ అభినందనతంత్రీవాద నంపిరి.

ప్రాసెస్

ప్లాండర్సుయుద్ధము

దుర్భేద్యములగు జర్మను దుర్గములు వశమగుట

లండన్, ఆగస్టు 19:— బ్రిటిషువారి ప్రధానకార్యాలయమున్న రూటరు విలేజుకు డిల్లు తెలుపుచున్నాడు:— గతరాత్రి పరాసువారు జాకోసిలీ బ్రోయిన్ కు నడులపధ్యగ నున్న రణముఖమునకు చొరుచుకొనిపోయిరి. జర్మనుల రెండుదుర్గములు లెన్ లీలాస్, మందోవి పారము పరాసువారి స్వాధీనమైనవి. ఈనడులకు దక్షిణముననున్న మరి కొంత ప్రదేశముకూడ పూర్తిగ పరాసువారి వశమైనది. లెన్ రిలాసుదుర్గము గొప్ప చరభిరంగులతో నమర్చబడి కాల్బలములు చొరబడుటకు అసాధ్యముగ నుండెనని విలేజుకు తెలుపుచున్నాడు. పరాసువైద్యము లన్నియు క్రమశిక్షకు లోనైయున్నవి. అందఱకును విజయోత్సాహము కలదు.

లెన్సువద్ద బ్రిటిషువారు విజృంభించుట.

లండన్, ఆగస్టు 19:— ప్రధానకార్యాలయమున్న రూటరు విలేజుకు డిల్లు లెన్సుగుర్చి తంతినంపుచున్నాడు:— పట్టణపు తూర్పుభాగములు మాస్వాధీనములో నెయున్నవి. మాభిరంగులచే రాకపోకలకు వీలులేకుండగ జేయగలము. జర్మనులు చాల చిన్న ప్రదేశమునందున్నందున ఫిరంగులను సమకూర్చుటకు వీలులేదు.

ఓ.పీ.మారికోర్టు పంక్తి మాగురిలో నున్నది. మాక్రొత్త ఫ్లానముల నుండి చులకనగ శత్రు ప్రయత్నములను గుర్తించుటకు సౌకర్యముగ నున్నది డ్రోకోర్టు క్వెంటు పంక్తిగూడ మాగురిలో నున్నది. ఇది హిందెబర్గ గారి పంక్తికి జెందినది. ల్యాంజి మార్కు యుద్ధమువలన మా ఫ్లానములన్నియు యభివృద్ధిగాంచినవి. ఉత్తరరక్షకపంక్తి అంతయు బలకరముగ నున్నది. మాపుకోవనమును బంధించుటకు జర్మనులు తమ ఫిరంగులను వైద్యములను కుప్పలు కుప్పలుగ సమకూర్చుచున్నారు. క్రొత్త ఫిరంగిదళములు ప్రతిక్షణము రణరంగమున ప్రవేశించుచున్న వని మాచేజిక్కిన శత్రువులు తెలుపుచున్నారు. మా యుద్ధ ఫిరంగులు కూడ శత్రువులకు గొప్ప నష్టములను కలిగించుచున్నవని శత్రువు లొప్పుకొనుచున్నారు. కందకపు యుద్ధములు జరుగుట లేదు. విడివిడిగ పోరుటయే ఇప్పుడు కాన్పించుచున్నది. లెన్సుచుట్టును ఘోర యుద్ధము జరిగినది. కొంత దనుక ఉపశాంతి కల్గినది. వెన్నదగ్గర పట్టువడిన ప్రదేశము లన్నియు కనేడియనుల స్వాధీనములోనేయున్నవి. 70వ కొండను ఎత్తెనను వశముచేసికొనవలయునని జర్మనులు కృతనిశ్చితులై యున్నారు. ఇది లెన్సుకు తూర్పుగనున్నది. ఈ ప్రదేశము జర్మనుల స్వాధీనములో లేనిచో వారికి సుకంఠముగ నుండును. ఇప్పుడది మాస్వాధీనములో నున్నది. జర్మనులు పేట్టులతోను విషవాయువులతోను, కరగోళములచేతను, పదాతులతోను ఘోరముగతలపడిరి. కనేడియనులు వీరిని నెదిరిపోరి వీరి యత్నములను ప్రతిహతము జేసిరి. అధినివేశపు వైద్యము లింతవరకు బాహాబాహిని ఇట్లు నెనంగి పోరిఎటుంగను. సన్నీలతో విస్తారముగ పోరినవి. బ్రిటిషెంటు ఆగస్టు దగ్గర జర్మను పటాలములు తలపడినవి. కాని మా మరఫిరంగుల బ్యాలలచే వాని చల్లార్చితిమి. ఇంకొక రెండుమారులు ఇదే ప్రకారము తలపడిరి. కాని, మా మరఫిరంగుల బ్యాలలకు వ్యాపింపజేసి ప్రతిహతము జేసితిమి.

15 శత్రు ప్రతియుద్ధములు ప్రతిహతమగుట
బోయిచ్చూగో, బోయిరెయి. బ్రిటిషెంటు ఎమిలీలను జర్మనులు 15 మారులు అతినిబ్బరముగ ముట్టడించి ప్రతియుద్ధ మొనర్చిరి. కనేడియనుల జయములు శత్రువులకు విషప్రాయముగ నున్నవి.

ప్లాండర్సులో జర్మనులు క్రొత్తరకపురక్షకపద్ధతుల నవలంబించుచున్నారు. జర్మనులకందకపు గోతులు మాశిథిష్ణి బ్యాలలచే నివృత్తియొజన మగుచున్నవి.

శత్రువుల ప్రతియుద్ధములు ప్రతిహతమగుట.

లండన్, ఆగస్టు 19:— జనరలు హేగుగారి డిల్లు నేటి మధ్యాహ్నము ప్రకటించుచున్నారు. — ఎగేకి ఆచ్చేయముగ నిన్నటికోజున మేము బ్రిటిషు ఫ్లానములను వశపరుచుకొనుటకు శత్రువులు ప్రతియుద్ధము లొనర్చిరి. కాని వానిని ప్రతిహతము జేసితిమి. లెన్సుకు దక్షిణముగ జయకరమగు దాడిని సల్పితిమి. స్ట్రాస్బుర్గునకు వాయవ్యముగ వై ప్రెసు రణము ఖమున మేము కొంచెము ముందుకేగితిమి.

పూర్వపు రాజగు కాక్స్ట్రైట్ టైగుగారి కుట్ర
కెయిజరు గారికిని కాక్స్ట్రైట్ టైగు గారికిని రహస్యముగ రూపలు చరియను స్వాధీనముచేసిన విషయమై ఏర్పాటులు జరిగినవనియు కెయిజరుగారికి సాయ మొనర్చెద ననియు కాక్స్ట్రైట్ టైగురాజుగారు ఏర్పాటు జేసినట్లును మిత్రమండలి వారిని మోసపుచ్చుటకు ప్రయత్నములు జరిగెనని రహస్యము బయల్పడినది.

నూతన వైద్యుయుద్ధము మరల ప్రారంభ మగుట.

లండన్, ఆగస్టు 20:— పరాసువారిట్లు ప్రకటించిరి:— బక్సుమాటు కు తరముగ ఫిరంగులపోరు తీవ్రముగ జరిగినది. మ్యూనునదిగట్టున మాసేనలు అలి సాహసముగ నేటియుదయము తలపడినవి. ఆ పు కోర్టు అడవి నుండి ఉత్తర బెజనవా కరకు 18 కిలో మీటరుల ప్రాంతమున యుద్ధము మా కనుకూలముగనున్నది. అనేకమంది మాచే చిక్కుచున్నారు. మావైద్యముల ధైర్యసాహసములు అద్వితీయములు.

జర్మనీ

కెయిజరు జర్మను నౌకాదళములను సందర్శించుట
కోవెక్ హేగె, ఆగస్టు 19:— విల్ హెల్మును హేవెక్ ఉత్తర మహా సముద్రము, హెలిగోలాండులో నున్న నౌకాదళములను కెయిజరుగారు సందర్శించిరిని జగ్మనులు తెలుపుచున్నారు.

జర్మనుల సంధివరతులు

బెల్జియము సాయంత్రాజ్యముగ నుండుట.
అధినివేశముల మరలనిచ్చివేయుట, యుద్ధవ్యగుమును నష్టపరిహారమును నిచ్చుట.

లండన్, ఆగస్టు 20:— జర్మను సంధి అభిప్రాయములను డెయిలీ టెలిగ్రాఫు ప్రకటించుచు గిరాద్ద గారిట్లు తెలుపుచున్నారు:— జర్మనులు బెల్జియమును విడిచి పోయెదరాయని నేనడిగినచో ఎరువు సునిశ్చితముగ వీనిగుర్చి నుడువు వారెవరులేరు. ప్రధానమంత్రిగారు మాత్రము దర్వదా బేసని నుడువుచురుకాని కొన్ని వరతులను కోరి మరియు విడివెదచుని తెలియజేసిరి. కడపటిసారి అడుగగ ప్రధానమంత్రిగారిట్లు నడిచిరి:— లీ జి, నా మూరు, తిది తర దుర్గములు మాస్వాధీనములోనే యుండవలెను. బెల్జియము చుట్టును మాసేనలు కావలియుండవలెను. ఇనుపదారులు, రేవు స్థలములు మాస్వాధీనములో నుండవలెను. బెల్జియనులు తమ వైద్యము నుంచుకొనగూడదు. జర్మనులు మాత్రము తమ వైద్యములను బెల్జియములో నుంచుకొనవలెను. బెల్జియము దేశముయొక్క వర్తకమంతయు జర్మనుల అధికారమునకు లోనై యుండవలెను. బెల్జియము ఇంగ్లాండునకు పేగు స్థానముగ నుండుటకు జర్మను లంగీకరించరు.

బెల్జియమును జర్మనుల వేగుస్థానముగ నుండుటకు బ్రిటిషువారెన్నడును యిచ్చగింపజాలరని గిరాద్దగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. అన్ని దేశములవారును జర్మనులకు నష్టపరిహార మియవలెననియు, జర్మనుల రస్తాలను నౌకలను మరల జర్మనులకు తిరుగనిచ్చి వేయవలయు నని జర్మను ప్రధానమంత్రిగారు నడిపిరి.

ప్రధానమంత్రిగారి యుద్ధావలోకనము

అయ్యుటరుడం, ఆగస్టు 19:— 16 వ తేదీని కామస్సు సభలో లాయిడుజాడ్జిగా రొసంగిన యుపన్యాసము జర్మనీలో ఎల్లవారికిని ఆంవోశనము కలుగజేయువోడంగను:— తిండిలేకుండగ మన అంతర్గాములచే బ్రిటిషువారిని ముట్టడించి హతమార్చగలమని బుద్ధిమంతులెవరును తలంచియుండలేదు. హెర్ హెప్రిరిచ్చిగారి అభిప్రాయమునకు లాయిడుజాడ్జి గారిచ్చిన యుపన్యాసమునకు సమాసాంశము భేదమున్నదని ప్రాంకుపోర్టు జ్యూటంగు ప్రతీక వ్రాయుచున్నది. ఇదివరకంతయు జర్మనులు అంతర్గాములే యుద్ధపర్యవసానమును జేస్తునని యభిప్రాయములతో ప్రఖ్యములను పలుకుచుండిరి. లాయిడుజాడ్జిగారి యుపన్యాసముతో పీరందరును తమ యభిప్రాయములను మార్చుకొని అంతర్గాములవలన అంత ప్రయోజనము లేదని గ్రహించుకొనుచున్నారు.

ఇటలీవారి వ్యాఖ్యలు

రోము:— లాయిడు జాడ్జి గారు రొసంగిన యుపన్యాసము చాల నిదానముతో గూడుకొన్న దనియు జర్మనుమిత్రుల మంత్రి యొసంగిన ఉపన్యాసము కలవరముతో గూడుకొన్నదనియు ఇటలీవారు వ్యాఖ్యానము చేయుచున్నారు.

హిందూదేశ పరిపాలనము.

ఇండియా కార్యదర్శి యగు మాంటేగు గారు

మెసాపొటేమియా చర్చనమయమున నొసంగిన యుపన్యాససంగ్రహము.

భారతదేశమున నితీవలగల స్థితిగతుల గుర్తెగని వారెల్లలు రును, హార్డింజి ప్రభువుగారు దేశమున వదలునపుడు భారతీయు లెల్లరును, ప్రజలును, రాజులును, నేతగ్రీవముగ నాతడు ఆధునిక కాలమున గల రాజప్రతినిధులందరిలోను సకలజనప్రియుడైనయూతడని నుడువుచున్నాడు. వీరికి మందు రాజనీతిదురంధరులగు పరిపాలకులనేకులుండెరి. కాని, యీతడు భారతభూమిపై నడుగు పెట్టు సమయమున దేశమున నశాంతి ప్రబలముగ నుండెను. ప్రవాళి ప్రాయము తృణీకరింపబడుచుండెడిది. వీరు మొదటినుండి యుపాలితుల విశ్వాసముననుకూల బ్రాత్రులై తనప్రాణములు గోల్పోవు సమయమునచ్చినను, తనకెన్నియో యిక్కట్లు లొన గూడినను ధైర్యముతో నిజస్థానమున నిలిచి విభుక్త ధర్మముల నిర్వహించి, హిందూదేశమునకు మహోపకారము గావించినారు. అట్టి వానిని నైసికాధికారుల సహచారీ నకునందించిన రీతిచే ననెడి కారణమున తీవ్రముగ విమర్శింపబూనుట న్యాయము. మనదేశములో మైత్రము రాజనీతిజ్ఞులకును, నైసికలకును గల సంబంధములను మనము నిర్ణయింప జాలకున్నాము. కొన్ని ప్రతీకలలో నైసికోద్యోగుల మాటలు కృణీకరింపబడిన వని తీవ్ర విమర్శనలు బయలుపడెదవు; మరి కొన్నిటిలో నైసికాధికారుల మాటలను నిరసింపవలయు నని వాంఛలు కానవచ్చును. మాననీయులగు నాన్నే హితులు ఘోరి ప్రభువు, సర్ డగ్లాసు హేగుగార్ల సలహా ననుసరించి నట్లే, ముఖ్యమంత్రి హేగుగారి మాటల ననుసరించి వర్తించిన రీతి నే, హార్డింజి ప్రభువుకూడ తన నైసికోద్యోగుల సలహాలకు చెరి యొగ్గి, తదనుగుణముగ వర్తించెను. వీరీవిషయమున చేసిన పని నేరమైనయెడల, హార్డింజి ప్రభువుగారి వర్తనముకూడ నన్యాయమే యని చెప్పవచ్చును.

హిందూదేశ పరిపాలనమున గల లోపము నా కెట్లు గానవచ్చుచున్నది. యుద్ధము ప్రారంభమైన దినములలో, భారతీయులలో రాజధర్మి సంజేహస్వదముగ నుండినట్లు గానవచ్చెడిది. ప్రతిదినమున కొన్ని నెలలపర్యంతము ఆరాజకీయభావము బున్నటుల "మైత్రి" ప్రతీక ప్రాయముండెడిది. ఆవిషయమై పార్లమెంటునభలో చర్చ జరిగినది. అందుచే భారతదేశ మరాజకమై యున్నదని జ్యోతులు దురభిప్రాయపడజొచ్చిరి.

యుద్ధసమయమున, రాజనీతిజ్ఞులు, కైద్యులు, సివిలు ఉద్యోగీయులు మున్నగువారు తీవ్రవిచారణ పాలైన విషయమును ఈసభలో చర్చించుట కిది రెండవసారి. మన దేశము యుద్ధప్రారంభమున సంసిద్ధముగాక యుండినను, ఎన్ని తప్పుల చేసినను, తుట్టుతుడకు జర్మనీవారికి ప్రబలతరుగు శత్రువుగ పరిణమించినది. ఇది యొక ఘనవిషయముగ నేను పరిగణించెదను. కాని యీ కమిషనువారి కార్యనివేదికమున పర్యాలోచించునపుడు, మన యుద్ధదేశమును సంపూర్ణముగ ఫలవంతములైన యుద్ధ విధానములనే నునము విమర్శింప బూనుచున్నామని తోచుచున్నది. ఈ దినమున బాగ్దాదు నగరమున బ్రిటిషుపతాక చుల్లల నాడుచున్నది. ఇట్టి విజయమిక యేంగమున మనకు చేకూరినది! ఈ కమిషనును నిరుమించుటవలన మన కపార నష్టము లునేకములు కలుగుచున్నవి. ఎచ్చటను అపజయము గాంచకుండగనే జనరలు నిక్కువగారు బాగ్దాదు పతనమును లోబరచుకొనినయెడల, మెసాపొటేమియా కమిషను నియమింపబడునా? ఈ కార్యనివేదిక ప్రకటనమువలన, నెట్టి నిదర్శనమును లేకయే గృహమైన నేనేకనింద లాపాదించబడుచున్నది. ఈవిషయమై యొకను చర్చనకూపవలయునని మీ అభిప్రాయమై యున్నయెడల మీ సమావేశములు పరిసమాప్తి నొందునంతవరకు యూరప్రండుట వంచిదని నా అభిప్రాయము. ఎలయన, యీనిషయపరిష్కారము గావించు నెట్టి న్యాయసాధనమైనను, యీనివేదికాభిప్రాయములచే తన అభిప్రాయములను మార్పు నొందించుకొనట సమాజము. ఈకమిషనువారు ప్రభుత్వసంఘమువారిని గాక, ప్రత్యేక వ్యక్తుల నుత్తరవాదులుగ భంగింపుచున్నది. ఇది యొక అన్యాయము. ఈ విధముగ మీరు మనప్రభుత్వ విధానముల కపాదనముల గలిగించుచున్నాను.

మనము అపజయము గాంచినవారలను శిక్షింపజూచుట న్యాయము కాదు. మెసాపొటేమియా దండయాత్రలో భోజన సదుపాయములకు కొంతకలుగలేదు. జనరలునిక్కువగారు అపజయమును గాంచకుండగనే బాగ్దాదునకు భోయియుండినయెడల, ఈనష్టములు మనకుగలుగవు. మనము కష్టముల పాలుగాకుండగ జర్మనుల నోడించుట యెట్లు? వాస్తావ్రికలును ఈ కమిషనువారి కార్యనివేదికమును బట్టి యాదగ నెల్లరును అపజయమును గాంచకయే శత్రునినాశమును గావించవలయునని నూచింపుచున్నది.

నేనీ సభలో మొదట ప్రవేశించి నప్పుడు హాక పార్లమెంటు సంఘమున సభ్యుడుగ నుండిని. అప్పుడు మాననీయుడగు నాన్నే హితుడు తనతోడి సభ్యులను హిందూదేశ విషయముల శ్రద్ధతో తిలకింపుమన కలయు నని ప్రోత్సాహపరచుచుండెడివాడు. ఆ దేశవిషయముల చర్చించునపు డెల్లరును సభకు రావలె నని చెప్పుచుండెడి వాడు. మోస్తే ప్రభువుగారు నడపు చర్చలకు నేనును జోవుచుండిని. ఆతడెందు సఫలమనోధుడాయెనా? యుద్ధమునకు బూర్వము హిందూదేశపు బాధిక పుత్రమును గూర్చి జరిగిన చర్చల నెవ్వరికైన జ్ఞాపకమున్నవా? ఆదినమున సభ్యులనేకులు సభకు రారు. హిందూదేశమున నెవ్వరికిని లక్ష్యములేదు. ఈ సందిగానస్థయందు హిందూదేశవిషయముల నెక్కుడు జాగరూకతతో తిలకింపవలసినదని. ఇండియా విషయములు ప్రాముఖ్యము నందినవి. ఇందులకు పార్లమెంటుసభవారి నిందింపవలయునా? హిందూదేశపు బాధిక పుత్ర విషయక చర్చ నిష్ప్రయోజనముగ జరుగుచున్నది. హిందూదేశపు కార్యదర్శుల జీతముల నీ సభవారి సంగతులైనవియు, అందుచే వారి విషయములకు లెక్కలను తయారుచేసి పార్లమెంటువారి ఆచుచుతి నందవలసిన యవసరము లేదనియు, అను విషయమును సుచింతించు లెట్లు?

డిల్లసు గారు:—ఈసభలో నీ విధముగ నే ననేకసారులు నుడివియున్నాను.

మాంటేగు గారు:—ఆసంగతి నాకు తెలియును. అందులకు నే నెవరిని నిందించుటలేదు. ఈసంగతి లన్నిటిని జూచినయెడల హిందూదేశ పరిపాలనా విధానములకు విస్తరించు నవకాశములేదు. పూర్వ మెట్టి పరిస్థితులున్నను, ఇప్పుడు మాత్ర మావిధానములను మార్పునొందవలసిన కాల మున్నవైనది. గౌరవనీయసభ్యునకు మార్పులను కలుగజేయవలయునని నేను జెప్పుమాట లసత్యములుగ నున్నవా?

డిల్లసు గారు:—ఇండియా కార్యదర్శిమొక్క జీతమును పార్లమెంటువారే భరింపవలయునని మాలో కొందరు ఇరువది వత్సరములనుండి కోరుచున్నాము. కాని అనేకులు మాకు ప్రతికూలురుగ నున్నారు.

సర్ జె. డి. రీసు గారు:—చర్చలలో నందులకు తగిన సుచింతనము కానవచ్చుట లేదా?

డిల్లసు గారు:—అది మీ అభిప్రాయము గావచ్చును.

ఎస్. మెక్లీ లు గారు:—మీ (సర్ జె. డి. రీసు గారు) విచారణయందున చాలపని చేసినారు.

మాంటేగు గారు:—ఇతర విశేషమంతుల జీతముల వలెనే, ఇండియా కార్యదర్శి జీతమును గూర్చికూడ పార్లమెంటులో చర్చ జరిగినయెడల హిందూదేశవిషయములు కూడ ఎక్కుడు ప్రాముఖ్యము నందు ననుటకు సందియములేదు. ఆస్ట్రేలియాదేశపు కార్యదర్శిజీతమును ఆదేశజుతే భరింపవలెనని యెనలైనను చెప్పుకొనిరా! ఆస్ట్రేలియెడల, ఛార్లెసువీధిలోని భవనమున కగుర్యముకూడ హిందూదేశము మీదనే వేయుటకు కాణమేమి? ప్రస్తుత విధానమువలన గలుగు ఆపాకర్యములగూర్చి యిందుక చెప్పెదను. హిందూదేశపు ప్రతిపక్షులగూర్చి జరిగిన చర్చవలన, నేమిలాభమును గలుగలేదు. ఈ విధముగ హిందూదేశ విషయములను చర్చించుచున్నాము. ప్రజాస్వామ్య మొక సామ్రాజ్యమును పరిపాలింపగలదా అని కొందరికి సంజేహము వొడవనచ్చును. ఈ విషయమును పరిక్షించుటకు తగిన సమయము చిక్కలేదు. ఒక నేత, పార్లమెంటుసభవారు ఇండియా కార్యదర్శిని కొన్ని కార్యముల జేయ నియమించినను, ఆతడు స్వతంత్రుడు గాడు. తనసభలోని బహుళ సంఖ్య వారి తీర్మానము ననుసరించి వర్తించవలయును. వారి అభిప్రాయములకు వ్యతిరేకముగ నాతడు వర్తించిన సమయములు మిగుల నరుదు. హిందూదేశ కార్యదర్శిగారి కచేరియంతయు, మిగుల నుదార స్వభావుడగు కార్యదర్శి యందుననుభవముచే పార్లమెంటు సభవారి అధికారమునుండి తప్పించుకొనుటకు వీలు కలుగునట్లుండెనది. తగిన సలహాతోకయే హిందూదేశమును కార్యదర్శి మూలకముగ పరిపాలించుట దుస్సాధ్యము.

ఇండియా ఆఫీసుయొక్క కార్యవిధానములను, అచ్చట సభ సమావేశమై కార్యక్రమమును నడపు విధానమును, అచ్చట సమస్యా పరిష్కారమున గల కష్టములను మున్నగు వానిని గూర్చి యిచ్చటివారికి తెలియునా? ఈ విధానమంతయు మిగుల సౌకర్యనాయకముగను, శక్తివంతమగు సుపరిపాలనమునకు నిరోధకముగను నున్నది. ఈపద్ధతులను కొంచెము మార్పుచేయవలసినదని 1912 వ సంవత్సరములో క్రూప్రభువు గారిక బిల్లును ప్రవేశ పెట్టిగా, కష్టమ ప్రభువు గారిపట్టువలన నది తీరస్కృతమైనది. దానికి కారకుడను నేననియు, ఇండియా సంఘ విధానములు నా సౌకర్యములకు సరిపడక పోవుటచే క్రూప్రభువు గారిని ఈ బిల్లును సభలో ప్రవేశ పెట్టుటకు ప్రోత్సాహపరిచిననియు అనేకు లభిప్రాయపడిరి. త్వరితముగ కార్యములు జరుగవలయునని నా అభిప్రాయము. ప్రభుత్వము వారి ఆఫీసు లలో కార్యములు మిగుల నాలస్యముగ జరుగును. అందుచే ఇండియా ఆఫీసులో కూడ ఇట్టిస్థితిగతులే కానవచ్చు ననుటలో నాశ్చర్యములేదు. ఒకవిశేషము: ఇండియా ఆఫీసువారి వస్తుపరికరశాఖలో నొక యుద్యోగినినియోగింపవలయుననియు, ఇండియనుల పైస్వమునకు వలయు, చుట్టులు మున్నగు వానిని కొనుటకు వ్యాపారము తెలిసిన యొకనినియోగింపవలయుననియు తలచి, 1912-13 సంవత్సరములో మొక సివిలు ఉద్యోగినిని నియమించి, యొక ముందు వ్యాపారశాఖము కలవానిని నియోగింపవలెనని నిశ్చయించిరి. ఇప్పుడుకూడ మొక సివిలు ఉద్యోగి నే నియమించిరిని కార్యదర్శిగారు నాన్నే హితులు నడిపిరి.

మాంటేగు గారు (ఇండియా కార్యదర్శి): అట్టి నిశ్చయమునుగూర్చి నాకు తెలియదు.

మాంటేగు గారు:—తనకు పూర్వము వారు చేసిన, తీర్మానమునకు తాము త్యక్తవారులను కాజాలచుని మాననీయుడగు నాన్నే హితుడు నుడువుచున్నాడు. ఈ వస్తుపరికరశాఖను తీసివేయువని నుడువుట కీ విషయము నిట చెప్పితిని. ఈ శాఖవారు చేయుపనిని యుద్ధశాఖవారే చేయుదురు. ఇక హిందూదేశ పరిపాలనమును గూర్చి యోచించితిము. ఇండియా కార్యదర్శిపై పార్లమెంటు సభవారి కెక్కుడధికారముండవలయుననియు, రాజ్యసత్తినిధికి కార్యదర్శి అధికారము నుండి యెక్కుడు స్వాతంత్ర్యము ననుభవింపవలయు ననియు నా అభిప్రాయము. అందుచే ఇండియా రాజ్యప్రతినిధికి సంపూర్ణాధికార మొసగవలయునని నా అభిప్రాయము కాదు. ఇచ్చట రాజును, ముఖ్యమంత్రియు, విశేషమంత్రియు చేయునంతవరకు ఇండియాలో రాజప్రతినిధి చేయవలయును. ఒక్కడిని కార్యములనుచేయ కత్తుడు. మీ కార్యనిర్వాహక పద్ధతులు విఫలము లగుటకు కారణము. అది ఆధునిక పరిపాలనమున కనర్హమగుటయే! అందుచే పరిపాలనా యంత్రమును మార్పు నొందజేయవలయును. నా కెనుగనన్న నాన్నే హితుడు హిందూదేశమునకు హామీయూ మెసంగవలయునని అభిప్రాయపడునట్లున్నది. సంపూర్ణమగు స్వపరిపాలనమున కిచ్చట కోరికలు లేవని అభిప్రాయము. మెసాపొటేమియా కమిషనువంటి చిక్కులు రాకుంట కది జౌషధము కాజాలదు.

వెడ్డేవుడ్డు గారు:—అదిన గమ్యస్థానముగ నుండవలయును.

మాంటేగు గారు:—నాదృష్టికి నొకవిషయము గానించుచున్నది. ఇప్పుడున్న రాష్ట్రములు, ముందున్నప్రతిపక్ష బోవునవియు సామ్రాజ్రి సంయుక్త రాష్ట్రములుగ నేర్పడి యొక్క కేంద్రీకృత ప్రభుత్వము క్రింద నుండవలయును నునపరిపాలనా విధానములను ప్రకటింపవలయునని భారతీయుల కోరిక. తరువాత వారిని స్వపరిపాలనా శయనునందజేయుటకు క్రమపద్ధతి నొసంగు సంస్కరణములలో కొన్నింటి మెసంగవలయును. ప్రజల కెక్కుడు ప్రాతినిధ్య మొసంగి, కార్యనిర్వాహకసభలను సంస్కరించి, వానిపై వారికి కొంత అధికార మొసంగి, దానిపై మన అధికారమును తగ్గింపవలయును. హిందూదేశమున బాధ్యత హెచ్చినకొలదియు, మనబాధ్యత తగ్గించుకొనవచ్చును.

కాని హిందూదేశ పరిపాలనా విధాన యంత్రము శక్తిహీనమైనదని నా అభిప్రాయము. అది అభివృద్ధి గాంచుటకు వీలులేదు. తనకాలమున భారతీయుల అభిప్రాయముల వ్యక్తపరచుటకు సాధ్యము భారతీయులు నీనకలుకావలెనని కోరుచున్నాను. యుద్ధము మూలమున, సామ్రాజ్య రక్షణయనకై భారతీయులను నమ్మకచున్నది నున్నట్లమైనది. వారియెడల నెప్పుడును మన కవిశ్వాస ముండరాదు. వారి శాశ్వతీయెడల మీకు నమ్మకమున్నయెడల, సత్యప్రాయమగువారి దేశభక్తినిగూడ మనము గారవింపవలెను. వారి అభివృద్ధికివలయు నట్లు వర్తించుటకు వారి కెక్కుడు వనకాశముల నొసంగవలెను. అప్పుడు భారతదేశము శాంతియంతమై, తృప్తికొంది, అంగదేశమునకు చేరూతగా నుండును.

THE GREAT WAR

Self Government : Secretary of State's Statement

Mr. Montagu Visiting India to Consult Public Opinion

ARMY COMMISSIONS : NINE GRANTED FOR INDIANS

Comprehensive Scheme under Consideration

CANADIAN SUCCESSES: VERY SEVERE BELOW TO ENEMY

FIFTEEN ATTACKS LAUNCHED BY GERMANS BUT LOST

FIE CE ITALIAN FIGHT FOR TRIESTE

[Reuter's Agency.]

INDIAN TELEGRAMS.

From Our Own Correspondents

By Wire.

Simla

INDIAN REFORMS.

Mr. Montagu to Visit India.

Secretary of State's Announcement in Parliament.

SIMLA, August 20.

A Gazette of India Extraordinary issued this evening (at 5 p. m.) publishes the following notification: The following announcement is being made this day by the Secretary of State for India in the House of Commons and is published for general information:—Announcement by the Secretary of State for India:—The policy of His Majesty's Government with which the Government of India are in complete accord is that of the increasing association of Indians in every branch of the administration and the gradual development of Self-Governing Institutions with a view to the progressive realization of responsible Government in India as an integral part of the British Empire. They have decided that substantial steps in this direction should be taken as soon as possible, and that it is of the highest importance as a preliminary to considering what these steps should be, that there should be a free and informal exchange of opinion between those in authority at Home and in India. His Majesty's Government have accordingly decided with His Majesty's approval that I should accept the Viceroy's invitation to proceed to India to discuss these matters with the Viceroy and the Government of India, to consider with the Viceroy the views of Local Governments and to receive with him the suggestions of representative bodies and others. I would add that progress in this policy can only be achieved by successive stages. The British Government and Government of India on whom the responsibility lies for the welfare and advancement of Indian peoples must be the judges of the time and the measure of each advance and they must be guided by co-operation received from those upon whom new opportunities of service will thus be conferred, and by the extent to which it is found that confidence could be reposed in their sense of responsibility. Ample opportunity will be afforded for a public discussion of the proposals which will be submitted in due course to Parliament.

(Sd) J. H. DUBOULAY,

Secretary to the Government of India.

Commissions for Indians in the Army.

To be Given to Nine Indian Officers.

SIMLA, August 20.

A Gazette of India extraordinary publishes the following notification of the announcement by the Secretary of State for India. The following telegram which has been received from the Secretary of State for India is published for general information:—The Secretary of State for India has announced in the House of Commons the decision of His Majesty's Government to remove the bar which has hitherto precluded the admission of Indians to the Commissioned ranks in His Majesty's army and steps are accordingly being taken respecting the grant of Commissions to nine Indian Officers belonging to the native Indian land forces who have served in the field in the present war and whom the Government of India recommended for this honour in recognition of their services. Their names will be notified in the "London Gazette" and in the same "Gazette" they will be posted to Indian army.

The Secretary of State and the Government of India are discussing the general conditions under which Indians should in future be eligible for Commission. In due course the Army Council will be consulted with a view to the introduction of a carefully considered scheme to provide for the selection of candidates and for training them in important duties which will devolve upon them.

CONFERENCE

On Secondary Education.

H. E. THE VICEROY'S SPEECH.

SIMLA, August 20.

His Excellency the Viceroy gave a warm welcome to the members of the Conference of Directors of Public Instruction and emphasized his deep personal interest in the important subjects they had been called together to discuss. Mr. Natarajan in thanking the Viceroy said:—As a non-official member of this Conference I hope I may be permitted on behalf of us all here to express to Your Excellency our gratitude for the trouble you have taken to come here and open this Conference this morning. We know how numerous and pressing are the calls which beset the statesman who is charged with the high duty of guiding the Indian Empire in the path of progress in these eventful times. Our appreciation of Your Excellency's presence here to-day is all the greater on that account and we regard the inspiring words which you have addressed to us here as of happy augury for the success of this Conference, called as it has been to deal with the most important question of secondary education which is the corner stone of the educational system, but which has rather tended in the past to be neglected owing to the more clamant voices of university education. I once more thank Your Excellency on behalf of us all here for your presence here this morning.

Mr. Davadhar seconded the motion.

His Excellency acknowledging the vote of thanks briefly alluded to his personal experience extending over 7 years of educational matters in London and alluded to the importance of details in educational questions and hoped to make the personal acquaintance of the members at the Viceregal Lodge later.

The Teaching of English.

The following is His Excellency the Viceroy's speech at the Conference of Directors of Public Instruction:—

You have been asked to meet here in Simla to consider certain important questions relating to our educational system and I have come to open your Conference not with any idea of attempting to influence your deliberations, but with the sole purpose of bidding you welcome and of emphasising the importance I attach to the questions which you are about to discuss; and first, let me repeat at the risk of seeming platitudinous, the principle which I would urge should govern all educational conferences which examine the question which is being laid before you solely from the educationalist point. I quite appreciate that it may be looked at from other points of view; but we are not asking you to do this. What we are asking you to consider is whether accepting the present policy with regard to English any improvement can be made in the general arrangements now in force in your schools with reference to the teaching of English and the use of English as a medium of instruction, keeping two desiderata in view first, that students may be enabled to obtain a better grasp of the subjects which they are taught and secondly, that they may complete their secondary course with a more adequate knowledge of the English language than at present. Some of you may be aware in this connection that the larger question of making the

Indian Vernaculars

the media of instruction and the study of English as a second language compulsory for Indian pupils in all secondary schools, was brought up in the form of a resolution in the Imperial Council in March 1915 and the then Education Member, Sir Harcourt Butler, deprecated any reference to the local Governments on the subject until after the end of the war. It is not our intention to go back on this decision, but I have thought it well that we should have this small conference in the meantime with a view to clear the ground and to arrive at a better idea of the points which should later on be referred to local Governments for consideration. You will observe then that the scope of your enquiry is strictly limited, but none the less there is important spadework for you to do, and I look forward to valuable conclusions being reached by you. While, however, you will be forming your conclusions on the working of the present arrangements prevailing in the schools, it may not be amiss if I remind you briefly of the past history of this question in its broader aspects.

As you are all aware we go back for our beginnings to

TELEGRAMS.

Macaulay's Famous Minute

of 2nd February 1835. In that minute Macaulay gave, as has been said, a decisive basis to the course of education in India and decided unhesitatingly in favour of English, but Macaulay was not oblivious of the claims of the vernaculars and looked forward to the formation of a class which should refine the vernacular dialects of the country, enrich these dialects with terms of science borrowed from the western nomenclature and render them by degrees fit vehicles for conveying knowledge to the great mass of the population. From 1835 we pass on chronologically to 1854 when a despatch was written by the Court of Directors of the East India Company to the Governor-General of India-in-Council on the subject of the education of the people of India and from this despatch let me quote certain striking passages. "It is neither our aim nor our desire," the Directors say, "to substitute the English language for the vernacular dialects of the country. We have always been most sensible of the importance of the use of the languages which alone are understood by the great mass of the population. In any general system of education the English language should be taught where there is a demand for it, but such instruction should always be combined with a careful attention to the study of the vernacular language of the district, and with such general instruction as can be conveyed through that language, and while the English language continues to be made use of as far as the most perfect medium for the education of those persons who have acquired sufficient knowledge of it to receive general instruction through it, vernacular language must be employed to teach the far larger classes who are ignorant of or imperfectly acquainted with English. We look, therefore, to the English language and to the vernacular languages of India together as the media for the diffusion of European knowledge." The Education Commission of 1882 did not put forward any definite recommendations on the subject but came to the conclusion that a boy was more intelligent if he had studied through the medium of the vernaculars till the highest classes were reached. The Indian Universities Commission of 1902 was strongly in favour of the inclusion of vernaculars as a subject in the higher courses even up to the M. A. The Government resolution of 1904 laid down that English should not become the medium of instruction earlier than the age of 13, and that no scholar in a secondary school should even then be allowed to abandon the study of the vernacular.

Now these extracts raise some important points. Macaulay decided in favour of the highest education being in English, but clearly contemplated an improvement of the vernaculars so as to make them the vehicle of western thought. The despatch of 1854 went further. It distinctly contemplated the encouragement and enriching of the vernaculars by translation from the English, the limitation of English education to a very few and the propagation of western knowledge through translations. Sixty-three years have elapsed since the date of Sir Charles Wood's despatch, and English education has taken a firm hold upon the country. It is surely out of the question now to talk of going back on the established lines of our educational system. The interest of the educated classes is centred in English. English is on the high road to become, if it has not already become, among the educated classes

The Lingua Franca

all over India. English is required in all public administration of the country. While I have much sympathy with those who deplore the neglect of the vernaculars it is not obvious that the substitution at this time of day of the vernaculars for English is beyond the bounds of practical politics even if the Government were willing to consider such a policy? I would further ask them to remember the great divergence of opinion among the Indian members on this subject, which was manifested in the debate in 1915 on the resolution to which I have already alluded. I think that the discussion which then took place affords strong confirmation of what I have just said. Again, the very multitude of the vernaculars presents a practical difficulty for which I have never seen a satisfactory solution produced. Moreover, with each generation English will come more and more to be learnt not in the schools but in the every day intercourse of the home. This larger question is not now before you, but in view of what has been urged elsewhere I have briefly enumerated some of the patent objections to a reversal of the present policy. Accepting then this position what is there that we can do? I believe that a very real advance can be made in the encouragement of the vernaculars both outside and independently of their place in our educational system and within our educational system. We should carefully consider the present teaching of English. It may be for instance that we are concentrating our attention too largely on the teaching of English literature and too little on the acquisition of English as a living language. Whatever the cause, I think it is common ground that the teaching of English in normal schools is not as satisfactory as we could wish. It will be for you, gentlemen, to help us with your advice in this matter.

Lastly, I come to the subject of the

Media of Instruction

As you all know the vernacular and English are both the media of instruction in our schools and it is sometimes overlooked to what a large extent the vernaculars figure at the present time as a medium of instruction, but it is certainly worthwhile to examine from the educational standpoint what the relative position of these media should be to each other, having in view the one object, viz, that the pupils should derive the greatest possible advantage from the schooling. This is a matter on which only those who have practical knowledge of the work in the schools are competent to advise, and I can only regret that I have not that first hand knowledge which would entitle me to give an opinion. You, however, have that knowledge and I feel confident that you will be able to give us some sound and practical advice. Do not, I pray you, despise this

Piece of Spadework

which we are asking you to do. From my experience of educational work I would impress on you the importance of these seemingly small points of practical working. The best laid schemes often go astray through the neglect or mishandling of some small detail of which only

TELEGRAMS.

those at work in the schools realise the importance. I recognise the value of large and generous ideals in the sphere of education, but never forget the need from time to time of examining and making sure of foundations, and what more important, what more practical task in this connection could be laid upon you than the duty of devising means whereby students may be enabled to obtain a better grasp of the subjects which they are taught and to complete their secondary course with a more competent knowledge of the English language than at present?

Child Birth in India.

SIMLA, August 20.

The Committees of the Victoria Memorial Scholarship Fund which was instituted in 1901 for the improvement of the conditions of Child Birth in India has been engaged in reviewing the work done in the past and in considering further possible developments in the future. Her Excellency Lady Chelmsford, President of the Fund and the members of the Committee are desirous of promoting by the experience of those most concerned with the practical direction of the work and therefore offer two prizes of Rs. 200 and Rs. 150 respectively for papers on "Improvement of the conditions of child birth in India", written by medical women who must be eligible for registration in the United Kingdom of India. A third prize of Rs. 150 is also offered to qualified nurses and midwives. The papers should be sent to the Honorary and Joint Secretaries, Committee of Dufferin's Fund, Delhi, before the first day of January 1918.

Bombay

G. I. P. Railway Strike.

Situation Unchanged.

BOMBAY, August 19.

Contrary to anticipation the G. I. P. Railway workshop strike situation remains unchanged. It is stated that in consequence of the warning issued by certain strikers threatening those who have returned to duty that they would be beaten if they continue to serve a number of men failed to put in their appearance to-day. The Strikers' Family Relief Committee as usual distributed grains etc., from new booths erected in King's way. The following notice in vernacular was distributed to-day among the strikers over the signature of Mr. T. W. Bonser, Loco Superintendent at Parel and a similar notice over the signature of Mr. Bell, Carriage Superintendent at Matunga. It has come to the knowledge of the railway company that there is considerable misunderstanding about the various concessions and increase in wages which the workmen are given. In this connection the Loco Superintendent Mr. T. W. Bonser will personally give details and particulars about the rise in wages with a view to remove the misunderstanding prevailing among them and the workmen are asked to meet between 9 and 10 a.m. at the compound of Loco Superintendent's Office.

Nobody turned up in response to this notice and the men quietly left for their homes after receiving grains and discussing the situation.

The solicitor of the strikers on the latter's authority has issued a statement saying only fifty one men have resumed work and Parel shops and fourteen at Matunga shops and that the strikers were orderly as before.

Dadabhai Naorojee's Death.

Bombay Women's Meeting.

BOMBAY, August 20.

A public meeting of the women of Bombay presided over by H. E. Lady Willingdon was held this evening at the Empire Theatre to give expression to the deep sense of loss sustained by the death of Dr. Dadabhai Naoroji. Lady Willingdon in opening the proceedings said: Dr. Dadabhai Naoroji's constant sympathy with all movements for the amelioration of the condition of women in India identified him with the cause which they held very much at heart. He was the first to emphasise clearly the future of Indian women and children was the future of India and to urge their emancipation from the tyranny of customs and prejudice. Conditions of the poorer classes engaged his ardent championship and he did much to awaken public conscience to the state in which millions of men lived and worked. This was the problem to which the most advanced countries of the world had not yet found a solution and in the readjustment of society after the terrible upheaval of war it would remain one of the most urgent and pressing problems in India as elsewhere. She trusted when that time came the example of Dr. Dadabhai would summon to the task the army of enlightened reformers to their social and economic system.

Lady Mehta.

Lady Mehta then moved the following resolution:— This public meeting of women of Bombay gives expression to its profound sense of the irreparable loss caused to the country by the passing away of Dr. Dadabhai Naoroji, the Grand Old Man of India, and places on record its deep appreciation of the valuable work done by him as the pioneer of female education in India and of his selfless and lifelong services for the social, moral, mental and political welfare of the men and women of this country. The resolution was seconded by Lady Heaton and supported by Delshah Begum Sahiba and Mrs. Gajjar and carried. It was also resolved to forward a copy of the resolution to the deceased family.

Calcutta

Leakut Hossein's

Appeal Summarily Dismissed.

Dacca, August 20.

The appeal of Leakut Hossein has been summarily dismissed by the District Judge to-day.

Case against Bank Directors.

CALCUTTA, August 20.

The hearing of the suit brought by the Bengal National Bank against the Hon'ble Mr. Bhupendra Nath Basu and others was resumed at the High Court to-day before Mr. Justice Chaudhuri. The Hon'ble Mr. Chakravarti, an Advocate of the High Court, was examined on behalf of the plaintiff bank. He said that he was one of the promoters of the Bank. Besides himself the Maharaja of Mymensingh, the Maharaja of Durbhanga, Messrs. B. N. Basu, Janaki Nath Roy and Sitanath Roy were also promoters of the Bank. The Roy's took a prominent part in starting the Bank. The memorandum of association was prepared by Mr. B. N. Basu and the first meeting of the Board was held on the 17th September 1907 in Mr. Basu's office and the minutes of that meeting were in Mr. Basu's handwriting. Mr. Basu was then not a Director, but solicitor of the Bank. At a meeting on the 2nd October 1907, Mr. Basu suggested that his nephew Sailendra might be taken as treasurer of the Bank and Sailendra said that he would get his uncle to stand security for him. That security, was, however, never given up to the 3rd March 1908. Sailendra wrote the minutes of the Board meetings. Continuing, witness said they were looking out for a European to be appointed manager of the Bank and on Sir David Yule's recommendation Mr. Gross was appointed manager on the 19th December 1907 under the Board of Directors. He then detailed the working of the Bank and the proceedings of the Directors' meetings. The examination of Mr. Chakravarti was not concluded when the Court rose.

Burma

Offences Against the State in Burma.

Three Accused Sentenced to Death.

RANGOON, August 20.

The following Press communique is issued to-day:— The Commissioners appointed under the Defence of India Act for trial of persons charged with offences against the State delivered judgment at Mandalay on the 6th July 1917. Four persons placed upon their trial, namely, Mujtaba Hussain alias Mul Chand alias Mahomed Mujtaba, Amar Singh, Ram Rakha or Ram Rakkababaleg and Ali Ahmed Sadigi, were found guilty under sections 121 and 121 A, Indian Penal Code. Under Section 121-A the Commissioners sentenced each of the four accused to transportation for life. Under Section 121 the Commissioners sentenced the 1st, 2nd and 4th accused, Mujtaba Hussain, Amar Singh and Ali Ahmed Sadigi to death and 3rd accused Ram Rakha to transportation for life, this sentence to run concurrently with the sentence under section 121 A. As required by section 121 the Commissioners further sentenced all the four accused to forfeiture of all their property. All the four convicts submitted petitions for clemency to the Local Government through their advocate Mr. R. H. Mukerjee. The petitions were rejected by the Lieutenant-Governor, who declined to interfere with the sentence of death and transportation for life, but that portion of the sentence which ordered forfeiture of property has been remitted in the case of each of the convicts.

Case of Rash and Negligent Driving.

RANGOON, August 20.

Justice Parlett to-day dismissed the application of Mr. C. H. De Paulsen, Engineer, who was fined Rs 55 and also had his motor license suspended for one month by the Western Sub-divisional Magistrate, Rangoon, on a charge of driving rashly and negligently his motor on the 30th May on Bahan Road. His Honour said that the conviction was justified. Admittedly three vehicles were proceeding in the same direction along the thirty-foot metalled road. Dr. Fink was in a motor car passing the ticca gharry. The petitioner in his motor car, who was behind, instead of slowing down till Dr. Fink had passed the ticca gharry overtook him and thus brought three vehicles across the roadway proceeding in the direction. The petitioner's action was extremely reckless and negligent. The period of suspension had expired now, but His Honour would not have interfered, as without it the nominal sentence would have been inadequate for the dangerous act which called for substantial penalty.

A Race Meeting.

A race meeting was held on Saturday afternoon in aid of the Red Cross Fund by the Rangoon Turf Club, which is estimated to bring in a sum of about Rs. 6,000 to that fund.

Central Provinces

A Home Rule Meeting.

NAGPUR, August 20.

A public meeting was held last evening at 6 p.m., under the auspices of the Home Rule League. Mr. M. V. Joshi presiding. Mr. N. A. Dravid of the Servants of India Society delivered a lecture on the financial independence of the provinces and said that the finances should be in the hands of provincial councils consisting of 4/5th majority of elected members and not in the hands of the Government of India and local governments as constituted now. Heads of colleges and schools with their staff and some educational authorities attended yesterday's meeting with a view to ascertain whether the orders prohibiting students from attending political meetings were effectively carried out and some schools were held during the time of the lecture yesterday.

The sum received by way of subscriptions to Central Imperial Indian Relief Fund from the date of its inception up to 31st July 1917 was Rs. 1,28,19,000. The interest upon the sums placed at fixed deposit amounted to about Rs. 6,33,000 bringing the total income of Central Fund up to Rs. 1,34,52,000. The expenditure up to the same date amounted to Rs. 71,22,000.

It is understood that two crown prosecutions will open at Ludhiana on the 27th August. Khawaja Ahmed Shah, formerly a member of the Punjab Legislative Council is to be prosecuted for alleged payment of illegal commissions in connection with army contract while Mr. Enej Bhana, Extra Judicial Assistant Commissioner, will be prosecuted on various charges of alleged bribery. Mr. D. J. Boyd, I. C. S., will try the cases and Mr. H. A. Herbert, Assistant Legal Remembrancer, will conduct the prosecution on behalf of the Crown.

[REUTER.]

Great Britain

NEUTRAL HELP IN SHIPPING TO ENEMY POWERS

Loss to Merchantile Marine. STATEMENT IN THE HOUSE.

LONDON, August 20.

In the House of Commons replying to Mr. Norton Mr. Griffiths Cecil stated that neutral shipping that was persistently engaged in assisting our enemies would be treated after the war the same as enemy shipping. Neutral vessels lying up in ports would be considered as assisting our enemies.

Replying to Mr. Peto, Mr. Stanley said that 6627 merchant officers and men excluding those on the Admiralty pay list had been killed during war.

Premier's Review of the War.

Vast Impression in Germany. Doubts Regarding Submarinism.

LONDON, August 20.

AMSTERDAM—Mr. Lloyd-George's speech in the House of Commons on the 16th instant, seems to have created a vast impression in German circles. The "Frankfurter Zeitung" declares that no intelligent man in Germany ever asserted that Great Britain could be subdued by starvation. It points out that Herr Helfferich's statements are exactly contrary to Mr. Lloyd-George's and says that it will only be when the history of the war can be written that a final judgment can be pronounced. This is most interesting as it shows that the Germans are beginning to doubt official statements regarding submarining, which have hitherto been regarded as a gospel.

Italian Comments.

ROME.—The Italian Press contrasts Mr. Lloyd-George's calmness with the nervousness displayed by the statement of the Central Powers who snatch at any peace proposals like a drowning man clutching at a straw.

Railway Men's Demand.

Board of Trade Statement. Sir Albert Stanley Interviewed.

LONDON, August 20.

The Associated Society of Locomotive Engineers and Firemen has decided to demand the recognition of the eight-hours' day, but the question will be reconsidered to-day owing to the proposals of the Government. The Society is not supported by other railway unions.

The Board of Trade's Statement.

The Board of Trade has issued a lengthy statement regarding the crisis which has arisen owing to the threat of the Associated Society of Locomotive Engineers and Firemen to demand the immediate recognition of an eight-hour day. The movement is limited to this organization and is not affecting the National Union of Railwaymen with its four hundred thousand membership, which recognises that this particular movement is intended simply to establish a special privilege for selected grades of Railway men and not to benefit Railway men as a whole. The Board of Trade, as representing the Government, has been unable to concede an eight-hour day, and it has been pointed out that the inability to make the concession arises primarily from the impossibility of finding extra labour to work the railways which the acceptance of this demand would involve. The Board of Trade regrets that a small section of Railway men is apparently determined to break away from the loyal trace hitherto maintained by the railways, but believes that the great majority of railway men will refuse to take any steps to jeopardise the successful prosecution of the war. Sir Albert Stanley intimates that he will be available on Sunday should the men desire to see him.

LATER.—Sir Albert Stanley met the Associated Society of Locomotive Engineers and Firemen to-day and repeated the pledge he gave yesterday that the Government control over the railways would continue for a period after war. Immediately hostilities ceased the men's demands for a shorter day could be advanced and the Government would give them sympathetic consideration. After the interview the Secretary of the Society said the situation was unchanged.

Mr. Thomas, M. P., Secretary of the more important National Union of Railway Men is still confident that they will refuse to support the Society.

Fatal Tram Accident.

Ten Prisoners Killed.

LONDON, August 20.

Ten prisoners have been killed and forty injured in a railway tram accident at Dover.

Canada

Terrific Explosion in Canada.

300 Persons Missing.

LONDON, August 20.

MONTREAL.—There has been a terrific factory explosion at Rigaud (Quebec) causing forty houses in the neighbouring village to collapse. Three hundred persons are reported missing. The country side is covered with dense smoke.

France

France and Britain

Congratulatory Messages.

LONDON, August 20.

PARIS.—King George has sent a birthday telegram to President Poincare hoping that France at no distant date will have the satisfaction of gathering the fruits of her magnificent efforts for the cause uniting it with Britain.

President Poincare has replied congratulating the King on the magnificent success of the British army.

TELEGRAMS.

Burma's Felicitations to President Poincare.

On His Birthday.

RANGOON, August 20.

The French Consul, Rangoon, has received the following telegram from Maymyo:—On behalf of Burma the Lieutenant-Governor and myself desire to offer my felicitations to the illustrious president of the French Republic on the occasion of his birthday and to renew the expression of our profound admiration for our allies the great French nation and the Grand arm.

The French Consul has replied as follows:—I thank you for your telegram and am conveying your congratulation and kindly sentiments to Monsieur Le President, by whom I am sure they will be deeply appreciated as also by the French Government.

Germany

Kaiser Visits German Fleets.

LONDON, August 20.

COPENHAGEN.—A German official message states that the Kaiser has visited Wilhelmshaven and the North Sea and Helgoland fleets.

Siamese Property Seized.

LONDON, August 20.

AMSTERDAM.—The seizure of all property in Germany belonging to the Kingdom of Siam's subjects is officially announced in Berlin.

Germany's Peace Terms.

Belgium a Vassal State.

Return of Colonies and Indemnities

LONDON, August 20.

Mr. Gerard, continuing his revelations in the "Daily Telegraph," gives the German idea of peace. He says he never could get anybody to state in definite terms when asked whether Germany was willing to withdraw from Belgium. The Chancellor always said "Yes! but with guarantees." Finally, in January 1917, Mr. Gerard pressed for a specific statement and asked whether the Germans were willing to withdraw from Belgium. The Chancellor answered "We must have forts at Liege, and Namur, and other forts and garrisons throughout Belgium. And we must have possession of railroads and ports. The Belgians must not be allowed to maintain an army. But Germany must be allowed to retain an army in Belgium and have commercial control of the country. The Germans would not allow Belgium to be an outpost of England."

Mr. Gerard bluntly replied that he did not suppose the English would wish it to become an outpost of Germany. The Chancellor added that Germany must have indemnities from all countries, and all her ships and colonies restored.

Italy

The Pope's Proposals

Russian Press Attitude.

LONDON, August 20.

PETROGRAD.—The Russian press rejects the Pope's proposals, declaring that such a peace would leave the Central Powers unimpaired and bring in a new and intense period of armaments.

Norway

Factory Burnt in Norway.

LONDON, August 20.

A Telegram from Christiania dated the 18th inst., says a factory has been burned down destroying the adjoining electric works, a hotel and two shops. Damage is fifty thousand sterling.

Greece

Disastrous Fire in Salonika.

LONDON, August 20.

Reuter learns that a disastrous fire occurred at Salonika on the 18th inst. the city inside the walls being destroyed. 80,000 are homeless. Loss of life is unknown. By the evening of the 19th the fire was under control.

Ex-King Constantine's Conspiracy.

Kaiser's Plot to Win Him Over.

A WHITE BOOK PUBLISHED.

LONDON, August 20.

ATHENS.—A white book is published confirming the existence of a secret agreement between the last government of the old regime and the Central Powers. It shows that M. Skonodis tried to hoodwink the Allies regarding the affair of Rupel Pass where the whole Greek garrison surrendered giving the Central power important advantages. It is now clear that this surrender was prearranged. The White Book shows that telegrams were exchanged between ex-King Constantine and the Kaiser after British declaration of war, in which the Kaiser suggested that Greece should support the Central Powers. King Constantine replied professing sympathies with Germany. But expressed the opinion that the mobilization of the Greek army would be useless as the Anglo-French ruled in the Mediterranean and could wipe Greece out.

China

King George's Message to Chinese President.

LONDON, August 20.

The Press Bureau states that the King has sent a message to the Chinese President expressing congratula-

tions at China's decision to associate herself with the countries combined against the aggressive policy of central powers.

Italian Front

Italians Attack Coastal Territory.

LONDON, August 20.

The wireless Austrian official communique says:—The Italians attacked coastal territory along the Isonzo which has belonged to Austria for centuries. After very strong artillery preparation lasting a day and a half, enemy infantry advanced in the morning between Mrzlihan and the Sea. Very bitter struggle is raging in almost all sectors on the front of six kilometres.

208 Italian Aeroplanes Attack Enemy's Reserves

LONDON, August 20.

The Italian Wireless Communique says:—Northward of Anovo we overcame enemy's resistance and threw numerous pontoons across the river Isonzo and crossed to the left bank. We crossed enemy's first line between Olava and the sea in spite of desperate resistance. 208 aeroplanes participated and bombed and poured machinegun fire into enemy's reserves. Infantry and artillery battle is proceeding vigorously. Enemy's losses are very serious. Considerable booty has been captured including guns and machine guns and 7600 prisoners have already been counted.

Battle of Isonzo Continues.

Italians Objective Trieste.

LONDON, August 20.

COPENHAGEN.—An Austrian evening communique says that the great Isonzo Battle continues with undiminished force.

LATER. The Italian offensive seems likely to develop into a fierce fight for Trieste. General Cadorna is employing the now familiar Allies' tactics of pouring in a terrific artillery fire on the front while bombing from the air the troops and communications in the rear. Italian reports hitherto do not mention actual infantry attacks.

British Front

THE BATTLE IN FLANDERS.

French Task Completed.

Formidable German Redoubts Taken.

LONDON, August 19.

Reuter's correspondent at the British headquarters, wiring on August 18th said:—The French last night completed the task of pushing their lines forward to the natural front formed by the Jansbeek and Broenbeek, and the two strong German redoubts of Les Lilas and Mondovi Farm which had held out against French attack since Thursday, were finally shelled into submission and the French were able to complete the conquest of the territory south of the rivers. The correspondent describes Les Lilas as a concrete and steel fortification, heavily armed with machine-guns and almost impregnable against infantry attack. The French on Thursday moved forward either side and left in a pocket, and it was only when heavy artillery was concentrated on the position that the German garrison surrendered. The morale of the French troops continues at the highest pitch, and a feeling of the greatest optimism prevails.

A Lull in the Fighting.

Importance of Canadian Successes.

LONDON, August 20.

Reuter's correspondent at headquarters says that furious fighting, which has been in progress intermittently against our new positions around Lens, has lulled and leaves the gallant Canadians in possession of all they took. It is now known that the high German command ordered the recapture at all costs of Hill 70, which so dominates the eastern side of Lens that without it the place can never be comfortable. We securely hold it. The Germans have attacked with gas shells, flammenwerfer, rifle grenades, and bombs and massed infantry waves, backed by intense artillery barrages. The Canadian resisted with drums of boiling oil gas shells, hand grenades, machine guns, and last, but not least, the bayonet, the artillery giving magnificent support. The correspondent is told that in no fighting in which Dominion troops have yet taken part has there been more furious hand-to-hand fighting, and consequently such extensive use of the bayonet. The first big counter-attack began on Wednesday afternoon. It has already been described how the Fourth Division of the Prussian Guards marching across in column of fours before deploying was caught under machine-gun barrage and all but wiped out. Whilst this was happening more German Guards were launched from Cite St. Auguste. The first wave was mown down by machine-gun fire. The second, though it got nearer our positions, met a similar fate. This third approached to within seventy yards of the Canadians before it broke and melted away.

Fifteen Counter-Attacks Broken.

Fifteen determined counter-attacks hitherto have been launched against Bois Hergo, Bois Rais, Cite St. Emile, and facing Cite St. Theodore. All were on the same scale of violence indicate, making it abundantly clear that the enemy regards the Canadian success as a very serious blow.

The Germans are employing new methods of defence in Flanders, having evidently come to the conclusion that dug-outs in trenches are mere man traps under the intensity of our fire. They are experiencing great difficulty in developing a scheme of connecting shell holes by underground passages because it is almost impossible to bore anywhere hereabouts without soon striking water. The correspondent is of opinion that the amazing growth of artillery has killed static warfare as expressed in regular heavily wired trench lines.

British Line Advanced.

Series of Fortified Farms Captured.

LONDON, August 20.

A British communique says:—As a result of a minor operation in the neighbourhood of the Ypres-Poelcapelle

Road our line was advanced to a depth of five hundred yards on a frontage of a mile, and we captured all our objectives, including a series of strongly fortified farms. The enemy's losses were considerable. Ours were very slight. The prisoners taken on Thursday north-east of Ypres number 2,114.

We brought down three aeroplanes and drove four down. Eight of ours are missing.

Counter-Attacks Against Captured Positions Repulsed.

LONDON, August 20.

General Haig in a communique this afternoon says:—After sharp fighting we completely repulsed counter-attack at night against positions we captured yesterday morning south-east of Epehy. We made successful raids south of Lens and slightly advanced our line on Ypres battle front southeast of Sthanshoek.

Enemy Attack at Langemarck.

LONDON, August 20.

The wireless German official communique states that south of Langemarck, enemy attacked using tanks enveloped in artificial fog. There has been most intense artillery activity on Labasse Canal at Lens and south of the Scape.

Aerial Warfare

Many Tons of Bomb Dropped.

On Enemy Stations.

LONDON, August 20.

The Admiralty says:—Air service on Saturday night dropped many tons of bombs on Saint Pierre station at Ghent, Thorout station and Dump and Bruges docks. We also raided Shelleghema aerodrome yesterday morning scoring a direct hit on a large shed. The Loyal Flying Corps assisted our returning machines to beat off hostile aircraft shooting one down. All our machines returned.

French Front

New Battle of Verdun Developing.

LONDON, August 20.

The French Communique says:—There was a fairly violent artillery struggle north of Bexchoote. Our troops attacked this morning on both banks of the Meuse with magnificent dash. Early reports show that this new battle of Verdun is developing to our advantage on a front of eighteen kilometres from Avocourt Wood to north of Bezonvaux. Many prisoners are coming in. Bravery of our men is beyond praise.

French Aerial Activity.

Seventeen Enemy Machines Felled.

LONDON, August 20.

A French communique says:—The artillery struggle assumed marked activity in the region of Braye, Cerny, and both banks of the Meuse especially in the Bexonvaux section. Rheims received six hundred shells. One civilian was wounded. Our airmen brought down eleven German aeroplanes in flames or completely destroyed. They also forced six to land seriously damaged. Our aeroplanes bombed railway stations at Dun-sur-Meuse, Cortemarck, Thorout, Lichtervilde, Osted, and Cambrai where a fire broke out, hutments in the Forest of Montjeu and munition dumps at Bantheville.

Russian Front

Situation in Rumanian Front Satisfactory

LONDON, August 20.

Situation on Russian and Rumanian fronts is generally satisfactory. Germans are not at present making serious progress in Polesia and Bessarabia while the magnificent resistance of Russians and Rumanians is holding the enemy in Moldavia. Austrians and Germans have not yet reached Ocna, and have not made much progress down Trotus valley. Severe struggle is in progress further south in the neighbourhood of Sereth.

(ASSOCIATED PRESS.)

By Wire

Mr. Gulam Hussain, Editor of the "New Era" was knocked down by a runaway horse on Saturday. He was removed to Balrampur hospital and is suffering from severe injuries. His condition to-day shows slight improvement.

లాంజిమార్కు దగ్గం శత్రువుల ముట్టడి.

లండన్, ఆగస్టు 20:—లాంజిమార్కునకు దక్షిణమునకు ర్యాలీ గప్పుబడియున్న బండ్ల సవయోగించి జ్వములు ముట్టడించిన జర్మను వామువార్లు ప్రకటించుచున్నవి. లిస్సుదగ్గ లాబాసీ కాల్య సమీపమున ఫిరంగులపోరు తీవ్రముగ జరిగినది. స్కేపుకు దక్షిణముగకూడ శత్రువులతో పోరుజరిగినది.

శత్రుసానములపై టన్నులకొలది

బొంబులు కురియుట.

నాకా కార్యాలయము వారిట్లు ప్రకటించుచున్నారే. శనివారము నాడు మావైమానికులు సెయింట్ పేర్రీవిద్వడు, ఫెంటుదోరూలుదంపు, బ్రూజేసు నాకాస్థలముల మీదను టన్నులకొలది బొంబులను బరపిరి. నిన్నటి యుద్ధమున స్కేలి గయా విమానకాలను గూడ దొంగ్యజేసితిమి. మావైమానికులు తిరిగి వచ్చుచుండేగ రాణ్యులువై మానిక దళములు నాయమొ నర్పి ఒకశత్రు విమానమును నేలకూల్చినవి.

వృత్తాంతములు

వర్షాశ్రమ భర్త ప్రతికూల సభ:—వీసాశ్రమము ఈ సంఘమువారు వీసాశ్రమమున సమావేశమయ్యెదరని తెలియుచున్నది.

హోమములు:—గుంటూరుహోమములు సమితిపక్షమున ప్రతి ఆదివారము సాయంత్రమున సమితి భవనమును గ్రంథాలయమునకు సందర్శించి, వీరు ప్రస్తుతము “రూసోను సోమల్ కాంట్రాక్టు” అను గ్రంథమును జదువుచున్నారు. సంఘసభ్యులకు మాత్రమే నీయ ప్రవేశముగలదు.

వైద్యవిషయము:—సింహాశ్రమ చుట్టూరకల యందు ముందు గ్రామములలో నొక వైద్యవిషయ అల్లకిల్లోలము గావించుచున్నది. ఈ నెల 7-న తేదీన ఏనుగు ఒక ప్రాంతమునకు పురుగు గాను పడినది. సింహాశ్రమ వారి ఏకైకము ఆ వైద్యవిషయము చదివినందుకు ఆజ్ఞయొసగిరి.

బహుయంత్రము:—కొలంబూరు నగరమున 7-ల ఛార్జింగ్స్ బొంబులలో అసెంబ్లీ అక్టోబరు 10-న ఉండినది. సీ. పార్టీలు గారు బహుయంత్రము వైద్య పట్టమునకు వచ్చు నిమిత్తము 8-వచిన బుధవారము సాయంత్రము ఒక నెక్కిరిని సింహాశ్రమ అబ్దుల్ గారు పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

బర్మాతామూకా:—గుంటూరు గ్రామములో లింగాయములు 23-7-17 తేదీ ప్రారంభించిన సిద్ధాంతమేర్పరపు గాణమును 15-8-17 తేదీ ముగింపుజేసిరి. ఆదివారమున అన్న దానమును ద్రవ్యదానమును జేసిరి. పురాణము చదివిన వారిని ఊరేగించిరి. (ఒక విలేజ్).

ఒంగోలు ప్రాగ్రిసివ్ యూనియన్:—వై. పేరుతో గుంటూరు పురమున నొక సంఘమేర్పడినది. ఇందు ఒంగోలు పట్టణమునుండి నీపురుగునకు వచ్చి యుద్ధోగములుగా నున్న వారందఱు సభ్యులుగా జేరియున్నారు. వీరు ప్రస్తుతముకొన్ని పత్రికలను దెప్పించి చదువుచున్నారు. ఈ సంఘమునకు భీమరాజు ప్రెసిడెంట్ గావు గారు (వి. ఏ) కార్యదర్శులుగానున్నారు.

వివాహములు:—గుంటూరు నందలి కళామంతుల ఉద్ధాక సంఘము పక్షమున కళామంతులలో రెండు వివాహములు జరిగినవి. ఇందులో నొక వివాహమునకు ప్రస్తుతము లక్ష్యంబయి అను నాయకురాలు భగ్యముగా నుమారు 300 రు. అచ్చునెట్టి వివాహము చేసెను. వీరిలో వివాహపేక్ష నానాటికి వృద్ధియగుచున్నది.

నల్లమందు ఎగుమతి:—అలహాబాదు నగరముననుండి పన్ను లేకుండ వై నాకునల్లమందు నెగుమతిచేయును విశేష బాధములు బొందుచున్న ఇద్దరుచైనావారు పోలీసువారిచే పట్టుబడిరి. ఒకరికి 1 సంవత్సరము కఠినశిక్షయు, 1000 రూ.ల జూర్యానామము, రెండవవానికి 6 మాసముల కఠినశిక్షయు విధింపబడినది.

నల్లమందు కేసు:—వై.యం. కె.ఎ. సహాయక అనువాసియొద్ద 12 వాచుల భోజనముల నల్లమందుకొరకై లుండుట పోలీసు పేట పోలీసువారుచూచి వానినిపట్టుకొని కేసుచేసిరి. కేసుచివారికి సాంత్వనమివ్వవలయునని యాజమం కఠిన శిక్షయు, 50 రూ.లు జూర్యానామము విధింపబడిన నల్లమందును దొరకెనయ్యవారు కళిబదులమీరిరి.

శుభవార్తలు:—రాజోవువారును, నీక్రింద విన రింపబడిన స్థలములకు నీదిగున సుదాహరణబడినవారు నెల్లెదరు. జి. ఎస్. అగాషి, ఇ. కొరస్వామి అయ్యంగార్లు, మధుర; శ్రీమతి చింతామణి కె. ఆర్. దేవభాగ్యంకరుగార్లు తిరుమనాపల్లి. ఎస్. శ్రీరామగారు మన్నురుగడి; బి. కిరణ్, ఎ. కంఠనాథం మొదలయ్యారుగార్లు కోయంబత్తూరు; ఎస్.వి. ఖండికరుగారు ఆంజీ; ఎం. బి. కొలటకురుగారు నెల్లూరు.

ముద్దానంట్ సంస్కరణములు:—భారతీయ సంఘము వారి క్రింది వివరములు హిందూదేశ చరిత్రగారి కంపిరి. యుద్ధానంతర సంస్కరణముల నాలోచించుటగాను హిందూదేశ చరిత్రమువారిచే నెట్టి సభయు నియోగింపబడకూడదనియు, బాతీయ చరిత్ర మోదకమును గూర్చి విచారణ అవసరముగన్నదని చూపించింపబడు నెడల నొక పాద మెంటు సంఘమును నియమింపవలసినదనియు ఈ సభవారు కోరుచున్నారు.

ఒకరూపాయసంచి మాయమగుట:—కోయంబత్తూరు పోస్టామెన్టు గారొక పోలీసుసంచిలో 60 రూ.లు నెట్టి సంచికి బీగమువైచి తపాలు రన్నరుద్వారా పంపిరి. తపాలా రన్నరు సంచినీ దాని వైవిలాసమువారికి ఇచ్చివేసెను. సంచినీ పుచ్చుకొనినవారు బీగమువీసి చూచునప్పటికి అందు రూపాయలులేవు. వీనిని గురించి విచారించుటకు జి. హోమ (తపాలా నూపరెండెంటు) గారు విన్నవించినను (19-8-17) మామూలునుండి కోయంబత్తూరునకు బోయిరి.

పారిశ్రామిక కన్సుప్రదర్శనము:—ఈ సంవత్సరము దేశంబున నెలలలో క్రిస్తయనునెలలలో మంగళూరునందొక పారిశ్రామిక కన్సుప్రదర్శనము జరుపుటకు దక్షిణకన్నడము కలక్టరు లియోనెల్ విబర్డుగారు తగిన యేర్పాటులు గావించుచున్నారు. రాజోవు అక్టోబరు నెలయందు పెంట్లండు ప్రభువు గారు మంగళూరునకు వెళ్లుచుని తెలియుచున్నది. మంగళూరునకు బోయిన పిమ్మట గాని వెళ్లుటకు బూర్వము గాని కల్లికోట నగరమునకు గూడ ప్రభువుగా చేరుదురు.

పడవ ప్రయాణము:—జహలము కాలన అధికారులలో నొకరుగానుండిన రావు బాబురామ్ గారును భార్యయు కొమారుడును, కుమార్తెయును కూడ నొక పడవలో యానెల 9వ తేదీన ప్రయాణము చేయుచుండిరి. విశేషముగనుండిన కనదల ప్రవాహముచే పడవ గొడుగు బాటయ్యెను. భార్య భర్త లిరువురును పరస్పర సహాయమున దరిజేరిరి. గాని, వారి కుమారుడు, కుమార్తెయును మాత్రము ప్రవాహమున గొట్టుకొనిపోయిరి.

గొప్ప దొంగతనము:—కలకత్తాలో నొక మార్కెట్ వద్దకుడు ఇనుపవెట్టెయందు నుమారు 80000 రూ.లు విలువ గల నగలును, నగదును ఉంచి తాళమువైచి ఇంటికి భద్రముగ తాళములు నేసికొని గ్రామాంతరము వెళ్లెను. కడచిన బుధవారము తెల్లవారుజామున ఇంటిగోడకు కన్నము త్రవ్వించిన దొంగలందఱు దొంగలు ప్రవేశించి ఇనుపవెట్టె తాళములను విరుగజొట్టి అందుండిన ద్రవ్యముతో పారిపోయిరి. పోలీసువారు దొంగలను వెదకుచున్నారు.

మన్సూరి:—మన్సూరి నగరమున మాయూరుగ తిరియు వాన 100 అంగుళములు. ఈ సంవత్సరమున వాన లభికముగ గురియుచున్నది. తేమగ నుండిన ఇల్లాక్కటి యెనున లేదు. వానలు ఇట్లు గురియుచున్నను రాత్రులందు నాటకశాలలు పూర్తిగనిండుచున్నది. వై.యస్.కె.పురాలయందు కోజానకు రెండు పర్యాయములును ప్రదర్శనములు జరుపునగర్విముకలుగుచున్నది. పట్టణముం దెక్కడచూచినను విందులే ఫలాహారములే, గాన సభలేగాని వర్షము కురియుచున్నది గదానుని ఇంటియందు గూర్చుండువా నొకరును గానబడరు.

ఈ నెల 11 వ తేదీ శనివారపు దిన పత్రికయందు ఏ బూరుసం దగ్గి ప్రమాదము, అను వ్యాసము చదివెలిని. ఏలూరి పుర వాస్తవ్యులను, పురపాలక సంఘసభ్యులలో నొకరును అను గుత్తారాయయ్య చాదరిగారు గృహములు దహనమయిన సరునాడు అన్న దానము చేసియుండిరి. వారి నాయము చెప్పబడలేదు. ఏలూరు అన్న దానము సమాజమువారు బీదలసహాయార్థము ధనసహాయము చేయుటకు గుత్తారాయయ్యగారి కొరగా వారు, మరునాటి యదనమున అన్న దానముచేసెదమని వాక్రచ్చిన సంగతి యెల్లనకు విశదమే యని ఏలూరునుండి యొక విలేజుర వ్రాయుచున్నాడు.

భూతవైద్యులు:—కలకత్తాలో డైమండు చుంజెను సమీపములో గాపురముండిన యొక పల్లెటూరినానికడకు గత శుక్రవారమున 5 గురు పురుషులు ఒక ప్రాంతము బోయి వాని కుమారుని బాధపెట్టుచుండిన భూతమును ఛారదోలెదమని చెప్పి వానియొద్దనుండి గొంత బంగారమును, వెండిని పుచ్చుకొనిరి. వైద్యులు అతనియింటి పెరటియందు పూజచేయుట కేర్పరచుకొని పూజ పూర్తియై తాము పిలుచుకలకు ఇంటివారెవరును పెట్టిలోనికి రానూడదని చెప్పిరి. రాత్రి 10 గంటలైననుగూడ పిలుపు వినబడలేదు. వైద్యులు పూజలేమి చేయుచున్నారో యని చూచుటకు గృహముజూపి వైద్యులతో పెరటిలోనికి వెళ్లి చూచునప్పటికి అందెవరైనను లేరు. వైద్యులు మాయమైరి. వారిని పోలీసువారు పట్టుకొనుటకు యత్నించి వారిని వెదకుచున్నారు.

హిందూ మిషనరీ సంఘము:—ఏ చతుర్థము వారైనను హిందూ చతుర్థములో చేరగోరనవో నీ సంఘమువారు వారిని నిరభ్యంతరముగ చేర్చుకొందురు. అన్ని పూజ మాత్రమే జరుపవలెను. ఒక హైందవుడు 22 వత్సరముల ప్రాయము వాడు క్రైస్తవ చతుర్థమున స్వీకరించెను. అంతకు క్రైస్తవ యువతిని మెట్టి యాడెను. ఇప్పుడా దంపతులు చురల హిందూచతుర్థమున చేరగోరిరి. అట్టి వారిని అన్ని ప్రార్థన ప్రాయశ్చిత్తమున పరిశుద్ధుల నొనరించి హిందూ చతుర్థమున చేర్చుకొందురని హిందూ మిషనరీ పత్రిక వ్రాసిరి. అట్లెవరైన ఛోగోరు నపుడు ఎవరును ప్రాయశ్చిత్తముచేయ నొకరింపనివో అభ్యర్థియే చతుర్థమున ప్రార్థించి భగవద్దేవుని. చదివి తాను హిందూవుడనెత్తినని ప్రకటించి హిందూ ధర్మము నుపస్థింపవలెను. అందువలన నాని కాత్య సంవత్సరము గనుగునని ఈ పత్రిక వ్రాసిరి. ఇండియను సోషలు రిఫార్మర్స్ పత్రిక నుడివినది.

గుంటూరు తాలూకా చివరొండుపాడు గ్రామములోని భోగిధూమణి పుస్తక భండా గార తృతీయవార్షికోత్సవమును, మాతన గృహప్రవేశమును, ఈనెల 8 వ తేదీన జరుగవలసి నందులకు కొన్ని యిబ్బందులబట్టి జరుగక 13 వ తేదీన ఏలూరి నూర్యప్రకాశరావుగారి యాజమాన్యము క్రిందజరిగినది. ఉదయము పుణ్యాచారాచన సరస్వతీపూజ మాతన బీరువాలో పుస్తకములన్నియు చేర్చుట జరిగినది. సాయంత్రం 8 గంటలనుండి అభ్యర్థులవలన కార్యనివేదన, ఆంధ్రభాషా ప్రశంస, కవుల బోన్సెత్తము, గ్రంథాలయోపయోగము, ప్రభుభక్తి మొదలగు నుపన్యాసములును కొన్ని పద్యములును జరుగబడినవి. పాత్తూరి సరసివారావుగారు, కొల్లూడి నీ తారామకవి వడ్డీపాటి కోటయ్య మొదలగు సభికులచే గ్రంథాలయోపయోగమును గ్రంథాల యాశీర్వచనపద్యములును జరుగబడినవి. ప్రభుభక్తి కీర్తనలును చదువబడినవి.

పన్ను చెల్లించకుండ నల్లమందు వర్తకము చేయుట:—కలకత్తాలో కర్మహత్తాపీధియం నొకయింటి నెనెనరు దేశీయుడు పన్ను చెల్లించకుండ నల్లమందును ఎగుమతిచేసి ధనపూర్ణియచున్నాడని పోలీసువారు తెలిసికొని వానిని పట్టుకొనుటకు వాని యింటికి బోయిరి. ఇంటిలో ప్రతి ద్వారమునద్దను, విద్యుచ్ఛక్తి చే వాయింపబడు గంటల చుర్చుబడియుండెను. ప్రతి ద్వారమునద్దను ఒక్కొక్క కావలి వాడుండెను. ఏదైన నసాయము కలుగునని తెలిసినంతనే కావలివాండ్రు యీగంటల మూలమున తమ యజమానునికి దెలియపరచెదరు. పోలీసువారు నెనెనరు వద్దకుని ఇంటిలో బ్రవేశించి మొదటి ద్వారమునాడు నప్పటికి ద్వారపాలకునిచే గంట వాయింపబడినది. తన కేదెయో అసాయము వచ్చినదని భావించి ఎజమాని ఇంటినుండి పారిపోయెను పోలీసువారు దానిగృహముగలకలలో నుంచబడిన నల్లమందును చాల భాగము తీసికొనిరి గాని అసలు వానిని మాత్రము పట్టుకొనలేక పోయిరి.

బర్మా రాజద్రోహము కేసు:—రాజద్రోహము చేసినవారి కేసులను విచారించుటకు హిందూదేశరక్షక శాసనము క్రింద నియోగింపబడిన కమిషనరులు మాండలింగ్ ఈ సంవత్సరము జూలై 6వ తేదీన తీర్పు చెప్పిరి. ముల్తాబాహుసేను లేక ముల్చందు లేక మహ్మదు ముల్తాబా అనునతడును, అమర్ సింగు అనునతడును, రావో లేక రఖ్మి లేక గామర్ఖా బాష్టాగు అను నతడును, అతీ అహ్మదు సాడిగి అనునతడును 121, 121 (ఎ) సెక్షనుల క్రింద నేరస్థులుగా నెన్నబడిరి. 1, 2, 4 ముద్దాయిలను శరీరీయులుటకును, మూడవ ముద్దాయికియూనడ్డీన్ ద్వీపాంతరవాసమును శిక్ష విధింపబడినది. ముద్దాయిల ఆస్తులు చట్టము ప్రకారము దొంగతనమువారికి చెందునటులు గూడ తీర్పు చెప్పబడియెను. వీనిని గూర్చి తగిన న్యాయ విచారణలనైనదని ముద్దాయిలు తెప్పి నెంటు గవర్నరుగారిని కోరగా ఉరిశిక్షకును, ద్వీపాంతరవాసశిక్షకును తా నేమియు జేయ నేరననియు, వలయునేని ముద్దాయిల ఆస్తులు దొంగతనమువారికి చెందకుండ వారి కుటుంబీకులకే చెందునటులు శిక్షన తగ్గింపగలననియు చెప్పిరి.

సయామునూరి ఆర్షవిజర్పణి నారు వశపరుచుకొనుట ఆయుటగడం:—జర్పణిలో సయాము రాజుగారి యావగా ప్రిని జర్పణ ప్రభుత్వమువారు స్వాధీనముజేసికొన్నట్లు, తెల్లములోని అధికారులు ప్రకటించుచున్నారు.

నాల్గవ
కోయంబుత్తూరు మండలసభ.

అధ్యక్షులగు కే. పి. రామమూలనగారి ఉపన్యాస సంగ్రహము.

రాజకీయస్థితి.

ప్రస్తుతము మనదేశమున రాజకీయస్థితి సంతృప్తికరముగ నున్నది. ఇట్టి తరుణమున మనము వ్యాపారాత్మకతరేక మని తలంపఁబడు సెట్టి కార్యమును చేయరాదు. చేసితిమేని ఆంగ్లో యిండియను పత్రికలు గోళంతలు కొండంతలు చేసి ఆభీప్సితస్థితి నొందగలవు. భారతీయులు స్వపరిపాలన కర్హులు గారని ఆంగ్లదేశమునందలి జనసామాన్యమునకు తోచునట్లు చేయుటయే ప్రస్తుతము మనదేశమునందున్న ఆంగ్లోయిండియనుపత్రికల సంకల్పము. భారతీయులు విశ్వసనీయులుగాను గాన స్వరాజ్య మొసంగగూడదని ఈ పత్రికలు వ్రాయగలవు. కాన మనమితరుణమున నేమాత్రము తొందరగ ప్రవర్తించినను మనవాంఛితార్థస్థితి కలుగకుండ చేయబడును. మనము మహాసంగ్రామమున కర్హప్రాణముల నెంత యధికముగ సమర్పించినను అవిశ్వసనీయులమే యగుదుము. శాసనవిరుద్ధముగాని ఆంగ్లోభాషమున మనము నిస్సంకోచముగ జరుపవలెను.

భిన్నాభిప్రాయములు.

మనలో మనకు భిన్నాభిప్రాయములు ఉండుటచే మనము స్వపరిపాలనను కనర్హుల మననది వారు చేయు మరియొక వాదము. బ్రాహ్మణేతరగోద్యయమునుగూర్చి నేను నుడువుచున్నాను. త్యాగరాయ సెట్టి నాయరు గాడ్గవలె నేనును బ్రాహ్మణేతరుడనే. బ్రాహ్మణేతరులకు నష్టము లేకుండ చూచుట వారికి విద్య నేర్పుట వారిని అభివృద్ధి నొందించి, బ్రాహ్మణులతో సమానులుగ మెకరించుట, వారిలో నైకమత్యము కలిగించుట మున్నగునవియే ఈయద్యయమునకు సంకల్పము లగు నేని నేను సంపూర్ణముగ వారితో నేకీభవించుచున్నాను. కాని జాతియత వివక్షతయంతరించు వరకును ఈ దేశమున ప్రాతినిధ్యమున కవకాశము లేదని వీరి పత్రికలు వ్రాయుచుండుటచే అట్టి సంఘటనము ముఖ్యముగ వాంఛనీయమే యైనను ఏనాటికో కలుగవలసినదిగాని నేటికి కలుగునది గాకుండుటచే వారి విశ్వాసమున నేను శంకింపవలసి వచ్చుచున్నది. స్వరాజ్యము వచ్చిన బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరులను వైకి రానీయ దనుట బ్రాహ్మణేతరులను నిందించుటయే యగుచున్నది. బ్రాహ్మణేతరులలో విజ్ఞానమునువిద్యాధికులును రాజకార్యనిర్వహణసమర్థులును అంత శూన్యముగ నున్నారా?

ఇంకొక అభ్యంతరము

జమీందారుల ప్రకటనమువలన నింకొక అభ్యంతరము కల్పింపబడినది. స్వపరిపాలన మొసంగబడిన జమీందారులకు మధ్యతరగతుల వారు నష్టము కలిగింతురని జమీందారులు తలచి స్వపరిపాలనమునకు కృతిరేకులుగ నున్నట్లు వారి ప్రకటనమువలన స్పష్టమగుచున్నది. బొబ్బిలి మహారాజా రాజా మానవేదను రాజాగార్లు మున్నగునా రీ ప్రకటనమును ప్రకటించిరి. స్వపరిపాలనమున నిట్టి భూస్వాములగు జమీందారుల గౌరవమున కెట్టి భంగమును కలుగ దని మనము స్పష్టపరచవలెను.

మనవాంఛలు.

ఇంతమంది మనకు ప్రతిఘటించుటకు 19 గురు శాసన సభ్యులు సమర్పించిన విజ్ఞప్తి యందేమయును ప్రాతిపదికలము కనబడదు.

విజ్ఞప్తి

మనలో బ్రాహ్మణులగు వారిలో విద్యాసంపన్నులగు వారు బ్రాహ్మణేతరులను అడగద్రొక్కటకు యత్నించి వారి కనూయగలిగింప జూడరాదు. బ్రాహ్మణేతరులలో కొందరు బ్రాహ్మణులకును బ్రాహ్మణేతరులకును ఎట్టి సంబంధమును లేదుగాన ప్రాచీన కాలము నుండియు పూజనీయులగు సీతారాములు సావిత్రి సత్యవతులు మున్నగు మహనీయులు నైతము పూజనీయులుగారిని లేనిపోని కలహములు గలిగించు పరిశోధనలను చేయుచున్నారు. బ్రాహ్మణేతర జనసామాన్య మట్టివారి దారి ననుకరింపరాదు. ఈరెండు సంఘములవారిని అనివాధాన సంబంధము కలదుగాన ఏనాడో ఎవరో ఎవరో అపకారమును చేసినది కలదానిని గూర్చియు లేనిదానిని గూర్చియు అనుమానపడి పరస్పర దూషణములకు గడంగక సహకారభావముతో రెండు సంఘములవారును వాంఛితార్థస్థితికి గడంగదగునని కోరెదను.

భారతజాతీయ పతాకము.

పి. వెంకయ్యగారు బందరు.

డాక్టరు సర్. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు కే. సి. వి. ఇ. గారును మరికొందరును తోడ్పడుటవలన 1916 వ సంవత్సరమున జాతీయపతాకమునుగూర్చి యొక గ్రంథమును వ్రాసి ముద్రించితిమి. మరియు లక్ష్మో నగరమున జరిగిన కాంగ్రెసు సభయందు పలువురు నాయకులకు మాపింపగలిగితిమి. 900 ప్రతులు పత్రికలకును నాయకులకును పంపబడెను. కాంగ్రెసు లీగు స్థాయిసంఘ సభ్యులకుగూడ పంపజేయబడెను. ఈ గ్రంథము నుండి 8 పతాకములు బట్టివైచి చిత్రంపబడి కాంగ్రెసు మందిరమునకు గొనిపోబడెను. అచట సన్మానసంఘ కార్యదర్శి మా. పండిత గోకర్ణనాథ మిత్రగారి పతాకమునేరీ వేదికపై దానిని స్థాపించిరి. అది అభ్యర్థనకి సమీపస్థానమున నుంచబడెను.

(జాతీయపతాక మత్యనందమనుటను గూర్చి ఇచటవీరి రి ముఖ్య కారణములను నిరూపించిరి) "భారతీయ నేన భారతీయ పతాక చ్చాయు నడచిన వారికి మరింత యత్నాహము కలిగి యుండెడిదని" మదరాసు తైమ్సుపత్రిక వ్రాసినది. కృష్ణాజాతీయపతాక సంఘమువారిచే పంపబడి కాంగ్రెసు సంఘమువారి చేసెనుబడి కాంగ్రెసువేదిక నలంకరించిన పతాకములనుదేశము నందంతటను వ్యాపింపజేయ గోరెదము. అర్జునేపరుమూడను గుడ్డమీదను, బటనుహోలుచిన్నములమీదను, కరవస్త్రములమీదను ఈపతాకమును చిత్రించుటవలనను దీనినిగూర్చి యొక గ్రంథమును ప్రకటించుట పతాకవివర్ధంతిని ప్రతిపత్సరమును జరుపుట, ఈపతాకమునే అన్ని సభలలోను నిలుపుటమున్నగు విధానములవలన మేమిపతాకమును దేశమున వ్యాపింపజేయ గోరెదము. ధనలోపముచే గ్రంథప్రకటన తరకార్యములేనియును ఇంతవరకును జరుగలేదు. ఇందులకు కనీసము రు 8000 లు కావలెను. అర్జునేపరు పతాకములకు రు 1000 లును బట్టిమీదను ముద్రించుటకు రు 2000 లును బటనుహోలులు చిన్నములకు రు 8000 లును కర వస్త్రములు మున్నగు వానికి రు 2000. లును ఇట్లు వీనిని సిద్ధపరచి పంపవలసిలె వారి కందరికి నుచితముగ పంపిన పీఠ్యుట మిగిలిన వానిని విక్రయింపగా వచ్చిన సామ్యుపతాకవర్ధంతి దినోత్సవములను జరుపుటకు వినియోగింపబడును. ఈసంకల్పములతో బందరు నగరమున నీసంఘము 1916వ సంవత్సరమున నేర్పరపబడినది. పంపగోరువారందరును యీదిగువ చిరునామాకు మనితర్హులను పంప ప్రార్థితులు.

"పి. వెంకయ్యగారు, ఆర్జునే జరు, ది ఇండియా నేషనలు ప్లాగు మిషను. మనూషీపత్రిక. సౌత్ ఇండియా"

కేవలమరల తాలూకాకీసు అయోమార్గము ఉన్నత పాఠశాల వచ్చుటచే గాగల పురోభివృద్ధికి తాలూకాకీసున కెదుటి సేకర్యభూములను, హెచ్చువెలలకు కొనినందుల కిండ్లు గట్టుకూడదను నుత్తరువుల నీయకపోయినచో, మహాత్మాజీ మతో నుద్యమింపబడు కట్టడములు మున్నగువారి ప్రముఖత సర్వజనానందజకంత్ సాధ్యశాస్త్రమధ్యమగు గదా? ఇక కానున్న ఇందుమించు నైదేంద్రపరిమితినుండి కడలేదని ఈవిషయమే కార్యాంధోళనమున మరుగునడచో! కాన చక్కని పరిశీలన గాంచు విచారణాధికారు నీ ప్రస్తావనమున మేల్కొనినచో ఉత్సాహపూరితముగ పర్యవసానపు టుత్తరువుల స్వారస్య మధురియచే, సదయు శా పరిపాలనాధికారుల శ్రీ ప్రజాపాకర్యమున కే ల దో డ్పడిన వారు గాకుందురు? ప్రజాభిప్రాయములు, అనివార్యభింగిని త్రొక్కిట లాడుచున్నది. కాన, తద్విరుద్ధాధికారు నీ విషయమున నెక్కుడు శ్రద్ధవహింప పునఃప్రార్థితులు. ఈ గ్రామంబున గల విజ్ఞోయా ఎడ్వర్డు సత్రమున్న విధంబుల, సౌఖ్యముల నలరారుచున్న నిప్పటి చైరెన్ గారు, తదనుకూలముగా, చెరువునకు రాకపోకలకు గల రోడ్డుప్రక్క సుకలాంతరు స్తంభమునుంచి నను, కొడవకుట్టుములవలె నిచట మెట్లను, వాని సమీపమునే లాంతరు స్తంభము నేర్పర్చినచో, వారి కీ చెరువునందు గల యభిమానచక్ర, ప్రజానందజకమే యగునని సెక్కివక్కాణింప బునరుక్తియేగదా! అయినను, వారావిషయ మాలోచింపుచున్న ప్రే, కర్ణాకర్ణికగా వదలికన్దు. అని భావనకొండ రామమూర్తిగారు కేవలనేనుండి వ్రాయుచున్నారు.

జేగు నివారణ.

ఈ మాసారంభమున మాయూరి మాలపల్లెలో 11 మంది జేగుతగిలి 7 మంది చనిపోవుటవలన మాయూరివారికే గాక చుట్టుప్రక్కలనున్న అనేక పట్టణముల వారలకు కూడ అపరిమిత భయముకలిగెను. పెద్దకూడలిపట్టణ మగుటవలన ఈ అంటువ్యాధి అన్నివైపులకు ప్రాచుర్యని జనులు దిగులుపడిరి. మా బెజవాడపాఠశాల రాత్రింబగళ్లు దీనిని గూర్చియే తలపోయుచుండిరి. అట్టిస్థితిలో ఎండయనక, వానయనక, రాత్రింబగళ్లు ఈ మహమ్మారిని నిర్మూలముచేయుటకై మాచైరుమకొ దినవహి వెంకటహనుమంతరావు పంతులుగారు పడినశ్రమ వల్ల నాతితము. అనేకచోట్ల సభలుచేసి ఈవ్యాధి బారినుండి తప్పించుకొను సాధనములను గూర్చి తగినవారిచే ఉపన్యాసముల నిప్పించిరి. ఈవ్యాధి రాకుండచేసికొను మార్గములను ఎల్లరకు తెలియునటుల కరపత్రికముల మూలమునను చాటింపునల నను వెల్లడిచేసిరి. అంటువ్యాధిసోకిన ఇండ్లనద్దను ఇరుగు పొరుగు వాందరు అర్ధరాత్రివేళ పారిపోకుండ చైరుమకొ గారు దగ్గరకుండి కాపుదలచేయించిరి. ప్రతినిమిషమును వీరి మనసంతయు ఆపనియందే వినియోగించినందు వలననే ఈ వ్యాధి అంతటితో విరమించినది. ఈలాగున బహుజనక్షేమమునకై పాటుపడిన హనుమంతరావు పంతులు గారెంతయు వంద నీయులు. (బెజవాడ స్వకీయవిలేఖరి)

శ్రీబాలసరస్వతీ పరిషత్ పరిక్ష బహుమానములు.

అనంతపుర మండలమునందు 17-8-17 తేదిన పెనుగొండయందలి శ్రీ క్రియాశక్తి యొడయర్ పత్రికమున స్థాపించిన శ్రీబాల సరస్వతీ పరిషత్ పరిక్షలో కృతార్థులయిన వారికి బహుమతు లిచ్చుటకు గాను ఒక సభ జరిగినది. హైస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయులు ఆగ్రాసనాధిపతిగా నుండిరి.

ఈ పరిక్షలో మొదటి వాడయిన కె. వి. లక్ష్మీనర సప్పగారికి బంగారు పతకమును, రెండవ వాడయిన డి. యస్. రాజారావుగారికి యొక పుస్తకమును, కృతార్థులయిన, లింగారెడ్డి, జయరావు, గుండాచారి, యిక ముగ్గురికిని యొక్కతా పత్రములును ఆగ్రాసనాధిపతిగా నిలిగిరి. సభ కరతాళధ్వనలతో ముగిసెను.

బంగారు వెండి వగైరా 856
యేలం నోటిసు

తిరుమల, తిరుపతివగైరా దేవస్థానములలో 1917 వ సం. జూన్ జూలై నెలలో వచ్చిన బంగారువగైరా వస్తువులు యీదిగువ కనుపరచిన వాటిని, 1917 వ సం. ఆగష్టునెల తే 27 ది వరకు 11 ఘంటలు మొదలు తిరుపతిదేవస్థానం ఖజానా వద్ద యేలం వేయబడును. యేలములో సవాలు చేయకోరువారు, దేవస్థానం కచ్చేరిలో ముందుగా రూ 100 లు ధరావతుకట్టి యేలములో సవాలు చేయవలసినది. యేలం పూర్తయిన తేదీ లగా యతు 30 దినములలోపల యేలం మొత్తం చెల్లించి లాట్లను పుచ్చుకొనవలయును.

సుమారు, మొత్తం.

- 1. బంగారు ధఫాఒకటికి తులములు 80 వంతున తులములు. 1087
- 2. బంగారునాణెములు లాటుగా రకములు 12
- 3. వెండి ధఫాకు 1,000 తులములువంతున యెత్తు 5946
- 4. వెండినాణెములు లాటుగా రకములు 4
- 5. హలిరూపాయలు 3640
- 6. తేగడరూపాయలు ధఫాకు రూ 1,000 లు వంతున 3961
- 7. తేగడవైసాలు ఒకలాటుగా రూపాయలు 385
- 8. తామ్రము ఒకలాటుగా శేర్లు 602
- 9. రాగివగైరా పాత్రలు ఒకలాటుగా
- 10. వస్త్రములు వస్త్రాలు
- 11. కర్పూరంవగైరా చిల్లరజనికసామానులు.

దేవస్థానం ఆఫీసు, తిరుపతి. } విచారణకర్తలవారు.
16-8-17

అమృతాంజనము డిపోవారి దివ్యోషధములు.

కంటిచూర్ణము పండ్లతోముట్టకు ...	0.2
జీర్ణసాహాయము మూత్రము అశ్మిరమునకు ...	1.4
కంటికులవారి పండ్లతోముట్టకు ...	0.8
వజ్రగుళికలు ధాతుపుష్టికి ...	1.0
జ్వరహరి జ్వరములకు సీసా 1-కి ...	0.12
మూలశంకకు తైలము డబ్బి 1-కి ...	0.12
తేలుమందు తేలుకాటుకు సీసా 1-కి ...	0.8
నేత్రాంజనము కంటివ్యాధులకు ...	0.4
కలరామూత్రము వాంతిభేదులకు ...	0.6
గజ్జికేతైలము గజ్జిపుడలకు డబ్బి 1-కి ...	0.8
నాముకర్పూరము సీసా 1-కి ..	0.6
వేలకు మందు సీసా 1-కి ...	0.4
తామగ తైలము; తామగ, తీలకు ...	0.4
గుడ్డుకు తైలము డబ్బి 1-కి ...	0.4
గురితిద్రావకము సీసా 1-కి ...	1.0
కవచారి కీలగల్లు దగ్గులకు ...	1.4
కవచారిచూర్ణం ఉబ్బరములకు డబ్బి 1-కి ...	0.8
నాయువుబోట్లకు మందు ...	1.0

శిశువులకు ఉపయోగము.

మోహినితైలము వెండ్రుకలు పెరుగుటకు ...	0.12
కోమహరి వెండ్రుకలు ఉడుకుటకు ...	0.0
ఉబ్బరమునకు మందు సీసా 1-కి ...	1.8
కస్తూరిమాత్రము వెద్దవి, మంచివి 50-కి ...	0.10
నుఖభోగి మాత్రము ...	1.0
నుఖభోగి తైలము పుండ్లకు ...	1.0
విరేచనములకు మాత్రము డబ్బి 1-కి ...	0.8
గ్రహణి మాత్రము డబ్బి 1-కి ...	0.8
శిరోవేదన మాత్రము తలనొప్పలకు ...	0.12
కాలినపుండ్లకు నూనె సీసా 1-కి ...	0.8
శోగకు ద్రావకము సీసా 1-కి ...	1.0
కునుమారి మాత్రము, కునుమవ్యాధులకు ...	1.0
చుండకు నూనె సీసా 1-కి ...	0.6
గుండరితైలము, ముఖకాంతికి ...	0.8
కగుళ్లకు తైలము కీలపగుళ్లకు ...	0.6
కస్తూరిమాలవారి చెవిపోటుకు ...	0.6
జ్వాలాబి మాత్రము మలబద్ధమునకు ...	0.8
జంతువాతహరి ఎమిడికలకు ...	0.8

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి.

క్రికేట్ గోలాలకు గోలాలకు
రంగుల చిత్రపటము
డబ్బి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-2-0
వి. సి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము.
పోస్టు బాక్సు 212, చాందూరు.

శారదాంబ
ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము.
సంఘము రాచార సంస్కరణమునకు మార్గ
మిందుజూపబడినది. అందరును జదివి తీర
వలయును. వెల 4 అణాలు. పోస్టేజి వేరు.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
7, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.

పూదాసిడితులకు జరము: ఐవోడిక నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోషధిసా రసవిరిల్లా

అపశుక్లపు రక్తములన జనించు జాడ్యములకు కీరీటుమనోటి మంగు. మరుపులను, నుచ్చలను, గండమాలలను
క్షయము, ప్రాణిసౌఖ్యమును అన్ని విధములకలన గలుగు చిర్యురంగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (2కి)

గత వర్షమునాగిరిలో గుణ మిచ్చుట నిష్పంతము, సహజమైనను మధ్యవర్తిత్వము అన్ని విధములైన దోషములను
చూపుచున్నది. పోషకాంశములు, మలబద్ధకమును కార్యసంబంధమును పోషకములను పోగొట్టి రక్తమును
కుద్రావచును. శరీరాధిగమ్యమును గలుగజేయును. 16 రోజులవరకు మందులకు 4 డోసుల బుట్టిలో అమృతమును.

బాప్రతిబుధు:— పి. డి. సావంత్. 144 ఫననవాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi. No. 144 No 2. BOMBAY.

వికభాషావి ప్రశంస

ఇది వెన్నెలకంటి అప్పారాయ విరచితము.
వెల 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

ఆంధ్ర నర్మకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయత కట్టమంచి గామలింగారెడ్డి గారిచే
రచయించినది వెల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈమురబ్బను సాలామిసిరి కాదని సుజాపురమవారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా యియ్యబడును. అట్లు
నిరాకరించినచో కోర్టుమాలముగా పొందవచ్చును. మరభ్యాసమువల్ల బొల్లములోనే ధాతునవ్వును
కలిగినవారికి మృదయకోశము బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించును. ఈసాలామిసిరి
మురబ్బ సేవించినయెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బల వీర్యసంపన్నులయి ప్రకాశించుచు చిర
కాలము సుఖముగ జీవింతురు.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వప్నస్థితికము మానును, ధాతువు
మూత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుచురుకు మానును, బహుమూత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము
కలుగును. రక్తము వృద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును. సాలా
మిసిరిఅనునది ఒకజాతిపండు. ఇదికాబూల్, కాంధహర్ శేతములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు
అందును విశేషముగా తినటవలన మనశోక్తి 4 గురు మనుష్యుల బలము ఆజ్ఞేయమన ఒకమనిషికి గలదు. వై మురబ్బను
సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బును 15 రోజులు ఉపయో
గించిన దానివల్ల పూర్తి గుణముకలుగును. 2-3 డబ్బులు ఉపయోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణమిచ్చును.

అనుపాపపత్రిక పార్కులతో సంపాదము.

10 తులాల డబ్బివెల రూ. 2-0-0.

తపాలఖర్చు 1-3 డబ్బులకు 6 అణాలు.

డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవన్యూరోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

మంచినీరుము గల శాస్త్రీయోషధములు
బృహత్ మంజుష్టాదికావ్యధ
రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రశస్తమైనది.
1/4 పాను సీసా రు 0-12-0.

చంద్రవభగుటి

మూత్రవ్యాధుల యందు అమోఘముగ
పనిచేయును. తులం 1-కి రు 1-0-0.

వాసవలేహము

దగ్గునకు మంచిమందు.

1/4 పాను సీసా రు 0-10-0.

వ్యవహారములన్నియు నాంగ్లేయభాషలో
జరుపవలయును.

జాండూ ఫార్మస్యూటికల్

వర్షము

ఆయుర్వేద యోషధముల జేయువారు

బొంబాయి నెం 13.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

శాకభక్షణము

భరతఖండవాసుల మగు మన మార్యయువుల
పంశజాలము; "అహింసా పరమోధర్మ" అను నీతి
సేతినవారము గావున మేము ఈ పుస్తకము యిహ
ముగా పోస్టుచార్జియు మేమేధరించి పంపుచున్నాము.
వెంటనే వ్రాయును.

219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ,
చితంకర్ గ్రామ బాపధాలము 186, బ్రాహ్మీ, మదరాసు.

శ్రీమదాంధ్ర బహుండ పురాణము

(పద్య కావ్యము.)

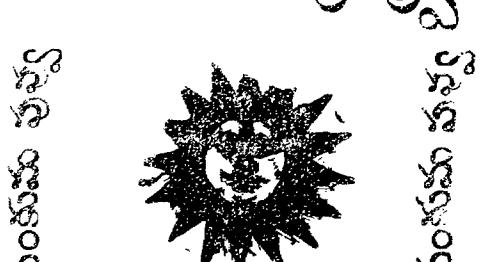
వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణము
లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు సృష్టినది? వలభేదము లేల
కలిగి? ఆచారవ్యవహారము లెట్లున్నాయో? ఈ మొదలగు
విషయము లెన్నియో యందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి.
గొప్పవారి గ్రంథమునై మంచి యభిప్రాయములిచ్చియున్నారు.
శ్రీమిగుల సులభము. 900 పుటలు అత్యుత్తమ ప్రతిమాత్ర
మున్నవి. వెల 5-0-0. కర్పూర వేతే.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

శ్రీలి:— సులభము, న్యుమనుధురము, భావగర్భితము
2000 పద్యములకలవు. మంచికాగితములపై అచ్చు. కాలికో
లైందు ధర రు 1-8-0. పోస్టుఖర్చును వేరు.

(52) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ
తెలుగుపండితుడు, ముగ్గురిపత్ హైస్కూలు, కడప.

కుంకుమపువ్వు

వ్యభిచారము నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు
మూలద్రవ్యము. కొనువారు సూర్యమార్కును
గమనింపుడు. కరస్పృశించు మొదలగునవి
ఇండ్లమీస వ్రాయవలయును:—

ఎస్. సారాయణ అందు కంపెనీ.
(53) 21. హమ్మంపేధి, బొంబాయి.